

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ  
ÇOCUKLARIN SUÇA SÜRÜKLENMESİNE YOL AÇAN  
NEDENLERİN TÜM BOYUTLARIYLA İNCELENEREK  
KORUYUCU VE ÖNLEYİCİ MEKANİZMALAR GELİŞTİRİLMESİ  
İLE ÇOCUKLARIN TOPLUMSAL YAŞAMA ETKİN  
KATILIMLARININ SAĞLANMASI İÇİN YAPILMASI  
GEREKENLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN  
MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU  
(10/1912, 3375, 3376, 3377, 3378, 3379)  
ANKARA SİNCAN ÇOCUK KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU  
ÇALIŞMA ZİYARETİ  
TUTANAKLARI**

----0---

18 Şubat 2026 Çarşamba

----0---

-Ankara Sincan Çocuk Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Çalışma Ziyareti  
-Ankara Çocuk Eğitimevi Çalışma Ziyareti

18 Şubat 2026 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.39

BAŞKAN: Müşerref Pervin Tuba DURGUT (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Mustafa KÖSE (Antalya)

SÖZCÜ: Ümmügülşen ÖZTÜRK (İstanbul)

KÂTİP: Naci ŞANLITÜRK (Ordu)

----- 0 -----

(Sincan Çocuk Kapalı Ceza İnfaz Kurumu)

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Sayın Komisyon üyeleri ve Sincan Çocuk Kapalı Cezaevi ve Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü yetkilileri; bugün suça sürüklenen çocuklarla ilgili her türlü risk faktörünü analiz ettiğimiz ve bu tespit ettiğimiz risk faktörlerine yönelik politika ve yasal mevzuat önerileri çalıştığımız Komisyonumuzun 12'nci toplantısını, 3'üncü saha incelememizi yapıyoruz. Burada olmak bizim için kıymetli çünkü meselenin tabii bir adli boyutu var, cezai boyutu var ama özgürlüğünden kısıtlama aslında en son gördüğümüz cezai müeyyide; bu da bir gerçeklik. Neticede, bazı suçlar toplumsal izolasyonu, ceza ve tevkifevinde kalmayı gerektiriyor fakat burada çocukların tekrar topluma kazandırılması, eğitimlerine devam edebilmesi, rehabilitasyon süreçlerini tamamlaması elbette ki bizim için önemli. Aslında, bu noktada, Sincan'ı da Batı normlarına uygun, Avrupa normlarında bir tevkifevi olarak biliyoruz; bugün soracağımız detaylı sorularla, sizlere yönelteceğimiz detaylı sorularla ve gözlemlerimizle bunu tabii ki teyit edeceğiz ya da edemeyeceğiz, bakacağız. Sonuçta bir araştırma Komisyonuyuz, belki bazı aksaklıklar görebiliriz, önerilerimiz olur ya da bazı noktalarda çok iyi uygulama örneklerini diğer kurumlarımıza da öneririz diye düşünüyoruz.

Şimdiki toplantımız böyle bir müzakere tarzında olsun istiyorum. Siz de bir giriş konuşması yaptıktan sonra, sizin bize belki iletmek istediğiniz sunumlar da olabilir ama daha böyle derinlemesine bilgileri alabileceğimiz müzakere tarzında olsun diye planladık. Normalde sunumlar alıyoruz, daha sonra vekillerimiz sorular soruyor ve görüşlerini iletiyor; bu şekilde bir usul belirleyelim derim. O zaman önce sunumları alalım, daha sonra da hazırladığımız soruları müzakere tarzında sizlerle paylaşalım. O hâlde sizden sunumları rica edelim.

Çok teşekkür ediyorum.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Ben çok teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, çok kıymetli milletvekillerimiz; çocuk suçluluğunun araştırılmasıyla ilgili Meclis araştırması Komisyonunun değerli üyeleri; Sincan Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumumuza öncelikle hoş geldiniz diyorum, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün burada sizleri Genel Müdürlüğümüzden bir heyetle karşılamış durumdayız. Yine, hükümlülerin eğitim ve iyileştirilmesinden sorumlu Genel Müdür Yardımcımız, daire başkanlarımız, hâkimlerimiz, cezaevlerinden sorumlu Ankara Cumhuriyet Başsavcısı Vekilimiz ve cumhuriyet savcılarımızla burada bulunuyoruz. Yine, ceza infaz kurumu yöneticilerimiz, uzmanlarımız, öğretmenlerimiz, psikologlarımız bu salon içerisinde Sayın Başkanım. Burası Sincan Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, Ankara ceza infaz kurumları yerleşkesi içerisinde bulunan 13 kurumdan biri. Daha önce bir cezaevi ziyareti yapmamış sayın vekillerimize de bir kısa bilgilendirme olsun diye söylüyorum Sayın Başkanım: Burası cezaevi sayısı bakımından -tutuklu ve hükümlü sayısı bakımından değil ama- Türkiye'nin en büyük cezaevi kampüsü. 13 ceza infaz kurumumuz bulunuyor kampüs içerisinde, burası 13 cezaevinden biri: 4 yüksek güvenlikli, 4 normal güvenlikli kapalı ceza infaz kurumumuz var; 1 çocuk ceza infaz kurumumuz var, bugün içinde bulunduğumuz kurum; 1 çocuk eğitim evimiz var, yine, bugün ziyaret edeceğimiz kurumlarımızdan biri; 1 kadın ceza infaz kurumumuz var, 1 de açık ceza infaz kurumumuz var. Açık ceza infaz kurumumuz aslında bütün kampüsün lojistik merkezi gibi faaliyet gösteriyor; kurumun ortak hizmetlerinin -yemek, ısınma gibi bütün hizmetlerinin- tek bir servisten sağlandığı bir kampüs. Yine, kampüs içerisinde çeşitli sosyal tesislerimiz var, lojmanlarımız var, hem personelimize hem de tutuklu ve hükümlülere hizmet veren devlet hastanemiz gibi çeşitli donanımlardan oluşuyor. Suyunu kendisi arıtan, elektriğini kendisi üreten bir tesis. Türkiye'nin en büyük güneş enerjisi santrallerinden biri burada bulunuyor ve bütün kampüsün elektrik ihtiyacını karşılayacak -bir ilçe büyüklüğünde bir kampüs burası- güneş enerjisi tesislerimiz var.

Çocuk ceza infaz kurumumuz özellikli bir ceza infaz kurumu. Bu ceza infaz kurumu hemen hemen fiziki yapı olarak aynı, bu biraz eskidi çünkü açılış tarihi itibarıyla en eski çocuk ceza infaz kurumumuz burası. Bu ve bundan daha modern Türkiye genelinde toplam 9 kapalı ceza infaz kurumumuz var. Bölgesel olarak farklı yerlere dağılmış durumda; İzmir'de var, İstanbul'da var, Diyarbakır'da var, Samsun'da var, Kayseri, Tarsus gibi, Türkiye'nin çeşitli yerlerinde çocuk ceza infaz kurumlarımız var. 4 çocuk eğitimevimiz var. Çocuk ceza infaz kurumları ve çocuk eğitimevlerinin farkı özetle şöyle: Burasının da içinde bulunduğu çocuk kapalı ceza infaz kurumları tutuklanan çocukların, tutuklu çocukların barındırıldığı kurumlar. Yine, bugün ziyaret edeceğimiz eğitimevi ise cezası kesinleşmiş, hükümlü statüsüne geçmiş çocukların barındırıldığı kurumlar.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Eğitimevi bu kampüste mi?

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Bu kampüs içerisinde, onu bugün ziyaret edeceğiz.

Burada hükümlü çocuklar için çocuk eğitimevinden disiplin cezası alıp "kapalıya iade edilme" diye bir cezamız var, o kapsamda gelen çocuklarımız var. Bugün itibarıyla 360 çocuğumuz burada bulunuyor. 45'e yakın da hükümlü çocuk çocuk kapalı ceza infaz kurumumuzda bulunuyor.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bir şey daha sorabilir miyim? Hüküm giymemiş çocuklar da kapalı cezaevinde kalıyor ama anladığım kadarıyla hüküm giymiş, eğitimevinde cezasını, infazını tamamlayan çocuklar ancak disiplin suçu alınca buraya geliyorlar.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Evet, tek ihtimali odur.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Dolayısıyla hiç tutuklu çocuk yok burada, hep hükümlü.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Hayır, tam tersi, burası tutuklu cezaevi, diğer gideceğimiz yerde sadece hükümlüler var.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ama o zaman ben yanlış anladım, eğitimevinden disiplin cezası alanlar, artı tutuklular burada.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Alanlar buraya geliyor. Eğitimevimizde tutuklu yok, sadece hükümlü.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - "Burada 360 tutuklu var." dediniz.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Evet, hükümlü ve tutuklu toplam, 45'i... Zaten detaylı bir sunum gerçekleşecek. Ben Türkiye geneline ilişkin bir veri paylaşmak istedim.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Bir şey sormak istiyorum.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Tabii ki...

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Hükümlü olup tekrar buraya gönderilenler var. Peki, bunlar niye en başında böyle bir şeyin içerisine girdi yani bir tutuklu hüküm aldığı zaman aslında aldığı suçtan dolayı böyle bir ayırım yapılması gerekmiyor mu? Yani çocuk eğitimevlerinde bütün suçlular aynı ya da farklı suçlular bir arada.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Evet, Sayın Milletvekilim, mevzuatımız öyle. Bizim mevzuatımıza göre, bir çocuğun hükmü kesinleştiğinde ceza süresi ne olursa olsun eğitimevinde barındırılıyor. Biz bir politika olarak bunun çok uygun olmadığı kanaatindeyiz Genel Müdürlük olarak. Bunun bazı komplikasyonları var çünkü yüksek oranda firarlar var çocuk eğitimevinden. Açık statüsünde bir kurum orası. Yetişkinlerde önce kapalı ceza infaz kurumuna alınıyor, daha sonra iyi hâllilik durumuna göre açık cezaevine geçiyor ama mevzuat gereği hükümlü çocukların doğrudan eğitimevine alınmasının çocukların da aleyhine bazı sonuçlar doğurduğu bizim de kurumsal olarak müşahade ettiğimiz konulardan biri.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Sayın Genel Müdürüm, tutuklu ve hükümlü arasındaki farkı da bir izah edebilir misiniz?

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - İzah edelim.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Tutuklu ve hükümlü nedir? Farklı farklı uygulamalar var, onu da söyleyebilirsiniz memnun olurum.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Haklarında bir suç isnadı sebebiyle, suç soruşturması sebebiyle haklarında soruşturma açılan ve hâlen yargılama, kovuşturma süreci devam eden kişilere biz "tutuklu" diyoruz; bu, yetişkinlerde de böyle, çocuklarda da böyle. Daha sonra yerel mahkeme tarafından verilen mahkûmiyet kararının yargısal süreçlerden geçip kesinleşmesinden sonra artık kişi hükümlü statüsüne geçiyor yani cezası kesinleşiyor ve onun infazı gerçekleşiyor. Tutuklama, ceza muhakemesi...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Yargıtay mı, yerel mahkeme mi?

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Yargıtaydan da kesinleşmesi gerekiyor yani ilk derece mahkemesi karar verecek, şimdiki yeni yargısal sistemimizde istinaf mahkemesinden onaylanacak, eğer Yargıtay yolu açıksa Yargıtaya gidecek, oradan da onaylanacak artık herhangi bir gidebileceği yargısal mekanizma kalmadıktan sonra hükümlü statüsüne geçmiş oluyor.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Yargıtay süreci tamamlanana kadar kapalı cezaevinde o zaman?

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Doğrudur, o zamana kadar ilk derece mahkemesi karar verse bile kalıyor, bir koruma tedbiri, geçici bir tedbir. Ülkemizde çocuklar bakımından cezaevlerimizde toplam tutuklu ve hükümlü 4.556 çocuk var bugün itibarıyla. Ortalama tutukluluk süresi yüz altı gün yani üç buçuk ay çocuklar bakımından; göreceli olarak, mukayeseli hukuka baktığımızda da kısa bir süre. Yetişkinlerde bu biraz daha uzun çünkü çocuklar bakımından özel alınan tedbirler var mevzuat gereği. Çocukların tutuklanmasına son çare olarak başvurulması ilkesi Çocuk Koruma Kanunu'nda düzenlenmiş ve yine bizim yargıçlarımız ve yargı makamlarımızda mümkün olduğu en kısa sürede tutuklanan çocukların tutukluluk hâlinin sonlandırılması şeklinde bir yaklaşım hâkim. Onun için çocuk tutukluk süresi çok fazla uzun değil, toplam yüz altı gün oluyor.

Çocuk ceza infaz kurumlarımız fiziksel yapısı itibarıyla da yetişkin ceza infaz kurumlarından farklı özelliklere sahip. Çocuklar Genel Müdürlüğümüz tarafından, Bakanlığımız tarafından bir hassas grup olarak değerlendiriliyor, hatta hassas grupların en başında değerlendiriliyor. Buna uygun alınmış özel tedbirler var; eğitim alanları daha geniş, bu kurumun sosyal imkânları daha geniş, spor alanlarımız var. Kurumumuz bugün araştırma Komisyonumuzun teftişinize, denetiminize açık olacak istediğiniz çocuklarımızla görüşebilirsiniz, istediğiniz alanları haberli veya habersiz ziyaret edebilirsiniz. Sayın Başkanım biz bir gezi planladık ama kurumumuz istediğiniz zaman kurumun istediğiniz bölgelerini görme konusunda teftiş ve denetimimize açıktır.

Bunun dışında, şimdi, kurum yöneticilerimizin kurumla ilgili bir kısa video gösterimi ve bu kurumla alakalı özel bir sunumları olacak. Akabinde, yine, çocuk ceza infaz sistemiyle ilgili ya da bu çocuk cezaeviyle ilgili sorularınız olursa kurumlarımızın uzmanları, öğretmenlerimiz, psikologlarımız, yöneticilerimiz de buradalar, biz de buradayız, sorularınızı cevaplama konusunda hazırız.

Çocuk suçluluğu çok önemli ve hassas bir konu. Türkiye Büyük Millet Meclisimizin bu konuya el atması bizim için de çok önemli. Dolayısıyla bu Komisyonun çalışmalarına katkı vermekten de onur duyduğumuzu ifade ediyorum.

Tekrar hoş geldiniz diyip yüce heyeti saygıyla selamlıyorum.

MODERATÖR - Sayın Komisyon Başkanım, Sayın Komisyon Başkan Vekilim, Sayın Komisyon üyelerim, Sayın Genel Müdürlerim, Sayın Daire Başkanlarım, Sayın Başsavcım ve siz değerli katılımcılar; program akışını arz etmeden önce sizleri saygıyla selamlar, hoş geldiniz diyerek şükranlarımı sunarım.

Programı arz ederim: Kurum tanıtım videosunun gösterimi, Kurum Müdürümüz Ali Başekin tarafından kurum tanıtım slaytının sunumu, Komisyon Başkanımızın yönetiminde toplantı akışı, kurum alanlarının gezilmesi, kapanış.

Kurum tanıtım videomuzu arz ederim.

(Video gösterimi yapıldı)

MODERATÖR - Kurum Müdürümüz Sayın Ali Başekin tarafından kurum slayt tanıtımını arz ederim.

SİNCAN ÇOCUK KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU MÜDÜRÜ ALİ BAŞEKİN - Sayın Komisyon Başkanım, Sayın Komisyon Başkan Vekilim, sayın Komisyon üyelerim, sayın genel müdürlerim, sayın daire başkanlarım, Sayın Başsavcı Vekilim ve değerli katılımcılar; Sayın Komisyon Başkanımızın değerlendirmelerine geçmeden önce sizleri saygıyla selamlar, hoş geldiniz diyerek şükranlarımı sunarım.

2006 yılında açılmış olan Sincan Çocuk Kapalı Ceza İnfaz Kurumumuzda çocukların yüksek yararı ilkesine özgü bir yönetim biçimi sergilenerek iyi hâl uygulamalarının titizlikle gerçekleştirildiği eğitim, iyileştirme çalışmaları yoğun bir şekilde devam etmektedir.

Kurumumuzdaki Komisyon çalışmalarınızın hayırlı uğurlu olmasını temenni ederim.

Müsaadenizle, kısa bir slayt sunumuna geçeceğiz, özet bilgiler olacak burada; detaylı bilgiler önünüzdeki dosyalarda mevcut, talep hâlinde de detaylı bilgileri daha sonra arz edeceğiz.

Ceza infazında ulaşılmak istenen temel amaçları zaten sizler bizlerden daha iyi biliyorsunuz. O yüzden o konuya değinmeyeceğim.

Kurumumuzun teşkilat şeması; kurum müdürü ve ikinci müdürler -yani müdür yardımcısı babında- ve idare memurlarından müteşekkil. İdarenin devamı da diğer psikososyal servis, eğitim servisi, sağlık servisi, güvenlik gözetim servisi gibi destek birimlerinden oluşmaktadır. Ceza infaz kurumumuzun personel sayısı görüldüğü üzere, şu anda hazır olan mevcut personellerimizin sayısıdır. Buna ilaveten diğer bakanlık teşkilatlarımızda geçici görevli personellerimiz de bunun dışındadır, onlar da bulundukları yerlerde görevlerine devam etmektedirler.

Fiziki yapıyla ilgili olarak Sincan Çocuk Kapalı Ceza İnfaz Kurumu 62 bin metrekare alan üzerine 30.999 metrekare kapalı alana inşa edilmiştir. Çevresinde 5 metre yüksekliğinde ihata duvarı bulunmaktadır ve ceza infaz kurumu binası ile ihata duvarı arası 20 metredir. Kurumda A, B, C ve D blok olmak üzere toplam 4 blok bulunmaktadır. A, B ve C bloklarında suça sürüklenen çocukların yaşam alanları bulunmakta ve çocuklar günlük yaşantılarını buralarda geçirmektedirler. Çocukların yaşam alanlarının olduğu her blokta 12 ünite olmak üzere, 3 blokta toplam 36 adet ünite mevcuttur. Ünite, genel halk tabiriyle koğuş olarak geçiyor ancak biz burada "ünite" olarak tabir ediyoruz; çocukların bir grup hâlinde barındıkları odalardır. Her ünite içerisinde de 10 tane ayrı oda, bireysel oda bulunmakta; bu odalar da saat on birden sonra bireysel olarak uyuma ihtiyaçlarını ve banyo gibi kişisel bakım ihtiyaçlarını karşılayacak yapıdadır. Sabah sayımı öncesinde yedi buçuk civarı oradan çıkarak ortak alana geçmekte, gün içerisinde orası kapalı kalıyor, gün içerisinde kendi durumlarına göre gidip orada kalamıyor. Eğitim faaliyetlerine, sosyal faaliyetlere ve diğer etkinliklere katılmak üzere ünitelerden çıkartılmaktadırlar yani odalarından çıkartılmakta ve o ünite içerisinde, ortak yaşam alanında veya diğer alanlarda vakit geçirmektedirler.

Her bir ünite birer kişilik 10'ar odadan oluşmakta. Ayrıca, 2 tane engelli odası, 2 tane "yumuşak oda" diye tabir ettiğimiz -ama pek kullanmadığımız- kriz hâlinde kendine zarar verecek çocuklarımızı koyabilmek için yapılmış bir alan vardır. 12 tane de tekli oda bulunmaktadır, yine güvenlik nedeniyle bireysel kalması gereken çocuklarımızın kaldığı kısımlardır.

Krokimiz de bir ünite bulunan odaları göstermektedir; alt katta 5 oda, üst katta da 5 oda olmak üzere toplam 10 bireysel odadan oluşmaktadır bir ünite. Yine, her ünite bir personelimizin -grup lideri ve personelimizin- kaldığı bir kabin bulunmaktadır; "camekân" deniliyor, "akvaryum" deniliyor, farklı isimlerle adlandırılabilir. Ancak her akvaryumda kalacak personel sayımız yeterli değildir, yaklaşık 2 üniteye 1 personel düşmekte yani bir üniteye bakarken diğer üniteye bakamamaktadır.

Mevcut hükümlü, tutuklu durumumuzu gösteren çizelgemizi -dünkü sayılarımız yani o yüzden bugünkü sayılarımızla karışmasın- basım sebebiyle biz dün almıştık, tahliyelerimiz oldu, bu nedenle sayımız değişkenlik arz ediyor. Hükümlü, tutuklu durumuyla ilgili grafiğimiz görsel olarak görünüyor yani suç gurubuna göre, o şekilde şematik olarak gösterdik.

Yine, yabancı uyruklu hükümlü ve tutuklu durumunu gösteren çizelgemiz; kurumumuzda Irak, Suriye, Afganistan, Azerbaycan ve Kırgızistan uyruklu şu an için tutuklu ve hükümlüler bulunmakta. Bunlar değişkenlik arz edebiliyor yani suç durumuna göre kimisi tutuklanarak geliyor, kimisi de tahliye oluyor, bu nedenle zaman zaman değişiyor.

Yine, mükerrerlikle ilgili 2025 yılına ait istatistik verilerimizde kurumumuzda yatıp tekrar gelen kişi sayısını biz burada baz aldık. Yoksa geçmişte yine tutuklanıp cezaevinde kalanlarla ilgili istatistikleri bizim elde etmemiz zor. Gelen toplam kişi sayısına göre 88 kişi mükerrer olarak gelmiş, 1.311 kişi normal tutuklanarak gelmiş veya normal şekilde hükmü kesinleşerek ama onlar eğitimevine gidiyor, tutuklu olarak geliyor bize.

2025 yılı disiplin cezaları ile istatistiklerimiz yine görselde yansımakta. Tabii ki biz burada biz disiplin cezaları vermek istemiyoruz ama her eylemin de bir karşılığı olması gerekiyor; bunun çocuklar üzerinde çok etkili olduğunu söyleyemem. Etkinlik cezaları çocukların biraz daha kaçındığı bir ceza. Odaya kapatma cezasından hiç çekinmiyorlar yani kendi odalarında kalmak onlar

için pek fazla bir şey ifade etmiyor; onu istiyorlar çünkü bir gün, iki gün -en fazla beş güne kadar verebiliyoruz- yatıp çıkıyor ve onun için iş bitmiş oluyor. Mesela, ziyaret cezasında ailelerinden bazı şeyleri gizleyemediği için onlara karşı mahcubiyet hissediyorlar, ziyaret cezaları da biraz etkili oluyor.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Onarma cezası nedir?

SİNCAN ÇOCUK KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU MÜDÜRÜ ALİ BAŞEKİN - Onarma, tazmin etme cezası; bir kamu malına zarar verdiği zaman bunu tazmin etmesi gerekiyor ama paraları olmadığı için o askıda kalıyor. Ceza olarak veriliyor ama uygulamada fazla uygulanan bir tarafı yok, kâğıt üzerinde uygulanan bir ceza. "Harcama sınırı" cezasında o harcama sınırını aşacak bütçeleri şu an çoğunun yok. Bu yetişkinlerde biraz daha ceza oluyor çünkü Bakanlığımızın belirlediği bir haftalık harcama limiti var, bu harcama limitini fazla aşamıyorlar, aşmamaları gerekiyor. Bunlar bu cezayı aldığı anda o sınır daha da aşağı çekiliyor, o ceza da onu ifade ediyor.

Yine, 2025 yılında açılan kurslarımızla ilgili istatistiki verilerimiz yansımada, tekrar okumayacağım, bunlar videomuzda da geçti. Geneli itibarıyla 704 katılımcıdan 38'i belge almış. "Bunlar niçin az?" diye sorulabilir çünkü bizde tutuklu olarak kaldıklarında çok uzun süre kalmıyorlar, belge almadan kursu yarıda bırakarak tahliye olabiliyorlar veya eğitimevine gidebiliyorlar veya yaşı doluyor yetişkin cezaevine gönderiyoruz, bu nedenle belge alan sayımızda biraz düşüklük var ama katılımcı sayısı bizim için önemli.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Spor etkinlikleri kurs kapsamında değerlendirilmeyip ayrı bir kapsamda "etkinlik" diye mi değerlendiriliyor?

SİNCAN ÇOCUK KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU MÜDÜRÜ ALİ BAŞEKİN - Evet efendim.

Etkinliklerimiz şöyle: Playstation'ı gördünüz, oyun alanı; onları biz ekstra bir ödül gibi yani resmî bir ödül değil de ekstra bir ödül olarak kullanıyoruz. İşte, bisiklet dersiniz yine öyle, halı saha veya spor alanlarını da tabii ki herkese rutin kullanıyoruz ama o etkinlikten alıkoyma cezası verildiğinde her etkinlikten alıkoynulabiliyor veya belirlediğimiz bir etkinlikten alıkoynulabiliyor, çocuk hangisinden daha etkilenecekse yani diyelim ki çocuk PlayStation'ı çok seviyor, hani onu biraz daha hissetsin diye belki de onu belirterek ceza veriyoruz.

Eğitim durumuyla ilgili istatistiklerimiz... Kurumumuza gelen her çocuğun eğitim durumuyla ilgili eğitim birimimiz ilk günden bilgileri topluyor ve bu kişinin, bu çocuğumuzun eğitim durumunu devam ettirmesi için burada ne yapılabilirse durumuna uygun eğitim alanlarına kaydı yapılarak devam ettiriliyor. Örgün eğitime devam eden çocukların -düz lise veya benzeri okullarda- çok programlı Anadolu lisesine kaydı yapılıyor. Ancak meslek lisesi gibi bazı eğitim dallarındaki çocuklar örgün eğitimde düz lise kapsamında olduğu için kayıtları ailelerinin rızaları alınarak eğer isterlerse yapılabilir ama buradan çıktıktan sonra tekrar eski meslek lisesine devam edemiyor; mevzuat buna engel. Bu şekilde rızaları olursa biz yine çok programlı Anadolu lisesine kayıtlarını yapıyoruz.

Yine, kampüsümüz içerisinde çok programlı Anadolu lisesinin ayrı, müstakil alanı var. Kampüste tüm kurumlarımız buradan faydalıyor, hem MESEM olarak hem de çok programlı Anadolu Lisesi olarak faydalıyorlar. Hocalarımız bizzat kendileri gelerek bizim buradaki dersliklerimizde derslerini işliyorlar. Bizim burada küçük birçok programlı Anadolu Lisesi var, 9-10 ve 11-12'nci sınıf olarak ayrı ayrı sınıflar oluşturduk -slyatta da gördünüz- ayrı bir okulumuz var, orada eğitimlerini görüyorlar. Diğer açık öğretim liseleri kapsamında sınavlarımız yine burada, yerinde yapılmakta yani eğitimlerine kesintisiz şekilde devam etmeleri sağlanmaktadır.

Yine, psikososyal servismizin çalışmalarıyla ilgili istatistiki verilerimiz slyatta yansımada. Tabii, bunları rakamsal olarak, görsel olarak yansıtıyoruz ama bazı kişiler var ki saatlerce o kişiyle uğraşıyor, bazı kişiler var belki bir dakikada o kişinin herhangi bir sorunu, sıkıntısı olmadığı için görüşülüp gerekli bilgiler alınarak sonrasında takip edilmek üzere gönderiliyor ama bazı kişiler gerçekten bayağı bir mesailerini alıyor.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Ben burada bir şey soracağım.

SİNCAN ÇOCUK KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU MÜDÜRÜ ALİ BAŞEKİN - Tabii ki.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Şimdi tutuklu ve hükümlüler içerisinde en fazla oran bu uyuşturucu kullanımıyla ilgili, 99 kişiydi zannedersem. Ama burada madde bağımlılığıyla ilgili psikososyal çalışmaya 50 kişi katılıyor, diğerleri niye katılmıyor ya da bununla ilgili söyleyebileceğiniz bir şey var mı?

SİNCAN ÇOCUK KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU MÜDÜRÜ ALİ BAŞEKİN - İsterseniz uzman arkadaşlarımız yanıtlasın.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Şöyle, bizim burada "uyuşturucu" dediğimiz suçun zaten kullanmaktan dolayı cezası çok düşük, çocuk onun için başka alternatif yaptırımlara gidiyor, buradaki bizim "uyuşturucu" dediğimizin tamamı uyuşturucu ticaretinden cezaevi kurumuna gelenler. Bunlar aynı zamanda bağımlı olabilir ama elimizde öyle bir veri ve kayıt olmadığı için çocuk da bunu kullandığını kabul etmiyor burada, biz kullanıcı olmadığını değerlendirdiğimiz için... O uyuşturucu yetişkinlerde de öyle, uyuşturucu ticaretinden cezaevine girenler, bağımlı olanlar değil.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Sonuçta yaptığı işin ne olduğunu bilmesi lazım, topluma verdiği zararı bilmesi lazım ve bu desteği mutlaka alması lazım, bu konuda bilinçlenmesi lazım. O bir şeyler satıyor ama ne sattığının belki de farkında değil, biz ona ne sattığının farkında olmasını sağlamalıyız.

SELMA ALİYE KAVAF (Manisa) - "Kullanıp kullanılmadığını bilmiyoruz." dediniz, burada o testler yapılıyor mu kan testi, saç testi?

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Eğer öyle bir uyuşturucu kullandığına ilişkin cezaevi içinde bir şüphe varsa yapılabilir ama biz rutin olarak gelen çocuklara bir uyuşturucu testi yapmıyoruz tabii ki. Adli bir süreçtir o zaten, o adli bir süreçtir.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Biz bunu konuşmuştuk, bu büyük bir eksiklik.

SELMA ALİYE KAVAF (Manisa) - Bence de bu bir eksiklik.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Sayın Vekilim, bir de bizim burada uyuşturucu için bizim "SAMBA" (Sigara, Alkol ve Madde Bağımlılığı Tedavi Programı) dediğimiz program var, uyuşturucu bağımlılarına yönelik, onları o bağımlılıktan kurtulmaya yönelik bir program. Dediğiniz gibi, belki bir farkındalık programı şeklinde tacirlere de uygulanabilir ama bizim buradaki program bağımlılıktan kurtarmaya yönelik bir çalışma.

SOSYAL ÇALIŞMACI SÜLEYMAN KAÇMAZ - İsterseniz kısa bir katkı sağlayabilir miyim psikososyal servis çalışmaları bağlamında?

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Tabii.

SOSYAL ÇALIŞMACI SÜLEYMAN KAÇMAZ - Hoş geldiniz öncelikle.

Şimdi, gelenlerin çoğu -Genel Müdürlüğümüzün de belirttiği gibi- uyuşturucu ticareti suçlarından geliyor. Tabii, bazılarında kullanım öyküsü var, bireysel görüşmelerde bu çıkıyor. Görüşmeleri ağırlıklı olarak bireysel görüşmeler şeklinde yapılandırıyoruz, motivasyonel görüşme ağırlıklı çalışmalar yürütülüyor. Kullanım suçları genellikle denetimli serbestlik tedbiri altında değerlendirildiği için bu programlar ağırlıklı olarak denetim süresinde gerçekleştiriliyor. Burada da bir grup süreci yürütmeye potansiyel olduğunda bu şekilde değerlendiriliyor. Daha çok bireysel görüşmeler ve çocuğun dışarıda takibi, tıbbi tedavi alması ve sonraki süreçlerin takibi şeklinde psikiyatri uzmanları ve psikososyal servis arasında karşılıklı iletişimle yürütülüyor. Yıl içerisinde 10 binin üzerinde bir bireysel görüşme yapıyor çocuklarla.

SİNCAN ÇOCUK KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU MÜDÜRÜ ALİ BAŞEKİN - Evet, bunlar standart bir grup çalışması veya uyuşturucuya ilgili net olarak yapılan görüşmeler veya programları yansıtır ancak bu konularla ilgili çocukların bu yönde bir geçmişi varsa, öyküsü varsa arkadaşlarımız bunlarla ilgili zaten bireysel görüşme yapıyor ama bu, istatistiğe yansımıyor tabii ki, o bireysel görüşme olarak geçiyor. Tabii ki bağımlılıkla ilgili dışarıda, başka kurumlarda, özellikle Sağlık Bakanlığında da seminerler düzenliyoruz yani burada yapılan başka etkinliklerimiz de oluyor.

Evet, bunun dışında ödül istatistiklerimiz var yani çocuklara vermeye çalıştığımız ödüllerimizin istatistikleri. 2025 yılı içerisinde 524 çocuğumuza -yansıda görüldüğü üzere- ödüllerimiz verildi. Yani daha çok kendi taleplerini baz alıyoruz, kendi ihtiyacı neyse genelde o tür ödüller vermeye çalışıyoruz. O nedenle, bazı ödüllerimiz düşük gözükabilir, tercihe birazcık ağırlık veriyoruz. Bu nedenle, telefon ve açık görüş uzatma gibi ödüller daha çok tercih ediyorlar, bu şekilde uygulamalarımız... Tabii, bunun dışında, bir de biz -dediğim gibi- buradaki bu mevzuat gereği verilen ödüllerin dışında kendi kurumumuza ait diğer etkinliklerden de ödül olarak yansıtıyoruz ama bunlar kayıt içerisinde değil. İşte, bisiklet olsun, PlayStation olsun ve benzeri bazı faaliyetler olsun; bunları da bu şekilde uyguluyoruz.

Beni dinlediğiniz için teşekkür ediyorum yani slayt sunumum bu kadar. Ben sözü Başkanımıza bırakıyorum. Teşekkür ediyorum katılımınız için, buraya teşrif ettiğiniz için.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çok teşekkürler, hem hazırladığınız bilgilendirme klibi hem sunum için teşekkür ediyoruz.

Ben şimdi bazı sorular yöneltmek istiyorum, eminim, vekillerimizin de soruları vardır.

Öncelikle, Kurum Müdürlüğüne sormak istediğim: Bu kurum ilk kez suç işleyen bir çocuğu suçtan uzaklaştırıyor mu, yoksa bazı durumlarda suç çevresini genişletiyor mu? Somut başarı göstergeleriniz neler? Toplu soracağım. Sizce çocuk ilk suçunun hukuki sonucunu zamanında görseydi bugün mükerrer hükümlü olur muydu? İlk kez suç işleyen bir çocuk ile mükerrer suç işleyen çocuk aynı sistem içinde tutulduğunda risk doğuyor mu? Şimdi, mesela, ben önümdeki şu tabloya baktığımda adam öldürme, cinsel suç, yağma, hırsızlık, yaralama gibi katalog suçlardan birçok çocuk olduğunu görüyorum; bunlar ile daha az hafif suçlular aynı atölyelerde mi yani bir sınıflandırma var mı? Çünkü bunların teması bir risk oluşturuyor fakat bir taraftan da şunu anlıyorum: Biz hafif suçlarda genelde bir tehir ya da hükmün geriye açıklanmasını uyguladığımız için, zannediyorum, buradaki popülasyon da zaten hep ağır suçlu. Doğru mu anlıyorum? Yani onu gözlemliyorum. Disiplin uygulamalarının rehabilitasyona etkisi ne, bunu da merak ettim. Psikolog ve sosyal çalışmacı arkadaşlara da sorularım var. Böyle bütün soruları, sonra öyle cevap alalım.

SİNCAN ÇOCUK KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU MÜDÜRÜ ALİ BAŞEKİN - Efendim, arzu ederseniz...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Not alabilirseniz...

Pardon, buyurun.

SİNCAN ÇOCUK KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU MÜDÜRÜ ALİ BAŞEKİN - Hani, idari kısımlarla ilgili olanları bence arkadaşlarımız şey yapsın, soruları unutmamış oluruz.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Tamam, o zaman sizden idari kısım ile ilgili cevapları alayım, ondan sonra psikolog ve sosyal çalışmacı arkadaşlara sorularımız var.

Bir de şunu merak ettim: Mesela, burada gördüğüm kadarıyla psikolog, sosyal hizmet uzmanı ya da uzman sayısı 7 kişi miydi?

SİNCAN ÇOCUK KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU MÜDÜRÜ ALİ BAŞEKİN - Evet.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - 326 çocuk var, yeterli kalıyor mu bu uzman sayısı?

Bu arada, Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü "Çocukla ilgili aktif uzman sayısı 3.375." demiş bizim Komisyonumuzda, "1,8 çocuğa 1 personel düşüyor." demiş. Bu istatistik doğru mu? Bu kadar düşmesine ihtimal veremiyorum doğrusu.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Uzman sayısı, tüm Türkiye geneli uzman sayısı olabilir ama Sayın Başkanım, bizim çocukların diğer yetişkin kurumlarından daha pozitif yönleri olduğunu ifade etmiştim; bunlardan biri, tutuklu, hükümlü başına düşen personel sayısı. Mesela, bugün burada 360 tutuklu ve hükümlü çocuk var ve şu anda aktif görevde 180 personelimiz var. Yani bu ne demek? 2 çocuğa 1 personel düşüyor demek.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Güzel, güzel bir istatistik, "1,8." demiş.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Bu, sadece Ankara için...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Bunlara infaz koruma memurları dâhil rakam, değil mi?

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ama ben, aslında psikolog, öğretmen gibi daha böyle alan uzmanı, rehabilitasyon çalışmasına yönelik uzman sayısı yeterli kalıyor mu, onu merak ettim. Yine, Kurum olarak, çocukların suça ilişkin bilgi ve motivasyonunu hangi temel kaynaktan edindiklerine dair yani aile içi aktarım, dijital platformlar, sanal etkileşimler ya da sokak,

akran çevresi gibi sistematik bir değerlendirme yapıyor musunuz? Bu kaynağın tespiti sonrasında rehabilitasyon süreci çocuğun maruz kaldığı etki alanına göre kişiye özel bir farklılaştırılmış müdahale modeliyle planlanıyor mu, onu merak ettim.

Bir de yine, Adalet Bakanlığımızdan gelen yetkililerin yaptığı sunumlar, işte Komisyonumuzda dinlediğimiz, çocukların birçoğunun ailesinin de tutuklu ya da hükümlü olduğu istatistiğini vermişti. Sincan'daki çocukların kaçının anne ve babası cezaevinde, böyle bir istatistik var mı?

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Bu cezaevindeki çocukların mı?

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Evet, böyle biraz detay bilgiler sordum gerçi ama bunları merak ettim. Ama en çok da çocuk suçluluğun niteliğine göre farklılaştırılmış bir sınıflandırma var mı diye merak ettim. Mesela, şu yakınmayı çok duyuyoruz: "Birbirlerinden suç öğreniyorlar." Ama burada zaten hep katalog suçları gördüğüm için nasıl ayıracaksınız, onu da tabii bilemiyorum.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Ben Müdür Bey'e söz vereceğim Sayın Başkanım ama birkaç şey söyleyeyim. Siz de ifade ettiniz; Türkiye genelindeki suçluluk cezaevindeki çocuk popülasyonunu temsil etmez Sayın Başkanım çünkü mesela, en fazla suça bakarsak hakaret 1'inci sırada görünüyor. En ağır suçlar burada oluyor çünkü sayı itibarıyla çok daha fazla çocuk suçluluğu. Bizde toplam 4.500 çocuk var ve çocukların tutuklanmasına son çare olarak başvurulduğu için son derece ağır diyebileceğimiz vakalar burada.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Yani adam öldürme, cinsel suç... Böyle yanlış anlaşılacak da istemiyorum ama bu kadar ağır suçluları böyle biraz caydırıcı bir ortam da yok gerçekten. Hani bazı ortamları biraz...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - İyi ki siz Adalet Bakanı değilsiniz Sayın Başkan.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Sayın Başkanım, o soruya...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Benim Adalet Bakanı olmak gibi bir niyetim yok da yani şimdi, göz var, izan var demişler. Şöyle: Diyelim ki çok ağır bir adam öldürme suçundan gelip hani burada böyle basket oynamak, bağlama çalmak falan filan... Evet, rehabilitasyonu çok önemsiyoruz da yani biraz da açık konuşabilmeliyiz bazı şeyleri. Allah korusun, kendi ailemizden bir çocuğun faili böyle bağlama çalarak ilk günlerinden itibaren... Bu, mesela bizde nasıl bir duygu oluşturmuyor?

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Sayın Başkan, rehabilitasyon bölümünü siz hiç dikkate almıyorsunuz ama.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Hiç almıyor olur muyum? Benim belli sorularım biraz dikkat çektiği için, daha böyle samsasyonel bulduğunuz için buna odaklanıyorsunuz. Ben, tamamen önleme ve rehabilitasyona inanıyorum fakat adalete de inanıyorum. Yani çok gaddarca bir suç işlemiş, diyelim ki bir akranına tecavüz etmiş, öldürmüş...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Sayın Başkan, burası tutuklu ama yani öldürüp öldürmediği, bir hükümlü...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Zaten hükümlü olduktan sonra açık şeye geçecek, buradan daha iyi bir yere geçecek.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Tamam, ayrı bir şey, o ayrı bir tartışma konusu.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Sibel Hanım...

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Bence, bizim burada konuşmamız gereken en önemli konu bu yani şimdi, tutuklu...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Burada caydırıcı ne... Bu arada, çocuk hakları hepimizin nezdinde kutsal fakat korkunç bir suçun failinin de biraz "Ya, ben ne yaptım? Bak, buraya geldim. Bu suçun da ağır bir bedeli varmış." yani tutup çocuğa bir eziyet edilsin istemiyorum ama caydırıcı bir şeyin de olması gerektiğini ben düşünüyorum açıkçası; açık konuşuyorum.

SELMA ALİYE KAVAF (Manisa) - Bir ceza mefhumu oluşsun zihninde.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ama rehabilitasyon ve önleme benim en çok inandığım mesele, o konuda hemfikiriz yani müsterih olun. Hatta, diversiyona ben çok inanıyorum, pek çok hafif suçun bu adli sisteme girmemesine inanıyorum. Sadece ağır suçlular için konuşuyorum, beni yanlış anlıyorsunuz, anlamayın lütfen, olur mu?

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Sayın Başkanım, isterseniz bu konuda ben kişisel görüşümü de paylaşabilirim, bunu kişisel görüş olarak anlamanızı...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Evet ama Sibel Hanım kızabilir yani ona göre paylaşalım.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Benim görüşlerim mutlu edecektir diye düşünüyorum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Burada denge unsuru Sibel Hanım.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - "Suça sürüklenen" kavramını çok kullanmamışlar zaten.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Aslında aynı yerden bakıyoruz da sadece ağır suçlarda ayrılıyor Sayın Vekilim, emin olun. Hatta ben pek çok suçun bu sisteme hiç girmemesi taraftarıyım, tamamen rehabilitasyon ve...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Daha beter olur diyorsunuz.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Tabii, kesinlikle. Yani belki özel bir bilgi olacak; benim babam çocuk savcılığı da yaptı, sizin gibi herkesi salıyordu yani çünkü diyordu ki 1990'lı yıllarda: "Cezaevine girerse çok daha onarılamaz bir boyuta taşınacak bu çocuk." Ben onun rahleitedrisinden geçtim, merak etmeyin.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Dün bir üniversitede konferans verdim, çocuk suçluluğuyla ilgili yine davet etmişlerdi. Çocuklarla ilgili yaptığımız pozitif düzenleme hukuk fakültesi öğrencilerini rahatsız etti yani bazıları Kredi ve Yurtlar Kurumuyla kıyasladı, biraz rahatsız edici oldu ama biz profesyoneli olduğumuzu düşünüyoruz bu mesleğin. Ben hâkim kökenliyim, taşrada belli bir süre hâkimlik yaptıktan sonra on beş yıldır da bu sistemin içerisindeyim Sayın Başkan. Biraz kişisel tecrübelerimi paylaşacağım, uluslararası çalışmalarımız da var bu konuda.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Uluslararası normlarda, Avrupa normlarında bir yer burası, hatta daha ileri bile olabilir.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Aynı zamanda, Dünya Cezaevleri Birliği Yönetim Kurulu üyesiyim, bir taraftan da uluslararası uygulamaları yakından takip ediyorum. Bizim aslında "hapis cezası" dediğimiz şey, kişiyi hürriyetinden alıkoyan bir ceza. Bütün uluslararası literatürde bunun dışına taşan cezalar ikincil cezalar olarak yani cezaevi koşullarını kötüleştirmenin bir ceza olması "ikincil ceza" olarak kabul edilir ve uluslararası standartlarda istenmeyen ve hatta daha bağlayıcı yaptırımlarda yasaklanan bir şey.

Bir de pratikte bir şey söyleyelim: Bu çocuklar çok ağır suç bile işleseler bir gün topluma karışıyorlar. Eğer amacımız bu suçluluğu azaltmaksa bütün dünyadaki istatistikler şunu gösteriyor: Cezaevi koşulları ne kadar ağır ise çocukların yeniden suç işleme oranları o kadar yüksek oluyor yani ben bu heyeti bu konuyla ilgili de kendi tecrübelerim doğrultusunda bilgilendirmek isterim. Tam tersi, cezaevi koşullarının standartları ne kadar yüksek, ne kadar müşfik, ne kadar rehabilite ediciyse ortam... Hatta, dünya cezaevlerinde artık konuşulan kavram şu: Normalleşme, "normalization" diye bir kavram var. Onda kastedilen temel mantık da şu: Eğer bir cezaevi dış dünyaya ne kadar yakın ise... Mesela, artık daha gelişmiş ülkelerde mobilyalar konuşuluyor, çocuğun kaldığı mobilya ev mobilyasına yakın olsun; personelin üniformalı değil daha sivil şekilde görüldüğü yerler var. İşte, ziyaret alanlarının, cezaevinin dizaynından tutun da o "normalleşme" denen kavram... Yani bir cezaevi ortamı dış dünyaya ne kadar yakınsa çünkü çocuk oradan çıktığında gideceği bir dış dünya var, onun için cezaevi koşullarının standartları ne kadar yüksek olursa suç işleme oranlarının azaltılmasına o kadar pozitif katkı verecektir.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Rehabilite olup olmadığını nasıl test ediyorsunuz? Diyelim ki iyi hâlden ya da koşullu salıverilmenin şartlarını sağladığında mesela, bu biraz kategorik işleyen bir süreç gibi geliyor. İnfazda belli bir sene yattıktan sonra kapalıda, hemen salınıyor hissi var bende. Gerçekten, bu böyle bilimsel donelerle onaylanıyor mu? "Evet, bu rehabilite oldu. Dışarıda, açık cezaevinde suç işlemeyecek."e nasıl varıyorsunuz? Çünkü çok elim olaylar oluyor. Mesela, açık cezaevine çıkıyor, 4 kişiyi öldürdü son zamanlarda Sibel Hanım, hatırlıyorsunuz değil mi? Mesela, bunun rehabilite olmadığının bir ispatı. Neye göre rehabilite olduğuna kani oluyorsunuz?

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Sayın Başkanım, insan çok kompleks bir varlık. Dolayısıyla siz hangi ölçekleri, hangi araçları uygularsanız uygulayın kişi bir gün topluma karışıyor.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ama bir standardının, bir bilimsel temelinin olması lazım rehabilitasyonun.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Şunu ifade edeceğim: Bu belki uluslararası kıyaslamalarla ortaya çıkacak bir şey çünkü kişi cezaevinden çıktıktan sonra yeniden suç işlemesini etkileyen dışarıda o kadar çok faktör var ki yani bunu cezaevinde yürütülen faaliyetlerin başarısıyla endekslersek hata yapmış oluruz diye düşünüyorum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Mesela, açık cezaevine çıktığı zaman belli bir rehabilitasyonu tamamlamış ki açık cezaevine çıkıyor, çıkar çıkmaz şey yapabiliyor...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Prosedürü biraz özetleyebilirseniz belki, herkes daha iyi anlayacak.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çanakkale'de bir olay oldu ya, 4 kişiyi öldürdü, yakın zamanda, birkaç ay önce oldu, açık cezaevindeyken mesela.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Zaten genel bir sorun aslında, sadece çocuk değil.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Başkanım, o zaman burada bir öz eleştiri de...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - O çocuk değil zaten benim dediğim, yetişkindi.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Biz de sıkıntılarımızı...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Hani, prosedürü bir anlatabilirseniz belki hepimizde daha iyi...

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Arz edeyim. Yani burada bir öz eleştiri de kurumsal olarak sorularımız varsa böyle yüce bir heyetin huzurunda belki onları da ifade etmek gerekir.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Zaten onun için geldik aslında.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Tabii, tabii. Bütün dünyada da bu sorular soruluyor, araştırılıyor yani ülkemize mahsus bir durum yok. Biz de şu anda iyi niyetle -hepimiz- ortak akıl bulmaya çalışıyoruz.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - O zaman, bunu ikiye ayırılım Sayın Başkanım, öncelikle çocuk rejimi ve yetişkin rejimi diye çünkü çocuk rejimi yetişkin rejiminden farklı. Çocuk rejimini, açık cezaevine ayrılma modelini arz ettik, hükmü kesinleştiğinde gidiyor.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Kesinleşince zaten çıkıyor.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Şimdi, bu doğru bir yaklaşım değil, bu mevzuat gereği böyle. Hatta, çocukların doğrudan hükmü kesinleştiğinde açık ceza infaz kurumuna gitmesini engelleyici bir yasal düzenlemeye biz de Bakanlık olarak, Genel Müdürlük olarak katkı vermiştik, Adalet Komisyonunun önüne kadar gelmişti, Adalet Komisyonundan Genel Kurula geçmedi ama böyle bir kanun çalışması Meclis huzuruna da geldi.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Nasıl bir model öneriyorsunuz siz?

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Cezası kesinleşse bile belirli bir süre kapalı ceza infaz kurumunda kaldıktan sonra yapılacak bir risk değerlendirmesine, bir risk analizine göre çocuk eğitimevine ayrılması modelini biz öngörmüştük o düzenlememizde; bunun doğru olduğunu düşünüyoruz. Yani şu andaki çocuk eğitimevine ayrılma, çocuk açık cezaevine ayrılma modelinin, hiçbir risk değerlendirmesi yapmadan otomatik olarak bu geçişin doğru olmadığını düşünüyoruz. Bunu nereden biliyoruz? Firara karşı engeli yok. Bu çocuklar örgün eğitime, okula gidebiliyorlar açık eğitimevine gittiklerinde -bugün göreceğiz oraya gittiğimizde- dışarı gidiyorlar yani, izne gidiyorlar.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Yani cinayet de işlese örgün eğitime gidebiliyor, doğru mu?



ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Evet, dışarıya okula gidiyor, izne gidiyor, geri dönmüyor, bu sefer izne gidip geri dönmeyince veya okula gidip oradan firar ediyor. Firar bizde suç yani kanunlarımızda suç, çocuk başka bir suç işlemiş oluyor. Aslında eylemi, evine giden çocuğun geri dönmek şeklinde.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Sonra kapalıya gelip disiplin cezası alıyor.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - En ağır disiplin cezası alıyor.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Firar ettiyse ne kadar kalıyor kapalıda?

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Altı ay kapalıda tekrar kalma zorunluluğu var, artı firar suçu işlemiş oluyor, artı mükerrer olmuş oluyor, bunu 2'nci defa yapmışsa 2'nci kere mükerrer olmuş oluyor. Yani bu şu andaki çalışan açık cezaevine ayrılma mekanizması çocuklar bakımından çocuklar aleyhine sonuç doğurduğu kanaatindeyiz. Bu benim kişisel kanaatim de değil, Sayın Genel Müdürüm de o işlere bakıyor, burada.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Sayın Genel Müdürüm, burada bir şey söyleyeceğim. Risk analizini neye göre yapmak lazım, kim yapmalı yani burada kriter ne olmalı? Böyle bir çalışmanız var mı?

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Ben burada sözü Genel Müdürüme vermek isterim, bu konuda çok çalışmaları var Genel Müdürümün.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Ben de bir soru sorayım da. Şimdi, dediniz ki: "Hükümlü..."

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - Bizler de soru soralım, öyle bir değerlendirmeye geçilsin çünkü o konuya biz de tekrar gireceğiz, tekrar...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - O zaman şöyle yapalım mı bir usul belirlemek açısından: Önce idari kurum müdürlüğüne idari soruları soralım ve görüşlerimizi bildirelim, daha sonra -benim hazırladığım, uzmanlara soracağım soruları aslında çok önemsiyorum- hep beraber uzmanlara soru soralım. Mesela, siz ilk sorularınızı böyle idari olarak lütfen şey yapın, ikinci turda uzmanlara sorular yöneltelim.

SELMA ALİYE KAVAF (Manisa) - Ben bir şey sormak istiyorum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çünkü toplu cevap verdikleri için çok karışacak.

Buyurun.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Teknik anlamda şeyi sormak istiyorum yani hakkımı kullanmayayım ama. Şimdi, hüküm giydi, geldi açık cezaevine. Orada mesela herhangi bir değerlendirme yapıyor musunuz bu çocuk okula gidebilir mi, firar etme riski var mı, yok mu, yoksa otomatik olarak tüm haklardan faydalıyor mu? Onu da bir açıklarsanız bir resim oturur bizde. Yani hiçbir değerlendirmeye tabi tutulmadan her türlü haktan yararlanabiliyor mu hükümlü statüsüne geçen çocuk?

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL - Efendim, öğrenciyse, örgün eğitimden yararlanma şartlarını haizse...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Şartlar var herhâlde değil mi? Yani hemen hop dışarı mı çıkıyor?

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Zaten çok büyük bir kısmı okul terki gördüğümüz istatistiklerde.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL - Eğitim dediğimiz Millî Eğitim Bakanlığı mevzuatı yani gittiği yer Millî Eğitim Bakanlığının okulu olduğu için belli bir yaş aralığında olması gerekiyor. Örneğin, lisede okumak için ortaokulu bitirmiş olmak gerekiyor gibi. Bu şartları taşıyorsa çocuk, örgün eğitim o çocuk için çok yararlı olduğundan öncelikle, evleyletme yararlanma sağlanır ama dışarıda bir okula gidiyorlardı eskiden, biz son beş yıldır bu kampüsün içine lise açtık, en azından dışarıya gitmiyorlar, buradaki okulda öğrenim görüyorlar.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Belki verdiniz bilgi ama lisede kaç öğrencimiz var şu anda?

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL - Türkiye genelinde 267 de...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Yok, bu kampüste?

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL - Bu kampüsteki rakamı bilmiyorum.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Çocuk eğitimevinde daha net verirler.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL - Çocuk eğitimevindekiler daha çok gidiyor. Şimdi, kampüsün içinde okul var, okuldaki öğretmen bu cezaevindeki sınıfa gelip gidiyor; sistem böyle. Mesela, bu cezaevinin içinde 10'A sınıfı var, matematik öğretmeni geliyor, ders saatinde dersini veriyor, gidiyor.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Üniversiteyi kazanan oluyor mu mesela burada?

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL - Buradaki çocuk dışarı çıkmıyor, liseye gidiyor.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Evet, anladım.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL - Üniversiteyi kazananlar da oluyor. ÖSYM, bütün sınavlarda cezaevlerinin sınav merkezi. Bütün ÖSYM grubu sınavları, Millî Eğitim Bakanlığı sınavları ve açık öğretim fakültesi sınavları cezaevlerinde yapılıyor.

Şimdi, Genel Müdürümün de bahsettiği gibi sorun şu esasen: Şimdi, 14 Nisan 2020'de birinci infaz paketi yüce Mecliste kanunlaştı. Birinci infaz paketiyle bir ilk yapıldı yani bizim tarihimizde, infaz tarihinde bir ilk; otomatik tahliyeler sona erdi. Hatırlarsanız, Ordu'da çok elim bir cinayet işlenmişti, onun üzerine gündeme geldi.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Evet, kadın cinayeti; çok korkunçtu.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL - İnfaz Kanunu'nun 89'uncu maddesi birinci infaz paketiyle değiştirildi, otomatik tahliyeleri sona erdirdik. Yani o güne kadar şöyleydi: Hâkimin

verdiği ceza üzerinden mevzuatta yazılı bazı kurallara göre şartlı tahliye tarihi hesaplanıyordu, o tarih geldiğinde o tarihe göre de açık cezaevine ayrılacağı tarih hesaplanıyordu; bu bir matematik hesabı idi. O tarih geldiğinde hükümlü, eğer kaldırılmamış bir disiplin cezası yoksa otomatik olarak açığa geçiyordu, yine otomatik olarak şartlı tahliye oluyordu. 89'uncu maddede yapılan değişiklikle birinci infaz paketinde şu geldi yani yasa koyucu, yasama organı dedi ki: Artık bu tarih gelmeden önce, bu tarih yaklaştığında bir kurul toplansın, bir risk değerlendirmesi yapsın. Neye baksın peki? Tekrar suç işleme riski düşük mü değil mi, suçtan dolayı pişmanlık duyuyor mu?

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bir heyet toplanıyor ve buna karar veriyor.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMI KEMAL VAROL - Evet, bu kanunda da bu kriterler yazıldı; mağdura ya da kendine ya da başkalarına zarar verme riski düşük mü yüksek mi, tekrar suç işleme riski düşük mü yüksek mi; suçtan dolayı pişmanlık duyuyor mu, işte yeni yaşamında cezaevinden sonraya dair bir planı var mı, bir hedefi, amacı var mı gibi. Bu kanun değişikliği...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çok pardon, o prosedürü daha iyi anlamak için... Bir heyet toplanıyor, kendi aralarında bir değerlendirme mi yapıyor, yoksa bunun bir prosedürü var mı?

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMI KEMAL VAROL - Efendim, arz edeyim.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Mesela, Amerika'da "parole" hakkı diye bir şey vardır. Diyelim ki "without parole" ya da "with parole" diye şey verilir yani ilk hüküm açıklanırken, yargıç karar verirken... Aslında "parole" bizim koşullu salıverilme hakkı. O, bazı hükümlülere hiç verilmez çok ağır suçluysa ama verildiği zaman, o "parole" hakkı tanındığında tekrar bir mahkeme kurulur ve yargıç tekrar karar verir. Burada bir heyet karar veriyor, nasıl bir...

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMI KEMAL VAROL - Hâkim onaylıyor ama sonra.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ama bir mahkeme gibi oluyor mu yani hükümlüyle tekrar bir...

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMI KEMAL VAROL - Yok, dosya üzerinden.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Biraz teorik de kalıyor bu, onu anlamak için...

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMI KEMAL VAROL - Türkiye'de hâkim onaylıyor ama dosya üzerinden.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Evet, dosya üzerinden.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMI KEMAL VAROL - Yani duruşma gibi olmuyor.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Biraz teorik kalıyor, sanki böyle biraz daha...

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMI KEMAL VAROL - Yani Avrupa'da, Batı'da buna şartlı tahliye kurulları diyorlar, birçok filmlerde de bazen denk gelirsiniz.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Amerika'da "parole board" ama bizde "whitout parole" yok.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bizde yok, bence olmalı o "whitout parole."

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMI KEMAL VAROL - Sonuçta, 1 Ocak 2021'de sistem yürürlüğe yönetmeliğiyle birlikte girdi; kamuoyunda, halk arasında iyi hâl yönetmeliği deniyor buna. Türkiye'de sistem şöyle çalışıyor: Şimdi, hükümlünün cezaevinde geçireceği süre altışar aylık dilimlere ayrılıyor; bu, kanunun emri aynı zamanda. Örneğin, on yıl kalıyorsa, kapalı cezaevinde on yıl geçirecekse, bu 20 dönem demek; bu altışar aylık her periyodun adına dönem deniyor. Her dönem sonunda ve o çıkacağı zaman geldiğinde cezaevindeki 4 servis 4 ayrı rapor dolduruyor; cezaevinden yönetim servisi, güvenlik servisi, psikososyal servis ve eğitim öğretim servisi olmak üzere hükümlü hakkında altı ayda bir 4 servis 4 ayrı rapor dolduruyor ve idare gözlem kurulu sekreteryasına gönderiyor bu raporları.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bu raporlar ama ne kadar etkili oldu?

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMI KEMAL VAROL - Efendim şöyle...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Mesela, okullarda da...

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Bu, çocuklar için de geçerli mi?

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMI KEMAL VAROL - Değil işte, değil, onu anlatmak için bunu anlatıyorum.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Ama sonuçta bir sistem var.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Hayır, hayır, sistem çok güzel de çok etkin işliyor mu?

MUSTAFA KÖSE (Antalya) - O, insanla ilgili Başkanım.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMI KEMAL VAROL - Efendim şöyle...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Sizin kurumunuz özelinde sormuyorum, mesela okullarda...

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMI KEMAL VAROL - Efendim, arz edeyim, bir şey saklamadan arz edeceğim.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Biz bizyiz, sadece tutanaklar var.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMI KEMAL VAROL - Biz bizyiz de samimiyetinize güvenerek... Dertliyiz zaten, biz de dertliyiz.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Aynen, çünkü dertliyiz. Mesela, okulda -yani sizin kurumunuz özelinde sormuyorum bunu- yazıyor öğrenci, genelde bakıyorum, sanki ezberle dolduruluyor işte karnenin o bölümü. Anlatabiliyor muyum ne demek istediğimi?

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL - Biraz bizim Orta Doğulu toplumsal hastalıklarımız var, biraz ahlaksızlıklarımız var yani bu, insan yapısıyla da ilgili biraz, biraz da altyapı sorunlarımız var.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Evet, altyapı sorunu bizi ilgilendiren.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL - Şimdi, bu 4 servis ne yapıyor? 4 servis toplam 50 kriterden puanlama yapıyor yani her şey var orada; işte, kitap okumaktan puan kazanıyor, kursa gittiyse puan veriliyor.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Terapi olarak çok güzel.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL - İşte, lavabodan çıkınca suyu kapatıyorsa puan veriliyor, kurallara uyumundan falan filan bir sürü; 4 ayrı servis 50 kriterden puan veriyor, bunların her biri servis notları. Dönem sonunda 4 servisin notu toplanıp 4'e bölününce dönem puanı bulunuyor.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çok güzel yani teori çok güzel.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL - Çıkacağı zaman, açık cezaevine ayrılacağı ya da şartlı tahliye olacağı ya da denetimli serbestliğe ayrılacağı zaman dönem puanları toplanıp dönem sayısına bölünüyor ve bu çıkan puana "gelişim puanı" deniyor. Eğer bu puan 40'ın altındaysa o dönem sonlarında hükümlü hakkındaki eğitim ve iyileştirme planı revize ediliyor, kendisine de tebliğ ediliyor.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bu puanı geçemeyen ve şartlı tahliyeden yararlanamayan yüzde kaçtır?

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL - Sistem yürürlüğe girdiğinden beri, günü geldiği hâlde kurumların açık cezaevine ayırmadığı hükümlü oranı yüzde 12.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Çok fazla değil mi? Bu, genel toplam rakamı, değil mi?

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL - Yani bu, 1 Ocak 2021'den bugüne kadar açık cezaevine ayrılacağı tarih geldiği hâlde bu sisteme takılan yani o süre dolduğu hâlde ayırlamayan yüzde 12.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Ne kadar siyasi, ne kadar siyasi değil, ona da bakmak lazım.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ama siyasilerin zaten...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Büyük rakam diyorsunuz da bence büyük rakam, çocuk değil.

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - Sayın Başkan, şimdi, idari gözlem kurulu eleştirisine dönecek de bununla ilgili...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Yok, size söz vereceğiz, merak etmeyin.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL - Şimdi, burada bu mevzu uzar.

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - Burada siyasiler benimle ilgili değil, bütün Türkiye'yi sordum.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL - Terör hükümlüleri için çok farklı kanun maddeleri var.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ama şu anda hakikaten çocuk suçlulara odaklanalım, o başka bir mesele, ben o konuda farklı düşünüyorum, konuya odaklanalım.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL - Evet yani konunun dışına çok çıkarız. Ben bütün bunları hızlıca şunun için anlattım: İşte, bu bir devrimdi, infaz tarihinde bir devrimdi iyi hâl sistemi ve modern dünyada olan bir şeydi, Türkiye'ye geldi. Hatta, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin içtihatlarına giriyordu bu. Diyordu ki AIHM: "Türkiye'de tahliyeler otomatik ve buna göre kararlarını şekillendiriyor."

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Burada eleştiriliyorduk.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL - Bu, yetişkinler için düzeldi ama çocuklar için düzelmedi.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Evet, bakın, bu çok önemli bir nokta.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Bu büyük bir problem.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL - Burayı bunun için özetledim.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - En sonunda bir şey yakaladık.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL - Yani düşünebiliyor musunuz, burası çocuk kapalı cezaevi, öğleden sonra gideceğimiz yer çocuk eğitimevi yani çocukların açığı. Buradan oraya geçiş kriteri diye bir kriter yok, yok; tek bir kriter var, tutukluyken hükümlü olmak.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ama ona karşı çıkıyorsunuz vekilim yani rehabilite olanların geçmesine...

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL - Bakın, tutukluyken hükümlü olmak yani böyle bir şey olabilir mi? Yani çarpıcı bir örnek vereyim: İzmir'de karakola tüfekle ateş etti, 2 şehit verdik, 16 yaşındaydı hatırlarsanız.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Eğitimevine geçmiş, şaka mı bu yani? Madalya takalım bari.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL - Yani ne diyeyim, hani biraz espri olsun diye söylüyorum; Allah'tan Türkiye'de yargı yavaş çalışıyor diye dua mı edelim yani?

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Aynen öyle. Bakın, hakikaten, gerçekten bu büyük bir yara yani çocuk hafif suçluları, rehabilite edilecek suçluları tabii ki diversiyonla adli sisteme bile almayalım ama polisimizi de şehit etmiş çocuğu eğitimevine gönderemeyiz yani göndermemeliyiz.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL - Efendim, şöyle: O çocuk eğer 18 yaşını doldurmadan önce hükümlü olursa yani yargılama süreci biterse mecburen eğitimevine göndereceğiz. Bakın, mecburuz buna, kanun öyle diyor "Hükümlü olunca oraya gider."

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ben bunu duyduğumda çok üzıldüm yani.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL - Bir: Ya, bu tekrar suç işler mi; bu, psikopat mıdır, bir ruhsal rahatsızlığı mı vardır, bağımlı mıdır; bunlara bakamıyoruz ki. Yani yetişkinler için olan risk değerlendirme sonucuyla geçişlerin yapılması çocuklar için de olmalı. Peki, ne yaptı Genel Müdürlüğümüz? Genel Müdürlüğümüz, Sayın Bakanın da çok ısrarlı isteğiyle, kanunun 11 ve 14'üncü maddelerinde değişiklik önerdi yani bu risk değerlendirme sisteminin gelmesini ve bu bozuk düzenin düzeltilmesini istedik biz. 2 defa Adalet Komisyonuna kadar geldi, 2 defa geldi ama son Genel Kurul aşamalarında paketlerden çıkarıldı. Bunu ben sizleri bulunmuşken burada arz ediyorum, izah ediyorum yani bunun kesinlikle düzeltilmesi gerekiyor.

Şimdi, "eğitimevi" denen yer nasıl bir yer? Kredi ve Yurtların yurdu gibi, işte öğleden sonra gideceğiz; duvarı yok, jandarma yok, bir şey yok orada yani orası modern bir yatılı okul. Yani öğleden sonra modern bir yatılı okul göreceksiniz. 150 kişilik kapasitesi olan eğitimevinde yılda 150 firar oluyor.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Dünyada örneği yok bunun bildiğim kadarıyla, var mı?

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL - Bakın, bir çocuk cezaevindeyse çok ağır bir suç işlediği için cezaevindedir. Yani biz ifrat ile tefrit arasındayız, ya aşırı yumuşağız ya aşırı sertiz.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ortada bir yerde buluşmamız lazım, ortak akılda.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL - Burada bir akıl var, bilim var, psikoloji bilimi var.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - İfrat ile tefrit arasında gidip geliyor sistem, aynen.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL - Bu işin uzmanları toplanmalıdır, bu "eğitimevi" denilen modern yatılı okula önüne gelen her çocuk gidememelidir, tamam mı? Gidiyor, gidiyor...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Diversiyon suç modelinde belki eğitimevi olmalı.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL - Değerli Başkanım, sayın üyeler; şimdi, size çok farklı bir şey söyleyeyim: Bakın, biraz önce bir şey söylendi, burası aslında bir tutukevidir, ortalama tutuklu kalma süresi üç ay ve altı aydır. Şimdi, hep bahsediyorsunuz ki "Bu çocuğu nasıl ıslah ediyorsunuz, nasıl rehabilite ediyorsunuz?"

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Üç ayda nasıl ıslah olacak?

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL - İşte, ben de size bunu soruyorum: Bir insan üç ayda nasıl ıslah edilir? Olmayan biri ıslah edilebilir mi? Buradan eğitimevine geçelim; İstanbul eğitimevinin önünden kara yolu geçiyor, dolmuş geçiyor, çocuğu oraya koyuyorsunuz, adam öldürmüş bu; ya, çocuk geliyor, kapının önüne çıkıyor, elini kaldırıyor, dolmuş duruyor, biniyor, gidiyor. Şimdi, bu çocuk, jandarma yok, bir şey yok, arkasından ateş edip vuralım mı biz bunu?

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Peki, bir de aile ne yapsın, çocuğu öldürülmüş başka bir aile ne yapsın? Çocuğun modern yatılı okulda olması fikri o ailedeki adalet duygusunu, vicdanı nasıl tesis edecek? Yani aile kendi intikamını kendi mi alsın? Bir de o var.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL - Sorun şu: Bu psikososyal müdahaleler, eğitim öğretim süreçleri, ıslah ve iyileştirme süreçleri zaman alıcı işlerdir yani bunlar zaman alır, uzun süreli işlerdir.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bu arada, çok faydalı bilgiler edindiğimiz için çok heyecan...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Uygulama problemi var, istersen yüz elli yıl kapalıda yatır.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL - Yok, yatıramazsın, kapalıda yüz elli yıl yatıramıyoruz, hükümlü olduğu anda eğitimevine göndermek zorundayız.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bir şey söyleyeceğim Sayın Sibel Suiçmez Vekilim: Biraz programın gerisinden gidiyoruz, biraz odaklanarak sorulara geçsek...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Ama sistemi bilmek açısından önemli oluyor bu açıklamalar. Sistemi tam bilmeden konuşuyoruz burada.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Sayın Başkanım, bir hususu arz edebilir miyim müsaadenizle? Şimdi, çocuklarımız da sizleri bekliyorlar.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL - Son olarak şunu söyleyeyim: "Uzman sayısı yeterli mi?" demiştiniz Sayın Başkanım. Avrupa ülkelerinde, modern dünyada 100 kişiye 1 uzmandır; biz hepsini araştırdık. Çocuk kurumlarında bu standart yakalanmış durumda yani uzman sayısı yeterli.

Ben arz ediyorum.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Sayın Başkanım, çocuklarımız sizleri bekliyorlar çeşitli kurslarda, çeşitli faaliyetlerde; öğle yemek saati de geliyor. Şu hususu arz edeceğim: Buradaki konuşmalar, tartışmalar çok değerli...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Geri dönüp devam edelim mi burada?

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Belki orada sizde yeni fikirler de oluşacaktır, o gezi sırasında.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Sonra dönüp burada müzakereye devam edelim çünkü en önemli... Yani şu kadarını söyleyeyim: O kadar verimli geçiyor ki toplantı bir taraftan yani biz hep teorik, şimdi gerçekten sahada olduğumuzu hissettiğimiz, nüfuz ettiğimiz bir alandayız. O yüzden biraz programın...

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Gezi sırasında daha sahada hissedeceksiniz kendinizi. Gezimizi bir yapalım, tekrar burada toplanalım.

SELMA ALİYE KAVAF (Manisa) - Sayın Başkan, idare müdürü buradayken bir şey sormak istiyorum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Orada devam edeceğiz.

SELMA ALİYE KAVAF (Manisa) - Bunu sorayım, kısa bir şey.

Şimdi, "Gün içerisinde odalarını kullanamıyorlar." dediler. Çocuklar gün içerisinde odalarını kullanamıyorlar, akşam on birde. Yani bu çocuklar uzanıp dinlenmek isteyebilir; bu, insani bir ihtiyaç. Bu çok uzun bir süre değil mi? Yani biraz asker gibi, koğuş sistemi gibi.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Sayın Bakanım, şimdi gezeceğiz, gezerken o imkânları, o şeyleri yerinde görme imkânınız olacak, sorular zaten o süreçte de olabilir, onları da alırız.

SELMA ALİYE KAVAF (Manisa) - Peki.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Toplantıya ara veriyorum.

Kapanma Saati: 11.55

## İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.12

BAŞKAN: Müşerref Pervin Tuba DURGUT (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Mustafa KÖSE (Antalya)

SÖZCÜ: Ümmügülşen ÖZTÜRK (İstanbul)

KÂTİP: Naci ŞANLITÜRK (Ordu)

---- 0 ----

(Ankara Çocuk Eğitimevi)

(Sincan Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü)

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çok teşekkür ederiz.

Benim açımdan çok faydalı bir saha ziyareti oldu, hem Tevkifevini hem Eğitimevini görmüş olduk. Bilmiyorum, sayın vekillerimizde benim gibi bir değişim yaşandı mı ama kafamdaki çocuk suçu profili, fizyonomisi yani birçok şey biraz değişti açıkçası, biraz daha farklı tahayyül ettiğimiz şeyleri daha farklı bulabildik. Fakat benim gözlemim -en azından kendi açımdan söylüyorum- ben 2 kurumun da şartlarını iyi buldum. Birçok şey var yani en azından fiziki şartlar, sunulan eğitimler, işte tasarlanan model, kurumun içinde lise olması, Anadolu lisesi olması, hatta birçok çocukla konuştuğumuz zaman yani normalde okula gitmeyen bir çocuğun tekrar okula başladığı modeller de var. Bir de 18 yaşından sonra normalde yetişkin cezaevine, kapalı cezaevine gitmemek için -aslında o da bir motivasyon- bunun için eğitimine devam eden çocuklar da var. Bence model olarak oturmuş, iyi bir model gibi gözüküyor.

İdari sorularda mı kalmıştık? Onu bitirdikten sonra uzmanlara sorular...

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Başkanım, eğer arzu ederseniz Kurum Müdürümüzün kısa bir sunumu olacak kurumu tanıtıcı.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çok kısa bir sunum olursa hızlıca dinleyelim, zamanı ekonomik kullanalım, sonra da toplantımıza kaldığımız yerden devam edelim.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Nasıl uygun görürseniz. Müdire Hanım biraz daha teknik detay verecek kurumla alakalı.

Müdire Hanım, buyurun lütfen, sunumunuzu alalım sizin.

ANKARA ÇOCUK EĞİTİMEVİ MÜDÜRÜ HATİCE ASIL - Teşekkür ederim.

Sayın Komisyon Başkanım, Komisyon Başkan Vekilim, genel müdürlerim, Başsavcım ve değerli katılımcılar; öncelikle, bu anlamlı toplantı için, toplantının burada gerçekleşmesini sağladığınız için Kurumumuza hoş geldiniz diyorum hepinize.

Çocuk suçluluğunun araştırılması, bu komisyonların etkinliğinin olması bizim için çok sevindirici. Çocuklarımızın üstün yararı için, hepimiz bir amaç için burada toplanmışız. Çok teşekkür ediyorum.

Yedi dakikalık bir sunumumuz var. Başkanım, arzu ederseniz, sunum sonrasında teknik detaylara, ne kadar detay isterseniz -önünüzdeki dosyalara da birçok sayısal verinin olduğu tabloları koyduk- soru-cevap şeklinde devam edebiliriz diye düşünüyoruz.

Arz ederim sunumumuzu izlemeye.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Tamam.

(Video gösterimi yapıldı)

ANKARA ÇOCUK EĞİTİMEVİ MÜDÜRÜ HATİCE ASIL - Başkanım, sunumumuz bu şekilde.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Teşekkür ederiz.

ANKARA ÇOCUK EĞİTİMEVİ MÜDÜRÜ HATİCE ASIL - Detaylandırmamı istediğiniz noktalar varsa... İsterseniz soru-cevap şeklinde de ilerleyebiliriz.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Soru-cevap şeklinde gidelim bence, öyle daha verimli olur. Biz zaten bir toplantıyı nihayete erdirmeden ara vermiştik.

Sayın vekillerim, şöyle yapalım: Önce idari boyutuyla ilgili soruları tamamlayacağız, daha sonra uzmanlara geçeceğiz ki böyle biraz sistematik ilerleyelim, zamanı da ekonomik kullanalım diye.

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - Sayın Başkan, benim de şöyle bir önerim var: Bence, söz almışken hepsini bitirelim. Kendi aralarında cevap gerektiren konulara uzmanlar cevap verecekse uzmanlar...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Peki, öyle yapalım çünkü benim yarım kalmıştı da.

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - O zaman siz başlayın Başkanım.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Yok, sizinle başlayalım.

Buyurun.

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - Ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Çok verimli bir toplantı olduğunu şimdiden söyleyebilirim. Öncelikle, Komisyon Başkanına ve bu uğurda görev yapan arkadaşların hepsinin emeğine sağlık diyorum.

Evet, 2 cezaevi ziyaret ettik; Çocuk Kapalı ve şu anda da Eğitimevindeyiz. Çocuk Kapalıya ilişkin hem gözlem hem de bunun üzerine sormak istediğim birkaç konu var. Örneğin, çocuklar ilk tutuklandığı anda hangi işlemlere maruz kalıyor, onu öğrenmek isterim. Orada yetişkinlerde "kapı altı" dedikleri bir düzen söz konusuydu, buradaki düzen nasıl yürüyor? Çünkü yakın dönemde çıplak aramaya ilişkin basına yansıyan ve avukatları aracılığıyla öğrendiğimiz bilgiler vardı; bu, bu cezaevi özelinde sorduğum bir soru değil. Acaba buna maruz kalma durumu söz konusu mudur? Yine, jandarmanın çocuklarla olan ilişkisi; örneğin, nakillerde ya da mahkemeye sevk durumlarında, hastaneye sevk durumlarında vesaire oradaki ilişki nasıl yürüyor? Ağız içi aramayı gözümüzle

gördük zaten, sunumda vardı. Bunun yasal sınırları var biliyorsunuz, ona ilişkin nasıl bir tutum takınıyor? Örneğin, 3 dilli bir kitapçık veriliyordu önceki cezaevinde; Türkçe, İngilizce ve Arapça. Bunun dışındaki dillere ilişkin tercüman istihdamı nasıl yapılıyor? İlk iletişim nasıl sağlanıyor? Yeterince bilgilendiriliyor mu çocuk hem haklarıyla ilgili hem de tutulduğu durumla ilgili? Çünkü görüştük, görüştüğümüz çocukların çoğu şunu söyledi: Ben sordum özellikle "Aileniz geliyor mu?" diye, çok az aile görüşü yapanlar var; bunun bir istatistiği muhakkak sizde de vardır. Onlara şunu da sordum: "Avukatlarınız geliyor mu? Yani yeterince bilgilendiriliyor musunuz? Bulduğunuz koşulların şeyini idrak edebiliyor musunuz? Tamam, bir suç işlediniz, şu an cezaevindeyiz ama bu suçla ilgili sizin haklarınız neler, hangi yollara başvurabilirsiniz, başvuru mercilerinizi biliyor musunuz?" Çok azından -en azından sorduklarımız için söyleyeyim, belki 5-6 çocuğa sormuşumdur- aldığım geri dönüş, çoğunun ya avukatının gelmediği ya da avukatla böyle bir ilişkinin geliştirilmediği çünkü biliyorsunuz, suça bulaşan çocuklara ailenin de bir ötekileştirme durumu söz konusu oluyor yani bilinçli ziyaret etmeme durumu da oluyor, kendi durumlarıyla ilgilenmeme durumu da oluyor. Onların hepsi şu an buraya emanet yani Sincan kampüse emanet çocuklar. Dolayısıyla haklarının kendilerine hatırlatılması ya da en azından kendi dilini konuşabilen bir tercüman vasıtasıyla bu yönlü iletişim kurulması durumu nasıl sağlanıyor?

Yine, 4 psikolog ve 4 öğretmen vardı diğer kurumda, orada 371 çocuk kalıyor; 4 psikolog ve 4 öğretmen o 371 çocuğun durumuyla ilgileniyor. Bu da -bir gözlem olarak söyleyeyim- bir yetersizlik ortaya koymuyor mu? Yani Bakanlığın bu konudaki görüşü nedir? Yine, orada şunu gördük: 371 çocuk ve genç barınıyor; orada bir sayısal verisi de vardı, "genç" diye nitelendirdiğiniz veri 18 yaşını aşmış olup da orada yer alanlar. Burada gördük 18 yaşından 21 yaşına kadar bir sürede kalabilirler seçenek olarak ama Kapalıda bunun durumu nedir? Yani 18 yaşını doldurup, niye yetişkin cezaevlerine geçmeyip de orada kalmaya devam ediyorlar?

Yine, 2 üniteye bir personelin baktığı -özellikle kapalı kurum için söylüyorum- Cezaevi Müdürümüz tarafından söylendi. İstihdamda yetersizlik olduğunu kendisi de gözlemlemiş, bu kendi gözlemi. Bu istihdamı artırma ve personelin oraya daha fazla bir özen göstermesi durumuna ilişkin Bakanlığın bir çalışması var mı? Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda 84 çocuk hiçbir şekilde okula devam etmiyor. Ben istatistiklere baktım kaç lisede, kaç açık öğretimde, kaç açık ortaokulda, kaç lise mezunu; 2 lise mezunu vardı, onun dışında 371 çocuktan 84 çocuğun okula devam etmediği... Görüşmelerde de gördük, kendileri şu cevapları verdiler: "Kendi isteğimle devam etmiyorum." Buna ilişkin bir çalışma var mı acaba, "Okulu daha cazip kılacak, onları oraya yönlendirecek bir çalışmayı yapabilir miyiz, birlikte bunu tartışabilir miyiz?" konusu?

Yine, Sayın Başkanın sorduğu soru vardı: "Kaçının anne babası cezaevinde?" Onu not almıştım. Bir de şöyle bir durum var: Şimdi, çocuklarla ilgili bir konuyu tartıştığımız için buna değiniyorum, aslında Komisyonumuzun görev alanında değil ama Sincan Cezaevinde annesiyle veya babasıyla kalan çocuklar var mı, bunların sayısı kaç? Suç işlememiş, anne baba suçlu, kendileri cezaevinde kalan...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - 6 yaşa kadar kalıyorlar orada.

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - Evet. Ona ilişkin bir sayısal verimiz var mı, onların koşullarına ilişkin bir planlama yapabilir miyiz? Çünkü nihayetinde biz bir olaya el attığımız için bütün teferruatlarını da umarım birlikte götürüp nihai bir sonuca ulaşırız diye bunu söylüyorum.

Şimdi, Sayın Başkan orada korkunç bir suçun failleri olma durumunu sormuştu, bunlara yaklaşımın nasıl olacağına ilişkin. Ben orada not almıştım, bu bir tartışma...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Nitekim, orada kamuoyunu çok meşgul eden bir bebeğe tecavüz ve öldürme suçunun faili vardı mesela.

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - Evet, evet, görüştük de.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Küçük de bir çocuğu yani ben daha büyük bir şey beklerdim ama küçüktü.

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - Şöyle; aslında bizim de bakış açımız olarak söyleyeyim, bunu kendi bakış açım olarak söylüyorum: Bu biraz da siyasi bir soru, hukuk felsefesiyle alakalı bir soru. Biz "suça sürüklenen çocuk" tanımından ne anlıyoruz, bunu da biraz irdelememiz lazım. Bu tanıma ben de doğru kabul etmiyorum yani olmaması gerek, tanımın değişmesi gerek, "suça bulaştırılmış çocuk" yapmamız gerek ama bütünen şöyle bir cevap verebiliriz: Suça sürüklenme boyutunda tamamen toplum olarak biz bunları suça bağlantılı hâle getirmişiz, biz çocukları yeterince eğitememişiz, yeterli olanaklara sahip değiller; bunu bütünen söylüyorum. Eğer Türkiye'de bu yetki bizlere verilmişse, Türkiye'yi bizler temsil ediyorsak, temsilcilerden tutalım da bütün birimlere kadar demek ki bazı şeyleri eksik yapmışız ki hâlâ çocuklar bu suçlara bulaşmaya devam ediyor. Mükemmeliyetçi bir yaklaşımla söylemiyorum bunu, en aza indirebileceğimiz şekilde pozisyon takınalım diye söylüyorum. Aslında, korkunç bir suçun faili de çok basit bir suçun faili de -az önce aşağıda gördüğümüz gibi- iç içe bir ortamda yaşıyorlar, yaşamak zorunda kalıyorlar ama aslında korkunç suça da iten yine bu toplum, yine bizleriz. Bizim, bunun önünü alacak önleyici mekanizmaları hayata geçirmemiz lazım. Mesela, bizim bir önerimiz var, Komisyonun tamamına bir önerimiz var: Bir çocuk bakanlığı kurulması önerisini de ileriki durumlarda tartışabiliriz.

Yine, Eğitimeyle ilgili Adalet Komisyonuna gelen yasal bir düzenlemeden bahsetti Sayın Genel Müdür Yardımcımız. Biz Adalet Komisyonunda tartışmaya bu boyutuyla bakmadık, biz orada mağdur endeksiyle yaklaşmak zorundayız. Örneğin, kapalı cezaevinde yer alıp şu an tutuklu olarak bulunan ama yargılama sonucunda beraat edecek olan kişiler için bizim "Burada korkunç suçlar işleyenler var, aynı zamanda diğer taraftan da hiç suç işlemeyenler var ama bir şekilde adli sisteme girmişler, biz onları nasıl koruyacağız?" diye bir mekanizma üzerinden tartışmamız gerekiyor, yoksa kapalı ile eğitimevlerini değiştirsek yani bir takas formülüyle soruna bütünlüklü yaklaşımdan bir sonuç alamayacağımızı düşünüyoruz. Bu tartışma da uzun boyutlu bir tartışmadır, onu da söyleyeyim.

İdare gözlem kuruluna ilişkin yine bir tartışma yürütüldü, o da teferruatlı bir tartışma. Ona da burada girmeye gerek yok ama tutanaklara geçsin diye şöyle söyleyelim...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Evet, zamanı iktisadi kullanmak adına bilahare tartışalım onları da.

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - İdare gözlem kurullarının kararları zaten ortada; umarım, çocuklar böyle bir ayrıma yani yetişkinlerin uğradığı öyle bir ayrıma uğramaz diye temenni edelim. İdare gözlem kurullarının nasıl cezalar verdiğini çok iyi biliyoruz, burada bunu tartışmanın bir gereği yok.

Gözlemlerimize geçecek olursak... Mesela, ben bir çocuk olarak bu kapalı cezaevine -bunu, personelden hariç tutuyorum yani personelin yaklaşımından, mevzuattan da ayrı tutuyorum ama- gelmek istemem. Bir şekilde suça bulaştım, geldim, o odada uyumak istemem -bunun için firarı da tartışacağız, buraya gelip niye firar ediliyor- orada yeterli hava alabileceği bir durum söz konusu değil. Ben avukatım, çoğu yetişkin cezaevlerini de ziyaret ettim, sivil toplum kuruluşlarında da çalıştım, cezaevi koşullarını biliyorum. Mesela, bizim burada aldığımız koku gerçekten... Yani bunu doktor arkadaşlar daha teferruatlı aktaracaktır ama...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Tutukevini mi söylüyorsunuz?

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - Evet, kapalıyı.

...oradaki havasız ortam bile çocuğun sağlıklı düşünme yetisini kaybettirecek düzeyde. Yine, orada duş alamama... Duş başlığına ilişkin olarak, ben ve Sibel Vekilimiz -hatta diğer arkadaşlardan da vardı- "Duş başlığını çalıştırın." dedik. Hani, bir fiske var, evet, görüntüde bir fiske var ama oradan su akıyor. Sonra, masrapayla duş aldıklarını söyledi oradaki görevli personel bize. Böyle bir durum da bir eksiklik olarak önümüzde duruyor.

10 metrekare oda dedik ama odanın kullanım alanı olarak gerçekten koşulları sadece -Sayın Başkana söylüyorum- sizin de dediğiniz gibi, on birde girip sabah çıkmaya çalışılacak düzeyde, yoksa cazip bir yer değil, "Ben odama gidip dinleneyim." mantığıyla gidilecek bir yer değil.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Tabii, idari yetkililer teferruatlı cevap verecektir ama şunu da göz önünde bulundurmak lazım: Orada tutuklu bulunmak için gerçekten katalog suç işlemek gerekiyor, diğerlerinin hükmü hep geriye bırakıldığı için yani öyle de bir boyutu var. "Beraat edeceklerse niye önce oraya koyuyoruz." dediniz ya...

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - Sibel Vekilim sormuştu, Sayın Genel Müdür Yardımcımız da cevap vermişti yani Sibel Hanım hükümlü ve tutuklu farkını çok çok iyi bilen bir vekilimiz, baro başkanlığı döneminden de tanıyoruz.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Temel vatandaşlık bilgisi, onu herhâlde bütün herkes biliyor.

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - Ben belki Sibel Hanımın konusuna giriyorum ama şöyle söyleyelim...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Siz avukattınız, değil mi?

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - Evet.

Orada bakış açısına yönelik bir eleştiri olarak söyledi çünkü şöyle bir durum var: Evet, gerçekten -bunun da bir istatistiği var- yargılamalar çok da adil yürümüyor; evet, biz suçta ayıklama, suçta ayırma, katalog suç mantığıyla yaklaşmalıyız ama o katalog suçları da hiç işlemeyen bir şekilde adli şeye girmiş, sonra da cezaevine girmiş çocuklar var. Ben buna kendi yaşamımdan bir örnek de vereyim, kendi müvekkilimden söyleyeyim: Kimliği kullanılmıştı, kendi kimliği üzerine kargo gönderilmişti, uyuşturucu ticaretinden altı ay cezaevinde kaldı, sadece kimliği kullanılmış, çocuk altı ay sonra beraat etti ama çocuğun bütün yaşamı gitti. Çocuk üniversite hayali kuran, çok da parlak bir geleceğe sahip bir çocukken şu an maalesef, hiçbir işte çalışmayan, hiçbir şey yapamayan çünkü o altı aylık durumu söylüyorum...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Beraat etmesine rağmen mi?

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - Beraat etmesine rağmen. Altı ay yattı, sonrasında dosyanın -o zaman yetişkinlerle yargılanıyordu- uzaması nedeniyle bayağı bir kaldı. Burada da aynı şeyi gördük, yüz altı gün dedik, bu bir istatistik, evet, yüz altı günde sonuçlanıyor dedik ama görüştüğümüz hemen hemen herkes yüz altı günü aşkın durumdaydı, en azından görüştüklerimiz için söyleyelim, belki görüşmediğimiz, bu istatistiğin daha iyi olduğu durumlar olabilir.

Çok güzel bir sunum gördük. Örneğin, çocuklar PlayStation oynayabiliyor, çocuklar sinemaya çıkarılıyor, açık spor etkinliğine gidebiliyor; evet, güzel bir uygulama ama ne kadar sıklıkla gidebiliyor, bunu sorduğumuzda... Mesela, sinemaya dört beş ayda gidemeyen, PlayStation'a iki üç ayda bir defa gelen, spor aktivitesine... Muhtemelen buna ilişkin cevap da şöyle olacak: "Bir sıralama var, o sıralamaya göre gidilir, ona göre de sıra geldiği zaman çıkarılır." diye bizim cezaevlerinden sıklıkla duyduğumuz cevap bu ama bu, çocuklar için yeterli bir durum değil çünkü çocuklar daha sık spor faaliyetine, daha sık diğer aktivitelere katılmalı.

Yine, ben bunu diğer öğretmen arkadaşlara sordum, burada da bir sorayım: Örneğin, orada bir sürü atölye vardı, burada da yine sunumda gördük, niye bir dil kursu yok, dil kursunun olmama gerekçesi ne, böyle bir şey mi var ya da dil kursu açılrsa daha faydalı olabilir mi, bunun üzerinde bir çalışma yürütebilir miyiz daha faydalı olması konusunda?

Bir de burayla alakalı şunu soracağım: 21 yaşına kadar izin verilebiliyor çocukların eğitimevinde öğrenim hayatlarını devam ettirmeleri için. Buna ilişkin kaç kişi var şu an hâlihazırda hem bu kurumda hem de diğer eğitimevlerinde? Toplamda böyle bir istatistiğimiz var mı? 21 yaşına kadar kalmaya devam eden, öğretimine devam edenlerin sonraki takibi yapılıyor mu? Sadece "Ben kapalıya gitmeyeyim, yetişkine gitmeyeyim de buradaki koşullarım daha iyi." diye mi kalıyor, yoksa gerçekten öğrenim hayatına devam etmek istediği için, bu şevkle yürüdüğü için mi burada kalıyor diye sorayım.

Yine, kapalıdan not aldığım, aslında hepinizin bana pas attığınız konuya geleyim; siyasi suçlar. Hani, bunun kanuni terimi "terör suçları" diye geçiyor ama çok başlıklı, çok katmanlı, aslında hiç olmaması gereken suç türleri; burada çocukların da aynı ayrıma tabi tutulmasına neden oluyor. Örneğin -Sayın Başkan, sizin de bilginiz var- İzmir'de tutuklanan kız çocuğunun paylaşımı propaganda. Propaganda, terörle ilgili bir suç değil ama mevzuatımızda böyle düzenlendiği için bakış açısı şu: Terör suçu. O zaman, bunu ayrı bir infaz rejimine tabi tutalım, ayrı yürüsün. Oysaki bizler çocukların geleceği üzerine bir çalışma yürütmeliyiz, bundan sonraki çocukların da bu ve benzeri kötü durumlarla muhatap olmaması için mücadele yürütmeliyiz. İdare gözlem kurullarının çocuklara uygulanma durumu kesinlikle kabul edilebilir bir durum değil; siyasi suçların bütünü "terör" adı altında başka bir rejime dönüştürülmesi de tamamen kabul edilebilir değil. Az önce de haberini aldık, Komisyon raporunu tamamladı, Mecliste oylandı, Komisyon geçti. Buna ilişkin yeni bir bakış açısı, yeni bir düzenleme Bakanlığın gündeminde var mı? En azından...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bakanımız gelecek, bunu Bakanımıza soralım.

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - Yok, Sayın Genel Müdüre soruyorum, bitiriyorum zaten.



ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Onu Genel Müdür de bilemez ki.

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - İnfaz rejimini ilgilendirdiği için idare gözlem kurulları boyutuyla söylüyorum bunu yani Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Sayın Vekilim, çok önemli sorular soruyorsunuz ama zamanı biraz ekonomik kullanalım lütfen.

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - Bitiriyorum Sayın Başkan.

Bu Komisyondan temennim, çocukların daha iyi koşullarda infazlarını tamamlayabilecekleri ve mağdurların da gözetildiği bir sonuca evrilmesi çünkü az önce biz ziyaret ettiğimizde bazılarının suçunu sormaya bile içimiz el vermedi çünkü gerçekten, onlar çocuk, bu bakış açısıyla yaklaşmamız gerekiyor.

Ben teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Teşekkür ederiz.

O zaman, soruları toplu alalım, siz not alıyorsunuz nasıl olsa, cevapları da toplu alalım.

Sayın Vekilim, buyurun lütfen.

ALİ İNCİ (Sakarya) - Sayın Başkanım, Sayın Genel Müdürüm, çok değerli milletvekili arkadaşlarımız ve bürokrasinin çok değerli müdürleri, memurları; hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Bugünkü programı bütün arkadaşlarımızın olduğu gibi ben de beğendiğimi ifade etmek isterim yani hepimiz duygulandık, güzel bir program oldu. Tabii, bu programın içerisinde, bu güzelliğin içerisinde biz hep eksik tarafları aradık; aradığımız eksikleri de belirtmek isterim.

Odalardaki hava olayı biraz eksik gibiydi. Cama doğru gittim, elimle baktım, oradan hava dışarıdan geliyor ama kapıların altından da hava gelmediği için bir sirkülasyon olmuyor, biraz koku vardı odanın içinde.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Tuvaletten geliyor kapı olmayınca.

ALİ İNCİ (Sakarya) - Yani tuvaletten de koku geldiğini orada gördük yani bir şey kapattılar.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Kapalıda diyorsunuz.

ALİ İNCİ (Sakarya) - Evet, hepimiz gördük. Bunlara daha dikkat edilirse çok daha güzel olacak diye düşünüyorum.

Diğer taraftan, tabii, spor yapıldığını görünce, ben de beden eğitimi öğretmeniyim, spor adamıyım, Millî Takım'da hocalık falan yaptım. Sporla alakalı baktığımız zaman değerli arkadaşlar, biz burada ne görüyoruz? Voleybolu görüyoruz, basketi görüyoruz, futbolu görüyoruz ama burada galiba 365 mahkûm vardı, gün içerisinde istifade edebilecek, oynayabilecek olan insan sayısı 100'ü geçmez yani saate göre baktığımız zaman 100'ü geçmez, mümkün değil; ertesi gün de yine aynı kişiler spor yapar. Bizim burada şunu ilave etmemiz lazım: Jimnastik ve atletizmi ilave etmemiz lazım. Eğer oraya bir jimnastik minderi koyulursa ve beden eğitimi öğretmeni... 4 öğretmen var cezaevinde, ben merak ettim beden eğitim öğretmeni var mı? Eğer yoksa bunun büyük bir eksiklik olduğunu düşünüyorum. İyi bir beden eğitimi öğretmeni, zaman zaman millî sporcu, ayrı ayrı zamanlarda bu genç insanlarımıza millî duyguları vermek için onları da davet ederek farklı spor dallarında onları harekete geçirmemizin gerekli olduğunu düşünüyorum. Bir de fitness salonu burada vardı ama küçük bir yer vardı. Tabii ki bunlar genç, hükümlü ve tutuklu olan bu çocuklarımızı farklı hareket yapabilir yani sakatlık yapacak malzemeler olmamak kaydıyla fitness aletlerinin koyulmasının gerekli olduğunu ve o kadar küçük bir salonda değil -bunu tamamen göstermelik bir olay olarak görüyorum- daha büyük bir alanda, daha fazla insanın fitness yapmasının gerekli olduğunu düşünüyorum.

Değerli arkadaşlar, bu sporla alakalı kısmını söyledim. Diğer taraftan, cezaevinde gördüğümüz halk eğitim kursları var; işte, kutuların boyanması veya resim atölyeleri, müzik atölyeleri, terzi atölyeleri yani terziliğe doğru çocuklarımızı yönlendiriyor ama şu kadarını ifade edeyim: Buradan gençlerimiz ayrıldığı zaman 30 yaşında olacaklar.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Nereden?

ALİ İNCİ (Sakarya) - Buradan, cezaevinden...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - 18.

ALİ İNCİ (Sakarya) - Yani 30 yaşında ayrılacak olanlar var, uzun hükümlü olanlar var.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ha, kapalıda.

ALİ İNCİ (Sakarya) - Yani baktığımız zaman, 25, 26, 27 yaşında cezaevinden öyle çıkacak. Şimdi, bu çıkan insana siz terziliği öğretmişsiniz burada -şimdi hep birlikte düşünelim- tekstil fabrikasında tekstilci, bayanların içinde bir erkek terziciyi çalıştırır mı? Çalıştırmayacaktır çünkü ben iş adamıyım...

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Terzilerde çok fazla talep var, usta ve kalfa bulamıyorlar.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Tekstilde erkek de var.

ALİ İNCİ (Sakarya) - Yani ben şu kadarını söyleyeyim: Buradaki bir sıkıntı, ben bunun bir sıkıntı olduğunu... Yani hem Belediye Başkanlığı yapmış hem bu işin içinde iş adamı olan birisi olarak söylüyorum; ben bu olmasın demiyorum ama hemen çıktığı zaman iş bulabileceği en önemli işleri bizim burada çocuklarımıza öğretmemiz lazım.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - O kadar çok kalfa ve çırak arıyorlar ki.

ALİ İNCİ (Sakarya) - Sayın Vekilim, eyvallah, tamam.

Şimdi, buradaki en önemli işlerden bir tanesi inşaat sektörüdür. Misal, bu çocuklara ciddi bir şekilde boyacılık mesleği öğretilirse çıktığı zaman hiç tereddüt etmeden parayı bulur, eğer parayı bulamazsa yeniden suçu bulur. Bunun için, misal diyelim, duvar ustası çok lazım, bunun yanında baktığımız zaman kalebodurcu, fayansçı lazım, kalıp ustası lazım, demir ustası lazım. Bunlar ilkokul mezunu, okuma yazma bile bilmeyen insanlar, bunlara farklı bir şey öğretmekle çok fazla bir verim alınabileceğini düşünmüyorum. Cezaevleri Genel Müdürlerimiz, Genel Müdür Yardımcılarımız bu konuya hassasiyet gösterirse çok daha iyi olacağına inanıyorum. Yani bugün çıktı, çok güzel boncuk işi yapıyor diyelim, ya, kaç kişi bu işi yapacak? Ben şey için demiyorum, o çocuğun beynini dağıtmak...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Terapi boyutu da var tabii onun.

ALİ İNCİ (Sakarya) - Bunlar gerekli ama en önemli temel meslekleri de öğretmemizin gerekli olduğunu düşünüyorum. Sayın Vekilimizin dediği gibi, terzilik de iyi bir meslek, edindiği zaman belki dükkân da açacak işe giremezse ama ben bunların daha çabuk iş bulabilecekleri alanlar olduğunu ifade ediyorum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bence bunu değerlendirmek lazım.

ALİ İNCİ (Sakarya) - Diğer taraftan, dikkatimi çeken en önemli konulardan bir tanesi Ankara... Soruyoruz, sizler de sordunuz "Nerelisiniz?" diye, en çok Antalyalı çıktı burada, diğer taraftan Bursa, Afyon ve Balıkesir çıktı ama Ankara'nın merkezinde olan bu cezaevinde Ankaralı çocukların çıkmaması veya az çıkması acaba eğitimle mi alakalı, yoksa burada devlet memurlarının çok olmasıyla alakalı mı, yoksa emekli olmasıyla alakalı mı, eğitimle alakalı mı, ekonomiyle alakalı mı? Bizim bunu da dikkate almamızın gerekli olduğunu belirtiyor, daha fazla zamanınızı almak istemiyorum.

Saygılar sunuyorum, sağ olun.

MUSTAFA KÖSE (Antalya) - Sakaryalı yok mu?

ALİ İNCİ (Sakarya) - Yok, Sakaryalı bir kişi çıkmadı.

MUSTAFA KÖSE (Antalya) - Sakarya...

ALİ İNCİ (Sakarya) - Cezaevi var Sakarya'da da onun için yok Sakarya'dan.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Sakarya Anadolu'nun saf çocuğu diyorsunuz.

ALİ İNCİ (Sakarya) - Sakarya'da cezaevi olduğu için yok.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Buyurun.

ELİF ESEN (İstanbul) - Sayın Başkanım, Değerli Komisyon üyeleri, milletvekillerimiz, çok Değerli Başsavcımız, kıymetli müdürlerimiz ve cezaevinde görevli olan yine yöneticilerimiz, Komisyon görevlilerimiz; ben de hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Teşekkür ediyorum öncelikle cezaevi yöneticilerimize burada bize yapmış oldukları ev sahipliği ve bilgilendirmeleri için, emeklerinize sağlık. Çok zor, meşakkatli ama bir yandan da bir o kadar kıymetli işler yapılıyor burada.

Çocuklarımızın, hem tutuklu hem hükümlü gençlerimizin ziyaretlerinde bulunduk. Tabii ki işin duygu yükü fazla ama bizim açımızdan, Komisyon üyeleri açısından sorumluluğu da fazla çünkü biz bu ziyaretlerimiz sonrasında belli kök sebepleri tespit edip ihtiyaç ve sorunlar nezdinde de çözümler üreterek bu çözümlerin de kamu politikalarına yansıtacak, yasal mevzuatlara yansıtacak çıktılarını da hedefliyoruz raporumuzla birlikte.

Ben çok dağınık soru sormayacağım. Çok kıymetli soruları zaten vekil arkadaşlarım sordular. Çok önemseydiğim kısmı şu: Biz hep politikalarımızı geliştirirken koruyucu, önleyici tedbirlerden bahsederiz ama genellikle bu koruyucu, önleyici tedbirler hastalık olmadan önce, suç işlenmeden önce gibi, hep öncesindeki koruyucu, önleyici tedbirleri konuşuruz fakat burada bir çocuk, bir gencimiz bir şekilde girmiş, şu anda -yaş aralığı skalası da geniş olduğu için çok küçük yaşları da gördük biz burada- dışarıda arkadaşlarıyla olması gereken, belki oynaması gereken, okulda eğitim alması gereken yaşlarını burada geçiriyor. Siz elinizden gelenin en iyisini de yapmaya gayret ediyorsunuz, tamam fakat şimdi, bu çocuk buradan çıktıktan sonra aynı suç döngüsüne yeniden dönmemesi için biz neler yapabiliriz? Yani çıktıktan sonraki koruyucu, önleyici tedbirler de en az girmeden öncekiler kadar önemli. Yani şöyle düşünün: Çocuk şu anda cezasını çekiyor. Zaten sorduğumuzda, "Bize ne önerirsin, hani biz raporumuza ne ekleyelim, bir eksik ya da olmasını istediği şey var mı?" dediğimizde ben hiçbirinden bir öneri alamadım yani "Şu da olsaydı keşke demediler." Hâllerinden memnunlar, büyük bir ihtimalle şu sebeple memnunlar: Belki de dışarıdaki sosyoekonomik şartlarından daha iyi şartlarda bile olan, eğitim alan, işte sporunu yapabilen, güzel spor alanında arkadaşlarıyla, belki de o ortamdan daha korunaklı bir ortamda olan çocuklar var. Yani mutlaka hepsi öyle değildir ama ben şikâyet duymadım. Şimdi, öyleyse, bu çocuk, bu asıl yoğun riskli çocuklar buradan çıktıktan sonra, organize çetelerle bağlantısı olan ya da ailesinde suç döngüsü olan... Sorduğumuz sorularda çocuklar "Babam cezaevinde." ya da "Annem cezaevinde." ya da "Halam cezaevinde." diye yanıtlar verdiler yani bunun sosyal çevreyle, aile ve çocuğun bulunduğu sosyal çevreyle ilgisi çok fazla. Öyleyse bizim, aslında korumayı aileden başlatıp sosyal çevre, okul diye de sürdürmemiz gerekiyor.

Şimdi, o suç döngüsünün orada yinelenmemesi için çocuğun o kapandan çıkabilecek bir artı değere sahip olması lazım; aslında bu artı değeri siz burada da veriyorsunuz. Nasıl veriyorsunuz? Eğitimine devam ettiriyorsunuz ama ben şunu, şu kısmını çok önemli buluyorum: Evet, lise diploması önemli, hem de Anadolu lisesi diploması, onu bir kenara koyuyorum fakat mesleklenmesi, o mesleğini çıktığında icra edebilmesi. Şimdi, siz burada mesleklendirdiniz, çocuk da çıktı; ya, buradan çıkan bir mahkûmun, çocuğun, kadının sizin o kazandırdığınız becerilerle iş bulabilmesi de çok kolay değil yani çıktı, işler onu hazır beklemiyor ki. İş bulamadığı anda ne olacak? Parasızlık, zaten o sosyal çevrenin tırtıklaması, organize suç örgütlerinin onu bir malzeme olarak görmesi ve onu kışkırtması. Şimdi, asıl soruma geliyorum bu zeminden sonra. Bir: Biz, burada almış oldukları mesleki eğitimleri nasıl iş hâline çevirebiliriz orada? Şunu düşünüyorum, bu benim epeydir düşündüğüm bir konu: Ben kadın cezaevlerinde, infaz kurumlarında çocuklu kadınları ziyaret ediyorum yani onlarla konuştuğumda bana soruyorlar: "Biz buradan çıktıktan sonra ne yapacağız, nasıl geçimimizi sağlayacağız?" Birisi bana sordu; hani, belki 2'nci defa dinleyen olabilir ama burada bu konunun önemini hissettiğim için istişarenize açıyorum, hepinizin istişaresine yani bunu hep beraber yağdırmalı ve geliştirmeliyiz. Bu, sadece Adalet Bakanlığıyla da ilgili değil, bunun diğer bir tarafı dışarı çıktığında çocuk Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve diğer bir tarafı da Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı. Yani çocuğu, kadını, mahkûmu bir şekilde, bir geçiş modeliyle ama bundan toplumun da zarar görmeyeceği, korunaklı bir geçiş modeliyle bizim mesleklendirmemiz, iş sahibi yapmamız lazım. Nasıl olacak? Bir: Bir kurumda, iş yerinde işe girebilir. İki: Burada terzilik, işte el sanatlarıyla ilgili beceriler, bir kaynak atölyesi gördüm. Kaynak, organize sanayi bölgelerinde çok ihtiyaç olan bir şey. Aslında organize sanayi bölgeleriyle de iş birliği yapılarak -Ticaret Bakanlığı da işin içine katılabilir- ihtiyaç olan alanlarda burada eğitimlerin verilmesi, o eğitimden sertifika alanın da belki bir yıl denemeli, kontrollü, İŞKUR iş birliğiyle o mesleklere yerleştirilmesi; bir, böyle olabilir. İki: Kendi atölyesini, kendi iş yerini açabilir. Küçük bir dükkân bile tuttuğunda -elektrikçilik, tesisatçılık, kaynakçılık, çamaşır makinesi, bulaşık makinesi tamiri gördük ama- bunun için de sermaye lazım. Şimdi, yeniden soru soruyorum: Bu çocuk zaten yoksul bir çevreye çıkacak, bu çocuğa sermaye nereden gelecek? Bunun da düşünülmesi lazım.

Peki, yine soruyorum: İşyurtlarında bu mahkûmların ürettiği ürünler var, bunların satışları yapılıyor ama kısıtlı alanlarda yapılıyor. Biz bu satış, pazarlama ağını nasıl genişletebiliriz? Sizin bize ne önerileriniz olur? Sadece, şu an çok kısıtlı alanlarda satıldığını biliyorum, adalet mekanizmasının inisiyatifi dâhilinde bu satışlar var. Yani bu satışları biz nasıl yaygınlaştırabiliriz, ne önerebilirsiniz? Buradan standart, markalaşmış ürün çıkabilir mi? Bu ürünler üretilebilir mi? Bu ürün üretildiğinde... Şimdi, devletin aslında döner sermayesini destekleyecek bir şey önereceğim, bu olabilir mi yani sorunun cevabı sizden gelecek, önemli. Şu anda bir malzeme alımı, bir enerji, su, elektrik faturası vesaire, bunu devlet destekliyor fakat bu satılan ürünlerden -diyelim ki ürün satıldı- bunun yarısı devlete, bu maliyetlere kalıp yarısı harçlık olarak mahkûma ve diğer çeyreği de... Bakın, yarısını devlete bıraktık, diğer yarısı da ikiye böldük mahkûma harçlık olarak ve yine sizin ya da Bakanlığın nezdinde tutulabilecek bir stok düşünün, bir cüzdan düşünün, o cüzdanda da diğer çeyreği birike birike birike bu çocuğumuza sermaye olabilir mi? Ben bunlara çok uzun süre kafa yordum ama bizim sadece kafa yormamız yeterli olmuyor. Bunun karşılığı, sizden gelecek "Şu olabilir, şu olamaz. Şu şöyle geliştirilebilir." gibi cevaplara dayanıyor. Bu proje üzerinde çalışıyorum, sizden alacağım bilgiler de çok önemli.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Buyurunuz Sayın Vekilim.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Teşekkür ediyorum.

Kıymetli hazırun, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Kocaeli Milletvekili Mühip Kanko ben.

Tabii, bildiğiniz gibi, son dönemlerde bizim çok sayıda belediye başkanımız cezaevlerinde, bunları çok sık ziyaret ediyoruz. Erişkinlerin olduğu yerdeki cezaevlerindeki şartları görüyoruz fakat bugün çocukların yaşadığı şartları görünce, özellikle kaldıkları odaları, gerçekten sağlığa çok uygun olmadığını bir sağlıkçı olarak söylemek istiyorum.

İkincisi, çocukları dolaştığımda genel olarak şu var: Eğitimi eksik çocuklar bunlar yani hiçbirisi böyle cevval, okula giderken bir suça karışmış çocuk değil bunlar. Ailesinde ciddi problemler var çünkü aşağı yukarı 20'siyle, 25'iyle birebir konuştum, hepsine "Suçun nedir?" onu da sordum. Bir miktar mahcubiyet duygusu var ama hiçbirisi tamamen rehabilite olmuş gibi görünmüyor yani o çocuk çıktığı anda en ufak böyle potansiyel bir yeri görse yeniden, her ne kadar "Pişmanım, çok şükür, bir daha yapmayacağım." yani böyle birtakım manevi duyguları da almış olsa bile bu potansiyelin olduğunu gördüm. Dolayısıyla bu konuya bir dikkatinizi çekmek istedim.

Benim birkaç tane sorum var. Mesela, psikolog arkadaşlar burada görev yapıyorlar, bu psikolog arkadaşların çocukla ilgili bir belgesi var mı? Yani çocuk psikolojisiyle ilgilenen arkadaşlar mı, yoksa erişkin psikologları mı, bunu merak ettim.

İkincisi: Baktığım kadarıyla burada ciddi cinayetten yatan çocuklarımız var, cinsel suç oldukça fazla, zaten uyuşturucuyu saymaya gerek yok, herkes uyuşturucudan. Sordum: "Niye uyuşturucu, uyuşturucu nedir, nereden bulaştınız?" Birçoğunun söylediği şu: "Ben ailemin ekonomik durumu olmadığı için birtakım şeyleri alamıyordum, uyuşturucu kullanan arkadaşlarıma ulaştım, önce kullandım, sonra satmak zorunda kaldım zengin olmak için." Hırsızlıkların çoğu da para çalmıyorlar, motosiklet çalma; birçoğu da böyle. Mesela, adam öldürmüş bir çocuk burada uzun süreler yatıyor herhâlde. Bunlardan kaç cinayetten yani cinayetlerin niteliği nedir, bunlar yeniden gelmişler mi, yeniden işleyerek mi gelmişler? Çünkü ben birisiyle konuştuğumda 2 cinayet, 2 öldürmeye teşebbüs gibi bir şey söyledi; çok ciddi bir şey bu yani. Bu nedir, ne değildir bunu çok...

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Yani ben bölmek istemedim, kusura bakmayın, soru-cevap gibi oldu ama.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Buyurun, buyurun.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - O şöyle olabilir, bilmiyorum tabii, somut dosyasına bakmak lazım: 2 cinayet, 2 teşebbüs eylemini aynı anda yapmış olabilir.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Ha, onu bilmiyorum, olabilir.

Yani şöyle: Tabii, burada bir jargon gelişmiş. Evimizde çocuğumuza "Martin 10'una kaç gün var?" diye sorsak herhâlde hiç kimse hesaplayıp söyleyemez ama buradaki çocuklar sekiz ay, on gün, yirmi üç saat gibi bir şeyler söylüyorlar mesela, artık buradaki jargonu öğrenmişler.

MUSTAFA KÖSE (Antalya) - Şafak sayıyorlar.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - "Siz daha önce hükümlü, tutuklu nedir, iddianame nedir biliyor muydunuz?" dedim, "Hayır, bilmiyorduk." dediler. "Suç işler misiniz?" dedim, "Hayır kesinlikle işlemeyeceğiz." diye hiçbirisinde böyle net "Ben artık suç işlemem." diye bir şey yok. Dolayısıyla rehabilitasyonun yeterli olmadığını düşünüyorum.

Bir şey daha söyleyeceğim: Burada aşağı yukarı 40 yabancı kökenli çocuğumuz var, bunların bir ikisiyle de karşılaştık. Türkiye'de genel oran nedir acaba? Yabancılar burada yüzde 9'una denk geliyor aşağı yukarı, Türkiye'deki oran da böyledir sanıyorum ama bunların suç niteliği nedir, bunu bir söyleyebilir misiniz?

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Tabii ki.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Onun dışında, başka da aklıma gelen bir şey yok.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Buyurun.

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Hem Adalet Bakanlığının hem Kurumun yöneticilerine, temsilcilerine teşekkür ediyoruz.

Ben çok geç katılabildiğim için açıkçası hem çok uzun konuşmak istemiyorum, tutanaktan okuyacağım büyük bölümünü hem de muhtemelen birçok konuda konuştunuz, sorularım da tekrar olsun istemiyorum.

Bizim yani en azından ziyaretin benim katılabildiğim kısmında gözlemleyebildiğim, zaten eğer uygulamada bir ihmal ve ihlal durumu söz konusu olmuyorsa, işte en başından beri, biz bu Komisyon toplantılarına başladığımızdan beri ifade ettiğimiz çocuğu rehabilite etmeye dönük bir tutum -işte, hep dedikimiz- o kâğıt üzerinde ya da fiziki koşullar itibarıyla en azından var gibi gözüküyor ama dediğim gibi, biz böyle ziyaretlerde muhtemelen bu kurumların en iyi hâlini görüyoruz yani en iyi hâli bu, şu ana kadar erişebilmiş en ideal seviyesi bu, hani bizim olmadığımız zamanlarda, olağan akışı çerçevesinde işler nasıl ilerliyor bilemiyoruz. Burada bir kötü

niyet de aramıyorum, niyet okuma vesaire de yapmıyorum yani bize de bir misafir gelse, ziyaret etse biz de en iyi hâlimizi gösteriyoruz neticede onlara.

Şimdi, çocuklarla konuşurken şeyi merak ediyorum: Mühendislik hayali olan çocuk da var ama hiç hayali olmayan, kendine hiç inanan, kendinden umudunu kesmiş olan çocuklar da var ve bir arada bu çocuklar. Dolayısıyla bu çocuklar, gerçekten hayallerini hâlâ koruyan ve eğitimiyle ilgili, buradan çıktıktan sonrasıyla ilgili kafasında iyileşmeye dönük ya da toplumun yeniden sağlıklı bir birey olarak parçası olmaya dönük umudu olan çocuklar ile bu umudu hiç barındırmayan çocuklar arasında birbirlerini olumsuz, negatif enfekte etmelerinin önüne nasıl geçiyorsunuz? Yani bununla ilgili gözlemleriniz nelerdir, tedbir alabiliyor musunuz? Hangisi hangisine günün sonunda özenmiş olarak ya da hangisi hangisine günün sonunda benzemiş olarak çıkıyor bu kurumdan? Özellikle bu okul başarı oranı yani kurumdan mezun olup ya da kurumundayken üniversite sınavına girip üniversiteye devam eden çocuk sayısı veya oranı var mı? Sabahki toplantıda söylediniz mi bilmiyorum, onu merak ediyorum. Yani böyle örnek gösterilebilecek pozitif örnekler var mı? Yine kurum çatısı altında kalan çocukların birbirlerine ve kendilerine zarar verme oranları, buna dair bir veri var mı elinizde?

Fırar girişimleri -herhâlde sabah konuşuldu- oluyor diye anladım ben. Fırar girişiminde bulunan çocuklar genelde böyle benzer suç işlemiş çocuklar mı yani daha uzun süre burada zaman geçirecek çocuklar mı ve genelde fırar sebepleri, gerekçeleri ne?

Zihinsel engelli bir çocuk gördüm mesela yani onun neden burada olduğunu da anlamadım açıkçası. Zihinsel engeli olunca biz tabii cezai sorumluluğu da tartışıyoruz ama hikâyesini de bilmiyoruz. Engelli çocukları korumaya dönük özel bir uygulamanız var mı? Onlar izole mi oluyor? Onların buradaki yaşam şartları nasıl, yine onu merak ediyorum.

Bir de bunlar, eğitimevleri bölge bölge olduğu için -tabii ailelerinden genelde, işte aile görüşü bu- ödül programında da baktım, diğer ödüllere göre daha az aile görüşü, muhtemelen de aileleri çok fazla ziyarete gelmiyor. Ama biz hem böyle gerekçeleri konuşurken, işte güçlü aile yapısı, onarıcı kısımda da aile ilişkilerinin güçlendirilmesi üzerinde çok duruyoruz. Dolayısıyla biraz daha eğitimevlerini sayısal olarak artırmak gerekiyor düşüncesindeyim; herhâlde arkadaşlarım da benzer düşünceler içinde.

Yine, İçişleri Bakanlığı ziyaretimizde Sayın Bakan vermişti, burada da sizden istemek durumunda hissediyorum ben; çocukların buradan çıktıktan sonra toplumda kendilerine nasıl muamele edileceğiyle ilgili test. Aslında, buradaki personelin ya da buradaki çalışanların onların ilk test doğrulama ya da sağlaması, buradaki personelin onlara nasıl muamele ettiği, bunu gözlemliyorlar ve bunun üzerine bir yarın belki de inşa ediyorlar. Dolayısıyla kurumda bugüne kadar çocuğa kötü muamele eden, işlem yapılan hiç personel oldu mu? Böyle bir acı ya da kötü tecrübe yaşandı mı?

Bir şeyi özellikle söylemek istiyorum yani herkesin emeklerine sağlık. Şimdi, az önce vekillerimizden biri de söyledi; tabii, biz hep böyle hata aramak üzerine bakıyoruz, "Şu niye yok, bu niye yok?" diye soruyoruz ama az önce Elif Vekilimle de konuştuk, "Niye şu kadar sıklıkla sinemaya gitmiyorlar? Niye şu kursu da yok?" Şimdi, ben sosyoekonomik seviyesi görece iyi varsayılan bir aileye mensup olarak kendi çocuğumu en son ne zaman sinemaya götürdüm diye düşünüyorum, işte sömestrde götürmüştüm, bir dahaki tatilde... Yani hayatın olağan akışında hiçbirimiz için zaten böyle her hafta bir şeyler yapmak falan gibi bir şey... Yani gerçeklikten çok koparmamak gerekiyor çocukları. Evet, eğitmek gerekiyor; evet, rehabilite etmek gerekiyor; evet, gelişimlerine katkı sunmak gerekiyor ama bir hayal dünyası da onlara burada oluşturmanın ben çok sağlıklı olduğunu düşünmüyorum, gerçek hayat öyle değil çünkü yani gerçek hayatta bizim de kendi ailelerimizde de bu kadar çok çeşitlendirerek her şeyi sunabilme imkânımız yok çocuklara. Dolayısıyla gerçeğe hazırlamak daha önemli diye düşünüyorum.

Yine bu kurslarla ilgili, kadın cezaevinde vardı, orada arkadaşlarla da konuştuk. Bu kurslarda ürettiklerinden para kazanabilir hâle getirirsek belki çocukları yani legal alanda para kazanmaya dönük bir tecrübe olursa burada onlar için, belki çıkışta "Bu da mümkünmüş."e daha inanmış olarak burayı terk edebilirler. Belki onunla ilgili bir şey yapmak gerekebilir.

Bir de kurs öğretmenlerinden ve ders öğretmenlerinden -hani, hâl ve gidiş diyoruz ya, sistem nasıl bilmiyorum- onların o hâl ve gidişle ilgili özel raporlar da istiyor musunuz? Çünkü gördük, aslında çok az sayıda çocuğun böyle özel, bire bir ilişki kurma imkânları var. Dolayısıyla eğitimi de olmaları hasebiyle en iyi ve sağlıklı gözlem yapabilme kabiliyeti onlardadır. Böyle raporlar alıyor muyuz eğitimcilerden burada bu çocuklarla ilgili?

Kurum psikologlarından da özellikle çocukların ruh hâliyle ilgili biraz bilgi almak istiyoruz? Yani anlamaya çalışıyoruz ya, pişmanlık oranı, pişmanlık neden pişmanlık ama, suç işledikleri için mi pişmanlar, yakalandıkları ve aslında burada oldukları için, üzüntü duydukları için mi pişmanlar yani o farkındalık oluşmuş mu? Farkındalık sahibi olabilmek için bazı erdemlere sahip olmaları gerekiyor. İşte, o erdemlere ne kadar sahipler, bu tartışılır. Dolayısıyla kurum psikologlarından da ben bir değerlendirme almak isterim. Yani bizim sorularımızın genel olarak muhatapları politika üretme makamı olduğu için Bakanlık. Dolayısıyla ben kurum özelinde merak ettiklerimi sadece sormak istedim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Teşekkürler.

Başka söz talebi...

Sibel Vekilimiz, buyurun.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri, Sayın Genel Müdürüm, Genel Müdür Yardımcıları, Sayın Başsavcı ve cezaevlerimizin değerli bürokratları, infaz koruma memurları; hepinizi sevgi ve saygılarımla selamlıyorum.

Bir kere şunu belirtiyim: Tüm yükü Adalet Bakanlığı üzerine bırakmak da doğru bir bakış açısı değil yani elbette belirli bir aşamadan sonra rehabilitasyonu gördüğümüz şekilde Adalet Bakanlığı yükleniyor ama aslında Adalet Bakanlığı ile Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı arasındaki ilişkiyi çok iyi oturtmak gerektiğine inanıyorum. Yani burada ne kadar rehabilitasyon yaparsak yapalım, gördük, hepimizde bir his uyandı aslında burada, çıktıkları zaman gittikleri ortam çok önemli, onları tekrar suça sürükleyecek olan ortam, hepimiz çok iyi biliyoruz ki aile, arkadaş çevresi. Dolayısıyla burada Adalet Bakanlığının bu anlamda artık yapabileceği bir şey yok, onu bir kere bilelim. Dolayısıyla ben aslında merak ediyorum; Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bu aşamada bir şeye karışıyor mu? Tamam, Adalet Bakanlığı içerisinde rehabilitasyon...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Millî Eğitim Bakanlığı da olmalı.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Tabii, o da olmalı. Mesela, geliyorlar, gidiyorlar, bir istatistiki bilgi sizden alıyorlar mı? Mesela, az önce gelirken biraz ayrıldım sizden, ben başka yerleri de o arada gezdim, toplu hâlde çocuklarla konuştuğumda sordum, birisi dedi ki: "Bilmem ne kadar suç işledim." "Peki, ne yapacaksın çıkınca?" deyince "Ben bu yolun yolcusuyum" dedi çocuk. Aslında olanca çıplaklığıyla gerçeği söyledi yani bu acı hepimiz için ama siz de biliyorsunuz, biz de algılıyoruz, hissediyoruz, bu kadar emek verilen çocukların kaçını kurtarabileceğiz tekrar onları suç işlemeye iten, sevk eden ortama geri gitmekten? Baktığımız zaman, tabii, bugün çok önemli bir deneyim geçiriyoruz ama bir yandan da görünce hissediyorsun yani görünce çok güzel ortamlar var ama hissediyorsun yapabileceğinin aslında sınırlı olduğunu.

Ben sunumlar için çok teşekkür ediyorum ancak biraz hassas davranılmış ama yine de çocukların herhangi bir kimlik tespitine yol açacak şekilde görüntülerin sunumda kullanılmamasına biraz daha dikkat edilmiş ama bazen sanki kaçmış gibi ona da dikkat edersek çok iyi olur.

Ben şimdi Cezaevi İzleme Alt Komisyonunda da olduğum için birkaç şeyi orada beraber çok güzel çalışıyoruz, anında sorunları saptıyoruz. Yahya Karabaş adlı çocuk Kapalıda, ailesiyle görüşmede problem yaşadığını söyledi. Bununla bir ilgilenebilirsek yani bir e-görüşme mi varmış, ona mı giremiyor aile, hani kimden kaynaklandı bilemedim ama bunu ilettili.

Yine, kantinden "noodle" makarna talebi var. Ben kantinleri de gezdim, orada kantinler gayet güzel, farklı ürünler farklı farklı kalitede, bildiğimiz ürünler de var. Yani bazı cezaevlerine gittiğimizde hiç adını sanını duymadığımız ürünleri görüyorduk ama burada hepimizin reklamlardan bildiği, kendimizin kullandığı ürünler de var ama bu "noodle" makarna da olursa, hani sağlığa çok zararlı filan gibi bir gerekçe de çok ütopik geldi bana, o yüzden o da bulundurulursa iyi olur.

Onun dışında, aile görüşme odasına bizzat gittim, gördüm çünkü orada böyle bir çift kişilik yatak görünce bir tuhaf oldum, anlamamıştım, görünce anladım. Aile görüşme odaları büyüklerin odasından çok daha iyi konumda. Dolayısıyla tuvaleti, birlikte olunacak alan, ara alan oldukça iyi konumda. Ama tabii, milletvekilimizin de dediği gibi, baktığımız zaman, ödüller kısmında bu ödüllerden yararlanmak isteyen çocuk sayısının az olmasının, oturup, hepimiz tarafından irdelenip düşünülmesi gereken bir husus olduğunun altını çizmek isterim.

Onun dışında, bakıyorum, Kapalı'nın tuvalet problemi... Tabii, açık yapılmış ama buradaki açık cezaevinde de kapalı, sürgülü yapılmış ve koku yok, ötekinde açık yapılmış, koku var yani güvenlikse orada da güvenlik, burada da güvenlik. Hani, intihar edebilirler gibi anlamında güvenlik diyorum. O yüzden, o cezaevindeki şeyin sağlık açısından zararlı olduğunu, kokuyu yaydığını orada tespit ettik; onu da hazır buradayken söyleyelim. Yani raylı sistem buradakiler, o da raylı sistemle kapatılabilirse iyi olur.

Tabii, yine, ası nedeniyle başlıklar sökülmüş; kiminde var, kiminde direkt duvardan fışkıran bir şey ki açtırmaya çalıştık, olmadı, zaten kovalar var, naylonlar var. Biraz bunlar düzelirse daha iyi olur.

Avukat görüş odalarına ben baktım, gayet iyi. Dediğim gibi, kantin de iyi, orada bir problem yok. Fitness burada var, gayet de iyi ama tabii, Ali Bey daha iyi biliyor konuyu, diğer tarafta da olursa ben de faydalı olacağımı düşünüyorum. Yine, Ali Bey'in söylediği gibi, burada her türlü yani yarın öbür gün çıkacak... Belki iki biçimde ele almak lazım: Bir, buradaki enerjilerinin tüketilmesi, dikkatlerinin başka yöne yönlendirilmesi ama iki, bir de tabii istihdamı da düşünüyoruz çünkü hani rehabilitasyon, tekrar suça karışmamasının da bir nedeni de o olacak. O yüzden, bu tespit edilen kursların da buna göre dizayn edilmesi gerektiğiyle ilgili ben de Ali Bey'e katılıyorum. Çok daha dikkatli seçilmeli, belki iki yere de hizmet edebilecek şekilde kurslar...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bir kısmının terapi boyutu var, bir kısmının da meslek edinme.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Evet, onu söyledim zaten, ona göre düzenlenmesi gerekiyor.

Ama okuma yazma bilmeyen çocukları siz de gördünüz mü bilmiyorum, ders alırken oraya da rastladığım için girdim, bayağı büyük yaşta çocuklar bunlar. Burada da 22 diyor ama baktığımız zaman, lise terke gel, ortaokul terke gel... Geldiğimiz zaman, gerçekten, hani suça sürüklenen çocukların okuldan uzaklaşmasının bu suça sürüklenme dönemlerinin başında geldiğini herhâlde hepimiz çok iyi biliyoruz. Dolayısıyla Millî Eğitime burada çok büyük görev düşüyor. Buradaki diğerleri de şüpheli yani dediğim gibi terkler var; geldiğimiz zaman ne kadar eğitim aldıkları da şüpheli. Dolayısıyla o yaşa gelmiş çocukların eğitimsiz... Ben hani illerini de sordum, ilginç yani iller de ilginç, hani görülmemesinin imkânı olmayacak illerde bu çocuklar. Başkanım, bence Millî Eğitim Bakanlığının buna da dikkatini çekmemiz lazım, bu da tabii direkt Adalet Bakanlığının sorunu değil.

Onun dışında, yabancı uyruklu tutuklu, hükümlü sayısı diğer verdiğiniz sayının içinde midir, artı olarak mı değerlendirmemiz gerekiyor?

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - İçinde.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Onun dışında, suç türlerine baktığımız zaman burada "adam öldürme" demişiz ama bunun teknik adının da doğru konulması gerekiyor ceza hukuku anlamında. Onu da o sistem üzerinden düzeltirsek memnun oluruz.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ne olmalı?

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Kasten öldürme yani.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ha, kasten öldürme.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Yani adam öldürme diye bir şey var mı bilmiyorum, öldürme fiili.

Dolayısıyla ben şunu çok anlayamadım ama belki buraya gelenlerin türünden, bize sunulan daha önceki sunumlardaki suç türleri ile buradaki suç türleri birbirine uymadı.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - O genel tabii ki.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Bunu algılayamadım hâlâ, uğraşıyorum ama hani orada daha çok mala karşı suçlar ön plandayken buradan birden bire insanlara karşı suçlar ön plana çıkmış durumda.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Tabii, cevap sizdedir ama sonuçta tutukluluk hâli gerektiren suçlar daha ağır suçlar olduğu için de olabilir.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Yani onu bilemiyorum tutuklu, hükümlü bir arada verildiği için veriler.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Muhtemelen o cezanın...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Şeyi merak ediyorum, mükerrerlik vermişsiniz. Bu mükerrer olarak gelinme içerisinde acaba ne kadar hükümlü olup da tekrar gelenler oluyor yani böyle bir ayırım yaptınız mı? İşte, firar ediyor, diyelim buradan gidiyor, o da mükerrer hâle geliyor. Dolayısıyla bu ayırımı biz bilebilirsek rehabilitasyonun faydası olup olmadığını da daha iyi anlayabileceğiz diye düşünüyorum.

Okuma, ondan bahsettim.

İnfaz koruma memurlarımızın özlük durumunun düzeltileceğini Sayın Adalet Bakanı da ilk açıklamalarında söyledi. Sayın Başkanım, herhâlde hepimizin talebi de bu, hazır Sayın Genel Müdürlerimiz buradayken biz de iletelim. Gerçekten onlar da fedakâr bir şekilde çalışıyorlar.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Sayın Bakanımıza ziyaret planlıyoruz inşallah.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Benim gözlemlediğim, tabii, bugün bire bir çocuklarla olması gerektiği gibi görüşemedik, yanımızda büyük bir kalabalık. Aslında teknik anlamda da doğru olmayan, çocuk adalet sisteminin...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Sayın Vekilim, sözünüzü kesmek istemiyorum ama biz zaten kantitatif bir çalışma yapıyoruz hocalarımızla, bütün etik onayları alındı. Çocuğun mahremiyetine ve gelişimine zarar vermeyecek şekilde, üniversitenin kontrolünde zaten bir anket çalışması da yapacağız. Dolayısıyla aslında böyle bir veriye de ulaşacağız.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Tabii. Dolayısıyla bugün çocuk adalet sistemine uygun bir ziyaret tipi o anlamda bire bir olmadı ama sevinerek söyleyeyim ki çocuklardan çoğu cezaevindeki infaz koruma memurlarının davranışlarından memnun olduklarını ifade ettiler. Hatta biraz da takıldım onlara yanımızda mı diye ancak burada bir doktor problemini de söylediler. Lütfen, ilgilenirsek... Bu bölümde doktorun ciddiye almadığını, gerekli şeyi yapmadığını iletiler; onu siz inceler, bulursunuz.

Onun dışında, farklı yaş gruplarının bir arada olmasını nasıl değerlendiriyorsunuz? Bu koşullara ya da odalara verirken -ya da "ünite" diyorsunuz galiba- bu değerlendirmeyi yaparken bu yaş konumunu da dikkate alıyor musunuz?

Kurslarda görev alan eğitimcilerin halk eğitim merkezlerinden de infaz koruma memurları arasından da olduğunu gözlemledim. Bir kere, Sayın Başkan, hazır Genel Müdürlerimiz de burada; Millî Eğitim Bakanlığıyla ayrı bir sözleşme yapılarak hiçbir şeye bakılmaksızın devamı sağlanmalı. Hani, tasarruf tedbirlerine takılıyorsa burası da takılıyor, bunun önüne geçmemiz gerekir. Onun önlemini almak için herhâlde infaz memurlarının da bu işe katılması sağlanmış bir anlamda. Bunun çok doğru yöntem olup olmadığı konusunda tereddüdüm var. İnfaz koruma memurları yerine yine halk eğitimden gelmesini sağlayacak o sistemin oturtulması gerektiğini ben düşünüyorum.

Bu cezaevinden kaç çocuk kaçtı, kaçma nedenleri nedir, buna ilişkin bir araştırmamız var mı? Çocuklar cezaevindeyken birbirlerine karşı suç işlediler mi, işledilerse kaç çocuk işledi ve bu suçlar da hangi tip? Engelli çocukları ben de gözlemledim, hatta galiba 2, çok anlayamadım ama normal tepki vermedikleri için öyle bir algı oluştu ama biri belliydi. Dolayısıyla engelli çocukların olduğu kapalı mekân var ama bunlar oraya konuluyor mu, yoksa başka türlü mü bir arada tutuluyor? Eğer ayrı bir yerde tutulmuyorsa bunların korunması diğer çocukların baskısından -diyeyim en hafif tabiriyle- nasıl koruyorsunuz engelli çocukları? Bu kurumlarda intihar eden çocuk sayısı var mı? Bunları bilirsek memnun olacağız.

Onun dışında da Sayın Genel Müdürüm "yüz altı gün" dediniz, Onur Milletvekilim de söyledi, gerçekten ben kime sorduysam iki yıldan -tutukevinden bahsediyorum, burası değil- altı ay, beş ay gibi tutuklu çocuklar var. Dolayısıyla bu kurstan yararlanma ve oradan bir belge alma oranı arasındaki farka baktığım zaman onun da çok alanı yansıtmadığını görüyorum. Yani bu kadar iki yıl, bir yıl, işte altı ay, yedi ay kalan çocuklar varsa niye acaba buradan sertifika almadan devam ediyorlar hayatlarına, onu da bilmek isterim.

Bunun dışında, zaten çok sıkı ilişkiler içerisinde devam ediyor. O nedenle ben tekrar hepinize çok teşekkür ediyorum.

Bir de özellikle manevi değerler eğitimi, işte manevi rehberler, bunların çocuk pedagojisiyle, psikolojisiyle ilgili de bir eğitimleri var mı, çok merak ediyorum çünkü çocuk alanı -biliyorsunuz- hep farklı tuttuğumuz, sistem olarak da farklı tuttuğumuz bir alan. Bu konudaki eğitimleri nedir?

Ben hem sunumunuz hem de bize burada yarenlik ettiğiniz için hepinize tekrar çok teşekkür ediyorum çünkü onlar da neredeyse tutuklu bu cezaevinde çalışan arkadaşlarımız. Fedakârca çalışan, hizmet veren tüm arkadaşlara da teşekkürlerimi sunuyorum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Başka söz talebi yoksa ben soru ve görüşlerime geçeceğim.

Sayın Başkan Vekilimizin var, buyurun lütfen.

MUSTAFA KÖSE (Antalya) - Çok kısa bir husus, Sayın Genel Müdürümüze kanaatimi sormak istiyorum.

Açık cezaevleriyle ilgili mevzuat hükümlerinin yetersiz olduğunu düşünüyorum, sebebi şu: Şimdi, açık cezaevindeki koşullar maalesef firara çok müsait yani tel örgüler belli bir şeyin altında ve yükseltilemiyor, nöbetçi kulübesi yok, nöbetçi yok. Dolayısıyla şöyle düşünülüyor: Açık cezaevine çıkmış bir mahkûm yaptıklarının hukuki sonuçlarını düşünebilecek, değerlendirebilecek durumda, dolayısıyla yapmamalı fakat meselenin sadece o tarafı yok, bir de açık cezaevlerinin bulunduğu yerlerin civarında yaşayan insanlar var yani bu insanların hayatlarıyla ilgili tehditler de söz konusu olabilir. Dolayısıyla bu mevzuatta bir düzenleme ihtiyacı var mı size göre, onu sormak istedim.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çok teşekkür ediyoruz.

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - Son bir şey ekleyebilir miyim Sayın Başkan, bir cümle?

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çok kısa.

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - Bir cümle.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Tamam çünkü Genel Kurul çalışmalarına da yetişeceğimiz için.

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - Evet, son bir cümle, unuttuğum bir şeyi söyleyeyim.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Buyurun lütfen.

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - Suriyeli 2 kişiyle görüştük aşağıda, aileleriyle görüşememe durumları var. İşte, muhtemelen tanıma, tenfizle ilgili bir eksiklik var, biri de soyadı tutmadığı için görüşemiyor. Buna ilişkin çocuklar özelinde başka bir formülasyona gidilebilir mi, bunu sormak istedim.

Teşekkür ediyorum.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Sorunun son kısmını anlayamadım sadece.

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - Suriyeli yabancı çocukların aileleriyle görüşebilmesinin önündeki engeller ya da yetişkinlerin tabi tutulduğu düzenin değiştirilmesi.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Soyadı tutmadığı için biri sorun yaşamış.

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - Birisi soyadı tutmadığı için dedi, diğeri işte "Ailem evrak getiremiyor." minvalinde bir şey söyledi.

MUSTAFA KÖSE (Antalya) - Savcılık izniyle olabilir aslında.

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - Avukatla da görüşmemiş, altı aydır içeride, hiçbir görüşme yapamamış.

MUSTAFA KÖSE (Antalya) - Burası inisiyatif kullanabilir.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Belki vasi tayin edilebilir.

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - Çocuklar özelinde bir düzenlemeye gidilebilir mi?

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bazıları da çünkü tek başına geliyor yani tek başına gelen çocuklar da oluyor; mesela Afganistan'dan tek başına, hiç vasisi olmayan.

Ben de bir, iki soru ve görüş beyan etmek isterim. Burası çok amaçlı salon mu? Neredeyiz biz şu anda, onu merak ettim.

ANKARA ÇOCUK EĞİTİMEVİ MÜDÜRÜ HATİCE ASIL - Burası normalde kurumumuzun konferans salonu.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Konferans salonu. Çocuklar da buradan istifade edebiliyor mu? Tiyatroydu falan vesaire gibi.

ANKARA ÇOCUK EĞİTİMEVİ MÜDÜRÜ HATİCE ASIL - Sıklıkla, çok sık, çok aktif kullandığımız bir alan burası. Haftanın iki günü sinema gösterimi, tiyatro çalışmaları, millî ve dinî günlerin kutlama programı, seminerler.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Anladım. Pek çok okulumuzda olmadığı kadar güzel ve büyük bir salon aslında. Neticede, biz kaynakları sınırsız bir ülke değiliz. Buna rağmen, devletin bence burada en iyisini yapmaya dair çabasını ben müşahade ettim hem kapalı kurumda hem açık kurumda.

Bir de şunu da unutmamak gerekiyor: Burası bir ceza ve tevkifevi yani yurt dışında da böyle çok daha olağanüstü şeyleri olan, böyle mukayese ettiğimizde çok daha avantajları olan yerler olmuyor. Güvenlikten dolayı da işte kapının açık olması vesaire gibi bazı şeyler var. Elbette ki bazı konularda iyileştirmeler yapılabilir.

Ben eğitimevini yani bulunduğumuz binayı gerçekten çok iyi buldum. Bence donanım olarak ve burada bir amaca matuf bir sürü materyalle de desteklenmiş, manevi eğitimler vesaire, duvarlardaki yazılar, kütüphanesi vesaire; fiziki donanım olarak çok iyi buldum. Bu eğitimevinden çıkan çocukların hakikaten bir daha suça karışmayacağı veya çok az oranda karışacağı bir modeli nasıl tasavvur etmeliyiz yani bu modeli daha ileriye nasıl taşımalıyız, bunu sormak istiyorum.

Bazı soruları açıkça sorma ihtiyacı hissediyorum. Buradaki karma sistem bana çok gerçekçi gelmiyor yani burada en ağır suç işlemiş belki psikopatolojisi olan -rehabilitasyon sürecinin psikopatolojik boyutu da olduğu için, biyolojik boyutu da olduğu için- belli merhale katedecek çocuk ile siber suç işlemiş, belki de zekâsından dolayı bazı şeylere sapmış çocukların...

ELİF ESEN (İstanbul) - Aşağıda bir örnek var; suç işlediğinin farkında olmadan suç işlemiş.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Aslında, çocuk zekâdan işlemiş, siber suç işlemiş. Bunların her ikisinin aynı ortamda olmasının pedagojik olarak buranın başarı oranını yükseltme açısından da baktığımda bana çok ideal gelmedi. Bu konuda neler yapılabilir? Benim aklıma gelen, suç türüne göre... Ben şuna inanıyorum bu arada: Çok ağır bir cinayet işlemiş, kasten öldürme suçuna karışmış ve bunu hiçbir tahrik olmadan yapmış, vahşice yapmış bir çocuğu eğitimevine koymaya gönlüm razı olmuyor, bunu açık söyleyeyim. Bunu ister modern bulun, ister çok gaddarca ve gerici bulun, ben bunu şey bulmuyorum.

Biraz evvel, dediğim gibi, suç profil algısı da kafamda değişti. Mesela, 15 yaşında Alperen Ömer Toprak benim takip ettiğim, çok üzülüğüm, Bolu'da kaybettiğimiz, vahşice öldürülen bir evladımız. Millî futbolcu olmak hayali olan -tip olarak da Arda Güler'e enteresan bir şekilde çok benziyor yani o yüzden de çok popüler oldu- belki ileride millî futbolcu olacak bir yetenek şu anda toprak altında. Ben yapı olarak küçük bir çocukla tanıştım, doneleri birleştiren anladım ki Alperen çocuğun aslında faili o. Olayı biraz daha okudum sonra, biraz daha derinine inmeye çalışınca hem öldürmeden önceki tehditleri hem de öldürdükten sonra devam eden tehditleri... Kendisinde de o kadar bir nedamet duygusu görmedim ve o sırada bir çocuk toprak altındayken diğerinin burada basket oynaması -belki bunun rehabilite edici boyut var, onu şey yapmıyorum ama- benim vicdanımı kanatıyor. Ama buradan şu sonuç çıkmasın: Kesinlikle rehabilitasyona ve önlemeye çok inanıyorum ama vahşice işlenmiş suçlarda bir duruyorum çünkü önlemek kadar adalet duygusunu tesis etmek gibi hukuk kurumunun bir rolü de var. Hukuk devletin adalet duygusunu tesis etmesinin bir aracı, sadece önlemenin değil. Daha sonra topluma kazandırmak, rehabilitasyon çok önemli ama adalet duygusunu tesis etmek, vicdanları kanatan bir konuda da "Ya, işte, bunun da bu şekilde caydırıcı cezasını verdim." demek de devlete düşüyor. Yoksa kime düşecek? Mafyaya mı düşecek? Aileye mi düşecek? Aile kendisi mi intikam alacak? Bu, dediğim gibi, felsefi tarafı da olan bir tartışma. Burada kafam net değil, bana göre eğitimevi yolu bu kadar korkunç cürümler için açık olmamalı diye düşünüyorum. Diğer her suç için yani cana kasıt olmamış her suç için eğitimevi ve rehabilitasyon yolunun açık olması gerektiğini düşünüyorum. Hatta, diversiyona da çok inanıyorum ama buradaki bazı şeylerin de aslında rehabilite edilebilecek... Küçük suçlara bulaşmış çocukların da bir şekilde hükmü tehir ediliyor, ondan sonra da bir rehabilitasyon programı uygulanmadığı için çocuk asıl mükerrer suça o zaman başlıyor. Bizim şimdiye kadar uzmanlardan dinlediğimiz en önemli şey, ilk suça bulaştığında bu çocuk rehabilitasyon sürecine alınsaydı mükerrer suça bulaşmayacaktı.

Benim şu ana kadar kafamda oturan şey şu: Biz ilk suça bulaştığında aslında bir affedici olarak ya da böyle tehir ederek işte cezayı... Bu arada, aslında "ceza" demiyorum yani ama rehabilitasyonun çok daha tanımlı, yaptırımların çok daha tanımlı olması gerektiğini düşünüyorum. O zaman belki onu yapsak o kapalı cezaevinde bir sürü çocuk olmayacak, yani benim gözlemlerim bu yönde.

Benim hazırladığım birkaç soru vardı psikolog ve sosyal çalışmacı arkadaşlarımıza. En kırılgan çocuk grubunu hangisi olarak tayin ediyorsunuz? Travma öyküsü olan çocuk oranı nedir? Var mı elinizde böyle bir şey ya da gözleme bağlı da olabilir, belki data yoktur. Bağımlılıkla suç arasındaki bağ ne düzeyde? Kurum çocukların ruh sağlığını iyileştiriyor mu, nötr mü bırakıyor, siz bunu ne oranda müşahade ediyorsunuz? İnfaz koruma personelimize sormak istediğim, yazılı kurallar ile fiilî uygulama arasında fark var mı?

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - "Bağımlılık-suç ilişkisi" dediniz, ondan sonrasını anlayamadım.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Kurum çocukların ruh sağlığını iyileştiriyor mu, nötr mü bırakıyor? İnfaz koruma personelimize sormak istediğim: Yazılı kurallar ile fiilî uygulama arasında fark var mı? Çocuklar en çok hangi nedenle disiplin cezası alıyor? Kamera kör noktası var mı? Odalarda mahremiyet alanı olması çok iyi tabii ama onun dışındakini soruyorum yani odalarda elbette ki kamera olmamalı. Günlük hayatta en zorlandığınız durum nedir?

Daha önce de sorulmuştu, Elif Esen Vekilimizin sorduğu bir soruydu, buraya gelince o sorunun ne kadar haklı olduğunu gördüm. Burada çalışan personelin bir tükenmişlik sendromuna girmesi, bir yılgınlık... Mesela, hepimiz buraya çok idealist duygularla gelip "Biz buraya gelelim, şöyle yapalım, böyle yapalım." diyoruz ama belli bir süre burada çalıştıktan sonra o yılgınlığı engelleyici tedbirler var mı? Bir rotasyon olabilir, ne bileyim, başka bir şeyler, tedbirler düşünülebilir. Öğretmen arkadaşlarımıza sormak istediğim de: Eğitim gerçekten rehabilitasyon aracı olarak işliyor mu? Çocukların motivasyonu nasıl? Tahliye sonrası eğitime devam eden çocuk oranı nedir? Bu bilgi sizde olmayabilir, belki Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığımızdan ya da Millî Eğitim Bakanlığımızdan istememiz gerekiyor ama belki vardır diye yine de sormak isterim.

Benim sormak istediğim sorular... Hani sosyoekonomik yönüyle de bakıyoruz ya meseleye, 2 tanıştığım çocuğun 2'si de özel okuluymuş, hatta biri fen lisesiydi, biri özel okuluymuş, devam ediyordu; bana ilginç geldi. Sosyoekonomik kırılganlık elbette çok büyük bir risk faktörü ama orada kolejli çocuklar, özel okuldan gelen çocukları görmek de benim ilgimi çekmedi değil doğrusu.

ELİF ESEN (İstanbul) - Akran zorbalığının bir çıktısı olabilir.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Evet ya da dijital risk...

ELİF ESEN (İstanbul) - İstanbul Erkek Lisesi öğrencilerini de duyduk yakın zamanda.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Aslında bunun örneklerini çok görüyoruz. Mesela, Amerikalı 2 çocuk -bu bir belgesel, şimdi yetişkin oldular- annesini ve babasını çok vahşice öldürüyor, çok zengin bir ailenin çocukları, her şeyi var, suç olabiliyor yani illa sosyoekonomik... Yani en zengin ailenin, en iyi eğitim olanaklarına sahip 2 çocuğu sırf o paraya konmak ve daha özgür yaşamak için korkunç bir cinayeti tasarlayıp gerçekleştirebiliyorlar. Hele ki bu dijital risklerle de suçlar daha çok çeşitleniyor ve o küresel şey bize de bulaşıyor. Bu da ilginç geldi, bu kolejli 2 öğrenci de ilginç gelmedi değil.

Başka, sanıyorum...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Eksik bıraktığım iki tespiti de söyleyeyim. Bir, buradaki çocukların odasında bir butonları var, herhangi bir şeyde içerden basıp ilgililere ulaşabiliyorlar hemen, tutukevinde yoktu ama burada var.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Orada da var.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Orada da var.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Orada hiç dikkatimi çekmedi. Var mı orada?

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Var, var.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Özellikle "Deprem olursa falan ne yapacak bu çocuklar?" diye sordum, aklıma ilk gelen o oldu ya da yangın, Allah muhafaza.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Orada dikkatimi hiç çekmedi, varsa geri çektim sorumu, önemli değil.

Bir de burada tek kişilik oda var, ona baktım. Buraya kendine zarar verebilme ihtimali olan çocukları koyuyorlarmış, o da öteki gibi bembeyaz değil yerde halıların olduğu, bir yatağın olduğu ve aydınlatmanın iyi olduğu yani öyle kötü -Onur Vekilim, özellikle sizin için söylüyorum- bir oda değil yani o camekânlı şey olabilecek bir oda da...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Buranın fiziki donanımını çok iyi buldum ben, açık söyleyeyim. Fiziken çok iyi buldum, öbür tarafı da sizin gördüğünüz kadar...

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - Havalandırma ve duş...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Havalandırma sorunu doğru ama onun dışında...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Odalar kötü orada.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Orada bir Anadolu lisesinin, atölyelerin olması... Orada da kurgunun iyi olduğu ama daha iyi işleyebileceği konusunda hemfikirim.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Tabii, bir burası daha yeni inşa edilmiş, orası daha eski inşa edilmiş, onun da etkisi var.

Teşekkürler.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Söz sizde.

Buyurun.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyorum. Tekrar yüce heyeti saygıyla selamlıyorum.

Ben de cevaplara başlamadan önce heyetle ilgili bir gözlemimi paylaşarak başlamak istiyorum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Tabii ki, siz de bizi gözlemlediniz. Çok uyumlu, demokratik bulduğunuzu düşünüyorum bizi; demokratik yönetimli ve uyumlu bir heyet.



ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Ben, Genel Müdürlükteki görev ve yetki paylaşımında, mevzuat çalışmaları, yasama çalışmaları, insan hakları bürosu, soru önergeleri cevap verme gibi Meclis çalışmaları kısmından ben sorumluyum, dolayısıyla ben katılım sağlıyorum. Genel Müdürüm de ikinci olarak benden sonra çalışma alanı itibarıyla eşlik ediyor. Çok sabahladığımız oldu bizim de sizlerle birlikte Mecliste. Şunu hep aramızda konuşuyorduk: "Hiç milletvekillerimiz yemeden, içmeden, uyumadan mı çalışıyorlar? Nasıl bu kadar uzun süre ara vermeden çalışabiliyorlar?" diye ama şöyle hep dedikodunuzu yapıyorduk: "Bizim görmediğimiz yerlerde muhakkak bu ihtiyaçlar gideriliyordu." diye. Bu ziyaret sırasında fark ettik ki...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Yemiyoruz.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Gerçekten yemeden, içmeden, uyumadan çalışıyormuş milletvekillerimiz, biz de onu kendi...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ben acıkmadım yani.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Bize yemek vermeyişinizin...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Orada kesinlikle bütün suçu üstleniyorum; yemek teklif ettiler, ben acıkmadığım için...

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Yok, yemek yiyeceğiz.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Heyet de acıkmamıştır...

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Sadece erteledik, biraz zaman baskısını da göz önüne alarak erteledik ama yemek yemeden göndermeyeceğiz Sayın Başkanım, onu ifade edelim.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bir kısmımız belki...

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Nasıl takdir edersiniz tabii ki ama...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ama buraya ben yine geleceğim, inşallah.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Bizim misafirperverliğimize gölge düşer.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Sorgulanamaz.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Sorgulanır öyle bir durum olursa.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Yok, ben "Başkan acıkmadıysa heyet hiç acıkmamıştır." diye Sayın Müdürümüze söyledim, o yüzden.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Sayın Başkanım, bütün soruları not almaya çalıştım, beş sayfa ama beşine de ben cevap vermek istemiyorum Başkanım soruların. Benim cevap vermek istediğim sorular var fakat bu heyet buraya gelmeden önce madem bir saha ziyareti... Biz burada özellikle çalışanlarımızı da uzmanlarımızı da çocuklarla çok uzun süre vakit geçiren, onlarla diz dize oturup onların dertlerini dinleyen, aileleriyle görüşen -biz o kadar yakından gözlemliyoruz yönetici pozisyonunda çocukları- çocuklarla bire bir çalışan personelimizin cevaplamasının daha uygun olacağını düşündüğüm sorular. Gerekirse biz de yönlendiririz ama uzmanlarımız da, kurum yöneticilerimiz de bu konuda cevaplarını hazırlamıştır. Yine, Genel Müdürümüzün sorumluluk sahasına taalluk eden -kendisi genel olarak eğitim iyileştirme rehabilitasyon biriminden sorumlu- genel müdürlüğümüzde "hassas grup" olarak değerlendirdiğimiz Hassas Guruplar Bürosu, çocuklardan da sorumlu, onun da aynı zamanda sorumluluğu Genel Müdürümüzde, onun da cevaplamak istediği sorular vardır. Yine, suç ve cezaevi idaresinden sorumlu olan Cumhuriyet Başsavcımız burada, onların yine sahada, bizim şahit olmadığımız gözlemleri vardır. Jandarmayla ilgili bazı sorular geldi, yine, Cezaevi Kampüs Jandarma Komutanımız buradalar. Psikologlarımız, öğretmenlerimiz, sosyal çalışmacılarımız buradalar. Belki bir miktar sorularla ilgili yönlendirme de yapmak suretiyle eğer siz uygun görürseniz Sayın Başkanım, zaten siz de ifade ettiniz...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bir kısmında da, veriye dayanan bazı şeylerde de yazılı dönüş yapabilirsiniz.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Dönüş yapabiliriz ama mesela şey çok sık sorulduğu için...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Birinci elden çok faydalı olur diye düşünüyorum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Yok, yok, birinci elden cevap alalım da hani bazı hazır olmayan veri varsa anlamında söylüyorum.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Mesela, şu soru çok sorulduğu, defaatle sorulduğu için: "Çocukların hem çocuk kapalı cezaevinde hem eğitimevinde suç, yaş, tehlikelilik, risk gibi alanlarda sınıflandırılması nasıl yapılıyor? Bu konudaki yaklaşımınız nedir?" diye. Kapalı ve açık fiziki yapısı itibarıyla farklı çünkü kapalıda ünite sistemi var, orada çocukları kendi içlerinde daha izole tutma imkânımız var ama burada kurumun fiziksel yapısı itibarıyla bütün çocuklar ortak alanlarda bir arada bulunuyorlar; burada biraz daha farklı fiziki bir yapılanma var. Hem kurum müdürlerimiz hem kurum uzmanlarımız -belki bu sınıflandırma çok sorulduğu için- buradan başlayarak cevap verebilir diye düşünüyorum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bir de, mevcut durumundan ziyade "İdeal durum ne olmalı?"yı bize söylerseniz çünkü biz daha idealini arıyoruz.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Tabii ki.

Arkadaşlar, bir de ben yine şöyle bir yönlendirme yaparak gideyim. Biz açıkçası bir savunma psikolojisiyle hareket etmedik, etmeyeceğiz çünkü biz de kurumsal olarak yüce heyete, Türkiye Büyük Millet Meclisinden gelen bu heyete kendi sorunlarımızı, bu alanda karşılaştığımız sorunları da iletelim ki nihai çözüm makamı orası olacaktır zaten. Birçok konu yasal değişiklik gerektiriyor ve bu

Meclis Araştırma Komisyonumuz hem yasal değişikliği tetikleme konusunda hem de belki bazı idari düzenlemelerde bize yol ve ışık gösterme konusunda faydalı olacaktır diye düşünüyorum. Onun için sadece olanı değil, belki olması gerekeni, bizim de gördüğümüz yapısal sorunları, mevzuatsal sorunları da rahatlıkla burada dile getirirseniz bu çalışmaya katkı verecektir diye düşünüyorum.

Müdür Bey çocuk kapalı cezaevi müdürümüz, söz alacak herhâlde.

Buyurun Müdür Bey.

SİNCAN ÇOCUK KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU MÜDÜRÜ ALİ BAŞEKİN - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, Sayın Genel Müdürlerim ve hazırun; tabii, konu o kadar çok ki hangi birine cevap vereceğiz, yetişir mi bilemiyorum ama genellemeneye çalışacağım.

Şimdi, öncelikle fiziki yapıdaki arızaların bizler de farkındayız. Ben buraya atanalı bir buçuk yıl oldu, o günden beri inşaatı kurtulamadık, teknisyenimiz bu konuda çok muzdaripler. Her şey tabii ödenek nispetinde yapılabilir; ödenek taleplerimiz oluyor, kimisi kabul görüyor, kimse görmüyor tasarruf mevzuatı gereği. Elimizden geldiği kadar yenilemeye çalışıyoruz ama banyolar ve tuvaletlerin olduğu alanlar bu cezaevi yapıldığından beri genel bir büyük onarım geçirmedikleri için zamanla kaçaklar göçekler o betona sızmış yani duvarlar bunu emmiş; biz ne kadar boyasak da yenilesek de o koku, o rutubet kesilmiyor. Genel olarak kazınıp yeniden yapılması lazım; bu bir bahane değil gerçek. Ben de inşaat teknikeriyim, inşaat sektöründen gelmeyim, geldiğimden beri inşaatla ilgili birçok aksaklıkları gidermeye çalıştık ama en büyük sorunlardan biri bu. Tabii ki alanın yetersizliği... Yani bu fiziki yapıyı bir proje olarak bu şekilde bulduk, bunu devam ettirmeye çalışıyoruz, temiz tutmaya çalışıyoruz ve sakıncalı olan, görülen şeylerden soyutlayarak çocuklarımızın kendilerine zarar vermelerini veya farklı sebeplerle zarar görmelerini engellemeye çalışıyoruz.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Şimdi oradaki odalarla buradaki odaları karşılaştırdığımız zaman odaların dolaplarında bile farklılık var yani kötü konumda diğer hapisanede ki. Onların da uygun olmadığı ortada. Buradakiler iyi ama oradakiler kötü, onu da söylemek isterim açıkçası. Sadece teknik bir şey değil ama sanki farklı bir şey var. Onu bir bütün hâlinde, birlikte değerlendirmemiz mümkün olamıyor mu? Onu merak ediyorum.

SİNCAN ÇOCUK KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU MÜDÜRÜ ALİ BAŞEKİN - Anladım efendim. Yani tefrişat olarak kastediyorsunuz.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Tabii, tabii. Yataklara baktım, burası daha iyi, orası daha kötü; dolaplar öyle, masalar öyle.

SİNCAN ÇOCUK KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU MÜDÜRÜ ALİ BAŞEKİN - Şimdi şöyle söyleyeyim: Eşyalar genelde Bakanlığımızın aynı birimlerinden geliyor ancak bunların...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Sirkülasyon orada daha fazla.

SİNCAN ÇOCUK KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU MÜDÜRÜ ALİ BAŞEKİN - O da var efendim. Giriş-çıkış süreleri tabii orada daha kısa olup... Çocukların oradaki ortamlarda, arkadaş ortamlarındaki birbirlerine karşı davranışları odalarına da yansıyor. Gelen her yatak yüzde 90, 80 deliniyor farklı sebeplerle veya çarşaf, nevresimler başka amaçlarla yırtılıp kullanılıyor. Burada kaybedecekleri çok şey var yani buradan kapalıya gelmemek için tabii ki biraz daha dikkat ediyorlar. Ama bizde kaybedecek bir şeyi yok zaten ne yaparsa yapsın yanına kâr kalıyor çocuğun. Disiplin cezalarının caydırıcı olmayışını konuşmuştuk yani birazcık oraya dayanıyor. Kırıyor, döküyor, biz sadece disiplin işlemi yapıp, adli makamlara bildirip ve fiziken engel olabileceksek personelimiz nezaretinde elimizden geleni yapmaya çalışıyoruz. Ama kapalıda çocuklar kamu malına biraz daha hoyratça davranış sergiliyor.

Fazla detaya girmeden ben başlıklarla gitmeye çalışacağım.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Şu sınıflandırma konusundan başlarsan Müdür Bey. Çocuklar nasıl sınıflandırılıyor?

SİNCAN ÇOCUK KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU MÜDÜRÜ ALİ BAŞEKİN - Suç ayrımı, zaten Başkanımızın ilk söylediği suç ayrımı. 36 ünitemiz var, bunun zaten 4 tanesi "cinsel suçtan" dediğimiz suçluların barındırıldığı odalardan ibaret.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - "Cinsel suç" deyince tecavüz suçunu mu anlamamız gerekiyor?

SİNCAN ÇOCUK KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU MÜDÜRÜ ALİ BAŞEKİN - Tecavüz veya cinsel amaçla işlenen gasp olabilir, öldürme olabilir yani işin içerisine cinsellik giren her tür suçtan gelenleri oraya koyuyoruz.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Başkanım, bu sadece çocuk cezaevleriyle ilgili bizim bir ayırımımız değil. Bütün yetişkinlerde de cinsel suç işleyenler kendi güvenlikleri açısından kendi suç grubu içerisinde beraber tutulurlar; onu ifade etmek isterim.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - 13-14 yaşında çocuklar vardı orada.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bunu biraz hafif bir suç gibi söylediklerini hissettim ben, hani "Biz kader mahkûmuyuz." gibi... Ben şey gibi algıladım, acaba iki akran arasında rızaya dayalı ilişki gibi düşündüm "cinsel suç" deyince ama daha farklı bir şey...

SİNCAN ÇOCUK KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU MÜDÜRÜ ALİ BAŞEKİN - Çok çeşitleri var tabii, "cinsel" tabir ettiğimiz gruba giren hangisi varsa biz onları ayırıyoruz.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bunların bir arada olması riskli değil mi? Çünkü cinsel suç işleyen bir sürü çocuk daha büyük bir risk oluşturmaz mı grup olarak?

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Birbirlerine karşı daha da..

SİNCAN ÇOCUK KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU MÜDÜRÜ ALİ BAŞEKİN - Daha çok gözetim altında oluyorlar.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Daha sıkı oluyor.

SİNCAN ÇOCUK KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU MÜDÜRÜ ALİ BAŞEKİN - Bizim gözümüzün önünde olduğu için daha çok tedbir almamız sağlanıyor.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çünkü işlemeyenle yan yana gelmesi de ayrı bir risk.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Özellikle kurumu biz detaylı gezdirdik ki o kurumda alınan fiziki tedbirler, çocukların sürekli memur gözetiminde olması, kamera gözetiminde olması,

kamerayla gözetlenmeyen odalarına girdiklerinde birbirlerinin odasına girememeleri, kendi kapılarını kendisinin açamaması gibi fiziki tedbirlerimiz zaten bu tip şeyleri önlemeye matuf tedbirler.

**SİNCAN ÇOCUK KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU MÜDÜRÜ ALİ BAŞEKİN** - Bir de özürlü veya kendini yeteri kadar ifade edemeyen çocuklar yani "zayıf çocuklar" diyelim ayrı veya farklı şekilde barındırılabilir mi? Evet, aslında fiziki yapımız müsait olsa biz de bunu istiyoruz ama şu anda biraz şöyle, bu kişileri çok soyutlayıp da o ortamdan, arkadaş ortamlarından veya akranlarından uzak tuttuğumuz zaman başka psikolojik sorunlar ortaya çıkacak. Bunların da sosyal olması için veya diğerlerinden ayrı tutularak farklılaştırmamak için bir araya koyuyoruz. Ama dediğim gibi, biz bunları daha yoğun gözetlediğimiz için birçok çekinilen olaylardan uzak tutmaya çalışıyoruz. Mesela, -bahsettiğiniz çocuk- resim kursunda bir çocuk vardı "özürlü" diyemiyorum ben ona çünkü özürlü olsa tutuklanmazdı yani bunu adli makamlar değerlendirecek. Şu an için bize tutuklamayla geldi, biz de yine bunun bu özel durumunu düşünerek barındırmaya çalışıyoruz ve yardımcı oluyoruz. Kursu katılabilecek biri değil mesela ama alıyoruz.

**ELİF ESEN (İstanbul)** - Kusura bakmayın ama araya girmek zorundayım. Şöyle: "Özürlü olsa suçlu olmazdı." gibi bir tabir kullandınız.

**SİNCAN ÇOCUK KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU MÜDÜRÜ ALİ BAŞEKİN** - Hayır, öyle demedim.

**ELİF ESEN (İstanbul)** - Tekrarlar mısınız?

**SİNCAN ÇOCUK KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU MÜDÜRÜ ALİ BAŞEKİN** - Şöyle: Tutuklanmışsa adli makamlar bunun tutuklanabilecek düzeyde olduğunu düşünerek tutuklamış, ben onu yargılayamam.

**ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR** - Cezai ehliyet olup olmadığıyla alakalı; cezai ehliyeti olmazsa bu olmaz anlamında.

**SİNCAN ÇOCUK KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU MÜDÜRÜ ALİ BAŞEKİN** - Evet, onu kastettim.

**BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT** - Orada bakıyorlar ya mümeyiz olup olmadığına.

**ELİF ESEN (İstanbul)** - Bununla ilgili de aslında sıkıntılı davalar var ve benim çok yakinen bildiğim bir davada çocuk zihinsel engelli, şu an mahkemesi devam ediyor. Hani, burada sadece bunu düzeltmek istedim. Bu daha geniş bir konu yani tartışılması gereken bir konu ama düzeltmek için araya girdim.

**SİNCAN ÇOCUK KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU MÜDÜRÜ ALİ BAŞEKİN** - Haklısınız, bununla ilgili yargı zaten bizden o raporları istiyor. Acilen biz onlara sevkini yaparak bu raporları temin eder etmez yargıya sunuyoruz.

**ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR** - Çok müdahale eder gibi oluyorum ama bir hususu daha ilave etmem lazım.

Şimdi, özellikle tutuklu çocuklar hükümlü de olsa çok fark etmez, biz çok jenerik olarak suçlarıyla ilgili bilgi sahibiyiz infaz birimleri olarak. Suçun işleniş biçimi, suçun detayları zaten soruşturma aşamasında gizli, kovuşturma aşamasında da zaten hüküm verilmiş. Burada biz bu sınıflandırmayı yapabilmek adına kategorik olarak çocukların işlediği suçları biliriz ama özellikle Başkanımızın da söylediği o suçun işleniş biçimi yani orası infaz işleri olarak bizim çok bilmediğimiz, çok da bilmemiz gerekmeyen, belki bilmememizde fayda olan alanlar.

**BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT** - Evet, önyargı olmaması için.

**ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR** - Evet.

Onun için o suçun doğası, o suç yolu, soruşturma, muhakeme, infaz aşaması artık bizim oralarda çok müdahil olmadığımız, bilmediğimiz alanlar; cezai ehliyeti var mı, yok mu, bu gibi konular... Biz biraz daha infaz noktasındayız.

**SİNCAN ÇOCUK KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU MÜDÜRÜ ALİ BAŞEKİN** - Teşekkür ederim Genel Müdürüm.

İlk giriş işlemlerinde detaylı arama konusuna değinildi. İlk giriş işlemleri bizde zaten mevzuat çerçevesinde gelir, gerekli bilgi, belgeler toplanır. Arama sırasında biz çıplak aramaya çok zaruri bir durum olmadıkça girmiyoruz, girmemeye çalışıyoruz. Şöyle bir uygulama yapıyoruz kurumumuzda: Yeni gelenlere yıkanmış, temiz olarak bir kapri, bir de tişört veriyoruz; diğer çamaşırlarını kapalı bir odada çıkarıp vermesini istiyoruz, bunları giymesini istiyoruz. Böylelikle içlerinde kendine ait başka bir şey kalmadan çamaşırlarını biz x-ray'den, duyarlı kapıdan geçirerek aramış oluyoruz. Kendisi çıkıyor, çıktıktan sonra normal beden araması yapılıyor yani öyle çıplakken arama yapılmıyor; mahkûm mahkemeden, hastaneden geldiğinde nasıl aranıyorsa o şekilde aranıyor, sadece kıyafeti bizim verdiğimiz kıyafet olmuş oluyor; böylelikle buna bir çözüm bulmuş olduk. Çünkü öbür türlü ne yaparsak yapaalım, içeriye, odaya personel girdiği anda bu detaylı arama olarak addediliyor. Bunları da yapma zarureti duyduğumuz zamanlarda da bizim talimatımızla bunlar yapılarak tutanağa bağlanıyor ve bunlar kayıt altına alınıyor. Bunu da niye yapıyoruz? Çocuklarının özellikle orada da gördünüz sigara ihtiyaçları nedeniyle. Komutanım da buna çok şahit, sık sık hastaneye sevk olmak için "Pil yuttum, jilet yuttum, cam yuttum." diyerek bir şekilde kendini hastaneye sevk ettiriyor. Bu şekilde, hastaneye sevk olarak, jandarmayı da zor durumda bırakarak onlardan sigara temin etme çabası, olmadı, birbirleriyle kavga ederek yetişkinlerin olduğu müşahedelere geçerek oradan izmarit toplamak, olmadı sağlık personelinin sıkıştırarak temin etmek; zor da olsa bir tane bile temin etse o yolu tekrar tekrar denemeye çalışıyor. Bu nedenle, bu sigara teminleri nedeniyle birazcık şüpheliysek söylüyoruz, çocuk kendisi verirse verir, vermezse...

**BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT** - Sigara bırakma tedavisi uygulayalım çocuklara. Bu çok önemli bir şey bence.

**SİNCAN ÇOCUK KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU MÜDÜRÜ ALİ BAŞEKİN** - Onu eğitim birimi olarak veya psikososyal olarak...

**BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT** - Sağlık Bakanlığımız böyle bir hizmet verebilir; bunu ben Bakanımızla konuşayım.

**SİNCAN ÇOCUK KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU MÜDÜRÜ ALİ BAŞEKİN** - Aile hekimimizin de bu konuda bilgisi var, bildiğim kadarıyla.

**SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon)** - Sayın Genel Müdürüm, yurt dışında nasıl mesela? Şimdi bu kadar yöntemle başvuruyorsa bir çocuk bağımlı, buna biz kendimiz cezaevinde sigara versek, bunun hani artısı, eksisi ne olur?

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Sigara vermesek daha iyi ya.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Aynı bir şey ama bu kadar korkunç bir şey...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bıraktıralım daha iyi.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Şöyle söyleyeyim: Tabii "yurt dışı" deyince, çok fazla yurt dışı var Sayın Milletvekilim. Tabii, Avrupa ülkelerinde benim gözlemlediğim kadarıyla çocuklara sigara verilmiyor. Bazı Uzak Doğu ülkelerinde -benim bizzat gidip yerinde gördüğüm- örneğin Singapur'daki, örneğin Güney Kore'deki cezaevlerinde yetişkinlere de sigara verilmiyor, orada tamamen yasak. Hatta her iki ülkede de sigaraya uyuşturucu muamelesi yapıldığını ben bizzat yerinde gördüm. İçeri girerken bize "Cep telefonunu bırakın." diye bir defa söylediler ama sigarayı 10 defa söylediler; yetişkin cezaevi için söylüyorum bunu. Bazı ülkelerde yetişkinler bakımından da sert uygulamalar var ama biz Avrupa'yı baz alırsak çocuklara sigara satılma uygulamasının olmadığını birçok yerde ben de gördüm. Bizim mevzuatımızda da uygulamamızda da zaten tütünün, tütün mamullerinin yasaklanmasıyla ilgili kanunda da çocuklara zaten sigara satışı yasak, dolayısıyla bizim kantinlerimizde de yok, müsaade etmiyoruz yani.

SİNCAN ÇOCUK KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU MÜDÜRÜ ALİ BAŞEKİN - El kitapçığıyla ilgili bir soru gelmişti, el kitapçıklarımız evet, İngilizce, Almanca, Arapça olarak basıldı. Genel Müdürlüğümüz bu konuda güzel bir çalışma ortaya koydu, önceden bu da yoktu. Ben buradan önce Maltepe L-3 Cezaevinde yabancılara bakıyordum, altı yıl orada görev yaptım. Yabancılarla iletişim konusu gerçekten ciddi bir sorun, bununla ilgili çok arayışlarımız oldu. Yine, genel müdürlerimizin de gayretleriyle bununla ilgili farklı çözümler bulundu, mesela tercüme cihazları yani simültane cihazlar temin edildi Kızılayın hediyesi olarak. Bunlar aracılığıyla da iletişim kurulamayan olursa yine tercüme sağlanıyor.

Şimdi, yabancılara gördünüz, gayet güzel Türkçe konuşuyorlar yani çok nadir iletişim kurulamayan. Çocuklarda Türkçe konuşma oranı daha yüksek, ben yetişkinlerde biraz bu konuda sıkıntı görüyordum, orada Türkçe kursları başlattık, o Türkçe kurslar aracılığıyla onlara da biz Türkçe öğretmeye çalışıyoruz.

Bunun dışında, avukat haklarıyla ilgili... Zaten biliyorsunuz, CMK avukatları duruşmaya muhakkak katılıyorlar. Yani orada avukatlarımızın, barolarımızın bu konuda muhakkak bilgilendirmesi vardır diye düşünüyorum. Bize geldiklerinde biz de kendilerine yine avukatı olup olmadığını veya itiraz hakları olduğunu iletiyoruz ama bu konuda çok fazla müdahil olmamız farklı anlamlara geleceğinden çok müdahil olmuyoruz. Aileleriyle zaten görüşüyorlar, ailelerinden bu bilgileri alabiliyorlar.

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - İnfaza ilişkin haklar konusunda söylemiştim.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - O kitapçıkta hepsi var.

SİNCAN ÇOCUK KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU MÜDÜRÜ ALİ BAŞEKİN - Onu da zaten dediğim gibi cihazlarla, vesaire... Ama Türkçe bilmeyene ben denk gelmedim çocuklar içerisinde. Öyle böyle, biraz da olsa bizi anlayacak yabancılar var. Yetişkinlerde bayağı karşılaşıyordum, burada bu oran çok düşük.

Bunun dışında "genç" dediğimiz yani "18-21 yaşında bulunanlar da var." demiştiniz evet, var. Bunlar şöyle: Yaşını doldurup da bizim kurumumuzda çalışmak isteyen gönüllü çocuklar oluyor yani gençler. Daha önce bizim cezaevimizin diğer adı aslında "Çocuk ve Gençlik Cezaevi" diye geçirdi. Burada gençler de 21 yaşına kadar kalıyormuş ama sonrasında "Sadece çocuklar barındırılsın." denmiş ve çalışan çocuklar -18-21 arasında- bizimle çalışmak istediği sürece ve herhangi bir disiplinsizlik yapmadığı sürece bulunuyor; oranın temizliği, getir götürü, yemek dağıtımı gibi iç hizmetlerde çalışıyor ve bunun karşılığında da genel bütçeden kendilerine öngörülen, Bakanlığımızın belirlediği ücret ödeniyor.

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - Çocuklarla irtibatı nasıl? Aynı odada mı kalıyorlar?

SİNCAN ÇOCUK KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU MÜDÜRÜ ALİ BAŞEKİN - Tamamen personel gözetiminde yapıyor bu işleri yani kendi başlarına gidip de oralarda odalara girmek veya bire bir muhatap olmak söz konusu değil personellerimizin gözetiminde bu işleri yapıyorlar.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - O zaman şuradaki genç diye ayırım o yüzden mi var?

SİNCAN ÇOCUK KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU MÜDÜRÜ ALİ BAŞEKİN - 13 kişi. Evet, sadece onu ifade etmek için, onları da bizim mevcudumuza dâhil ediyoruz.

Çalışmak istemediği zaman veya herhangi bir verimi olmadığında yetişkin cezaevine geri gönderiyoruz savcılığımızın talimatıyla.

Bunun dışında, 84 çocuğun eğitime devam etmediği tespiti yapıldı, bunların çeşitli sebepleri olabilir; isterseniz öğretmenimiz bu konuyu cevaplasın.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Hocam, söz almışken eğitimle ilgili sorulan diğer sorulara da cevap verebilirsiniz, birçok soru oldu eğitimle alakalı olarak.

SİNCAN ÇOCUK KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU ÖĞRETMENİ SERDAR ALTUN - Tamam efendim.

Çocuk kapalı cezaevi kurum öğretmeniyim, on yıldır orada çalışıyorum; meslekte de 20'nci yılım.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Adalet Bakanlığına mı bağlısınız?

SİNCAN ÇOCUK KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU ÖĞRETMENİ SERDAR ALTUN - Evet, Adalet Bakanlığına bağlı eğitim öğretim hizmetlerinde çalışan öğretmenim.

Sayın vekilim, 85 çocuk doğrudur, vardır ama bunlar malum biz tutukevi olduğumuz için sirkülasyonumuz çok fazla; açık lise ve açık ortaokulunun kayıt dönemleri dört ayda, beş ayda bir oluyor yani senede 2 kere oluyor; bunlar o kayıt dönemine yetiştiremediklerimiz. Genel itibarıyla baktığınızda, 360 çocuğumuzdan -okuma-yazma bilmeyenleri çıkardığımızda- ortalama 340 çocuk eğitim öğretimin herhangi bir alanına dâhil edilerek oradaki süreçleri yönetiliyor.

Onun haricinde, eğitim gerçekten rehabilite ediyor mu? Ben özellikle şunu söylemek istiyorum: Evet, belki mesleki anlamda sertifikalandırıyoruz ama çocukların -sizler de gördünüz- alanda olmaları, ünite dışında çıkmaları, kendi akranlarıyla daha farklı atölyelerde zaman geçirmeleri çocuklara hem ruhsal olarak hem de gelişimsel olarak katkı sağladığını düşünüyorum. İşte, bir arada olmanın keyfini yaşayabiliyorlar, birbirlerine daha az zarar verme durumları olabiliyor. Hâlihazırda meslek atölyelerine gidenlerin de

meslek edindiğini gördünüz. Eğer isterlerse çıktıklarında bir tekstil atölyesinde çok rahat iş bulabilecek seviyede meslek edindiklerini düşünüyorum.

Tahliye sonrası eğitime devamlı ilgili bir istatistiğimiz açıkçası yok. Tekrar cezaevine gelirse haberdar olabiliyoruz, onun haricinde bir bilgimiz yok. Mesela, bu çok programlı Anadolu lisesine kayıtlı olan çocukların eğitimlerine devam ettikleri sistemden en azından kontrol edildiğinde görülebiliyor.

"Kolej çocukları" demiştiniz, özellikle onların orada olması şöyle olabiliyor: İşte, devlet okulunda çocuk herhangi bir disiplin suçu işlediğinde aile o ortamdan almak adına koleje kaydını yaptırıyor, bize geldiğinde zaten kolejli öğrenci olmuş olabiliyor.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Mesela kolejli çocuğa "Akran zorbalığından mı geldi?" falan diye düşündüm, sordum "Daltonlardan gelmiş." öyle dedi.

SİNCAN ÇOCUK KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU ÖĞRETMENİ SERDAR ALTUN - Evet, oradaki çocuklar da çok rahat kandırılabilir, sosyal medya veya oyunlar aracılığıyla veya girdikleri ortamlarla suça rahatlıkla bulaşabiliyor.

Benim atladığım, eğitimle ilgili...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ders ortamı nasıl oluyor hocam? Dersi anlatıyorsunuz, derse katılımları normal okullar gibi olmayacak tabii de ama nasıl oluyor? Merak ettiğim için soruyorum.

SİNCAN ÇOCUK KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU ÖĞRETMENİ SERDAR ALTUN - Şimdi, efendim, arzu ederseniz, kısaca şöyle özetleyeyim: Çocuk, cezaevine geldiğinde her birim görüştüğü gibi eğitim öğretim servisi de çocukla ilgili bir genel değerlendirme olması adına ilk eğitim bilgilerini alıyor. Sonrasında, daha önce yaptığı bir mesleki geçmişi var mı, bir yerlerde çalışmış mı? Bir ilgisi var mı? Bir spora yönelmiş mi? Bunlarla ilgili bir tespit yapıldıktan sonra okuma-yazma bilmiyorsa en yakın...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Yok, yok bir ders ortamı...Mesela, İngilizce dersi vardı, söz alıyorlar mı, aktif katılıyorlar mı? Yani böyle -mı gibi, -mı gibi baştan savma bir süreç mi yoksa gerçekten katılımın olduğu bir organik, hakikaten bir öğrenmenin... Çocuğun da etkin olduğu yani hevesli olduğu bir ders ortamı mı oluyor? Dışardaki çocuklarda bile hevesli bir ortam sağlayamazken burada nasıl sağlıyoruz? Onu merak ettim.

SİNCAN ÇOCUK KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU ÖĞRETMENİ SERDAR ALTUN - Şöyle: Öğrenci merkezli bir öğretim zaten öğretmenlerimiz ve öğrencilerin az olması hasebiyle onlarla bire bir çok rahat çalışabiliyor.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Aslında bire bir ilgilenme şansı var.

SİNCAN ÇOCUK KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU ÖĞRETMENİ SERDAR ALTUN - İngilizce dersine beraber girdik, siz de gördünüz, sayın vekilim, oradaki öğretmenimizin dışarıdaki özel ders ücreti 1.800 lira saati.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Burada özel ders veriyor gibi.

SİNCAN ÇOCUK KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU ÖĞRETMENİ SERDAR ALTUN - Özel ders veriyor gibi çok rahat onu görebiliyor. Okulda olmaları kesinlikle aileleri ve çocuklar için çok değerli. İşte, orada da arz etmeye çalıştım, çocuk okula gitmediğinde veli bizi arayıp "Bugün çocuk koğuşt, niye okula gitmedi?" diyor. Bunu sorgulayabiliyor, bu da bize keyif veriyor hâliyle çocuğun en azından...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çocuğun okula gitmediğinden hemen e-devletten haberi oluyor öyle mi?

SİNCAN ÇOCUK KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU ÖĞRETMENİ SERDAR ALTUN - Hayır, bakın, bizim cezaevlerimizde her odada ACEP görüntülü görüşme olduğu için bazen biz ailenin duyduğu kadar hızlı duyamayabiliyoruz, aşağı inene kadar çocuğun derse gitmediği...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - O zaman ilgili aileler de var, bu iyi bir şey.

SİNCAN ÇOCUK KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU ÖĞRETMENİ SERDAR ALTUN - Evet, kesinlikle.

Mesela, resim kursunu gezdiğinizde görmüşsünüzdür, ben mesela 46 yaşındayım, bu yaşma kadar öyle bir resim atölyesinde hiç zaman geçirmedim; renklerle uğraşmak, resim yapmak çocuklar için çok keyiflidir diye düşünüyorum. Cezaevindeki alanlar, evet, pandemi zamanında tasarruf tedbirlerine takılmıştı ve bizi gerçekten olumsuz etkilemişti, buna bağlı olarak cezaevinde çocuklarla ilgili olay sayısı da artmıştı. Bir arada olmak, malumunuz, hepinizin çocukları vardır, benim 3 çocuğum var, biraz ilgilenmediğinizde çocuklar rahatlıkla birbirlerine olumsuz etki edebiliyorlar. O yüzden, kesinlikle ve kesinlikle cezaevlerinde bu tür alanların artırılması hem rehabilitasyona hem bize çok katkı sağlayacaktır diye düşünüyorum, sağladığını da gözlemliyorum.

Teşekkür ederim.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Burada bir katkı da yapmak isterim. Bu hem çocuklar için bilhassa geçerli ama bütün yetişkinler için de geçerli. Aslında bizim cezaevinde yürüttüğümüz eğitim faaliyetleri, rehabilitasyon, psikososyal görüşme faaliyetleri cezaevi güvenliğinin bir parçası. Hocamın bıraktığı yerden devam etmek isterim. Buna uluslararası literatürde "dinamik güvenlik" denilir yani kişileri sürekli kapalı bir ortamda aynı yerde tutmak, cezaevinden çıktıktan sonraki süreçle ilgili olumsuzluklar oluşturduğu gibi cezaevinde hayat akmaya devam ediyor, hayat orada kesilmiyor. Dolayısıyla, insanları meşgul etmek, kafasını dağıtmak, bir hobi faaliyeti; bunların o eğitimin içeriğinden bağımsız olarak rehabilite edici ve kişinin psikolojisini düzeltici, cezaevinde birbirlerine karşı şiddet olayları, kendisine yönelik zarar verme olayları veya psikolojik olarak daha ağır sıkıntıları yaşamasını önleme gibi çok çok fazla olumlu katkısı var. Hatta bütün uluslararası literatürde fiziki güvenlik ziyade dinamik güvenlik unsurlarının her zaman daha etkili olduğu söylenir, ön plana çıkarılır. Onun için, bunu sadece topluma kazandırma faaliyeti olarak değil cezaevinin günlük işleyişine de güvenlik açısından olumlu katkı sağladığını ifade etmek isterim.

Bir de burada bu eğitimle ilgili şunu ifade edeyim: Bize bağlı öğretmenlerimiz var cezaevlerimizde fakat cezaevindeki öğretmenler bunlarla sınırlı değil. Biz cezaevindeki eğitim faaliyetlerimizi Millî Eğitim Bakanlığıyla eşgüdüm içerisinde yürütüyoruz. Bizim öğretmenlerimiz bizzat derse girip bütün dersleri veren kişiler değil, bir eğitim koordinatörü gibi düşünebiliriz. Mesela, Anadolu lisesi var burada, Anadolu lisesinin öğretmenlerinin tamamı Millî Eğitim Bakanlığından geliyor.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Branş öğretmenleri geliyor, ders anlatıp gidiyorlar. Çok özenli bir sistem var yani.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Branş öğretmenleri ders anlatıp gidiyorlar. Hocamız gidip bizzat fizik anlatan, kimya anlatan, İngilizce anlatan kişi değil onlar Millî Eğitim Bakanlığından geliyor. Hocamız öğrencilerle bire bir ilgilenip onların eğitim ihtiyaçlarını -hangi sınıfta kalmış- okul kayıtlarını, ders kayıtlarını yapıp Millî Eğitim Bakanlığından ilgili öğretmenleri buraya davet edip o ortamı oluşturan kişi, bir eğitim koordinatörü aslında.

Onun dışında, örneğin, diğer kurslarla ilgili de Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğüyle bizim irtibatlarımız var. İşte, pastacılık kursu, metal, bağlama kursu, seramik kursu; oradaki hocalar da Millî Eğitim Bakanlığından gelen hocalar. Dolayısıyla eğitim kısmındaki bütün eğitim faaliyetini biz yapmıyoruz ve doğru olan da bu. İlgili uzman kimse Millî Eğitim Bakanlığından o geliyor, böyle bir koordinasyonumuz var Millî Eğitim Bakanlığıyla da. Millî Eğitim Bakanlığı da bu konuda -gerçekten haklarını da vermek lazım- çok gayretliler ve bu konuda biz birçok eğitim ihtiyaçlarımızı Mili Eğitim Bakanlığı aracılığıyla gideriyoruz.

ELİF ESEN (İstanbul) - Sayın Başkanım, benim bir sorum olabilir mi tam bu noktada? Sadece bugün değil, daha önce de duymuş olduğum bir geri bildirim bu; bu noktada önemli, aksayan bir taraf var. Halk eğitimden gelen eğitimcilerin hem harcırahlarının tutarının düşük olması hem de cezaevlerinin şehrin dışında kalması sebebiyle ulaşım sorunu yaşamaları sebebiyle halk eğitimden gelen eğitimcilerin gelişlerinde önemli sorunlar yaşandığı... Sadece burası için söylemiyorum, farklı cezaevlerinden de aynı geri bildirimleri aldım. Şimdi, burada bu noktada sürdürülebilirlik sıkıntısı var, eğitimler kapanabiliyor. Sizin cezaevinizde dikkatimi çeken şeydi: Kaynak eğitimi verilen bir atölyeniz var fakat öğrenci yoktu. Onu sorduğumuzda "Şu an cezaevinin kendi ihtiyaçlarını görüyor." denildi ama orası belli ki eğitim alınan bir yer, bir eğitim atölyesi. Kaynakçılık da bizim organize sanayi bölgelerinde ve diğer sanayi tesislerinde istihdam olanaklarının çok olduğu bir iş. Kontrollü, tedbirli bir şekilde kaynak eğitimlerinin devam etmesi önemli ama halk eğitimden sanırım eğitici gelmemesi sebebiyle sorun yaşanıyor. Sayın Başkanım, bizim raporumuzda bunun önemli bir yer alması gerektiğini düşünüyorum. Halk eğitimden gelecek eğitimcilerin verecekleri eğitimlerinin sürdürülebilirliğinin sağlanması ve burada neden gelmek istemediklerine dair sorunların çözümüne yönelik belki yine cezaevi yöneticilerimizden de bize öneri gelebilir ama bu çok önemli bir sorun ve ihtiyaç tespiti ve bizim raporumuzda mutlaka yer almalı.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Sayın Milletvekilimizin söylediğine ilaveten... Bu arada hocamız kulağıma fısıldadı, dedi ki: "Geliş gidişlerde kurum personel servislerinden istifade ediyorlar, edebiliyorlar." Yani hem mesafe olarak uzak. Bizim Ankara'nın birçok yerine -burası için de söylüyorum- servislerimiz var. Halk eğitimin öğretmenleri de onlardan istifade ediyorlar.

ELİF ESEN (İstanbul) - Şöyle: İstifade ediyor olabilseler, hâllerinden de memnun olsalar bunlarda aksaklık olmaz. Burada bir aksaklık var, bizim amacımız da bu aksaklığın kök sebeplerini bulmak. Bu sizinle alakalı da değil. Bunun tasarruf tedbirlerinden çıkarılması lazım çünkü eğer burada aksayan bir durum varsa bu aslında kişinin suçu işleyip buradan temize çıktıktan sonra yeniden o döngüyle geri dönmesine sebep olacak çok önemli bir etken, bizim bunu kurutmamız gerekiyor. Burada eksiklik neyse Millî Eğitim Bakanlığımız mı, bütçe mi, belki bizim bunu bütçe dönemimizde de dile getirmemiz ayrıca gerekiyor ama belki de ona gerek kalmaz, Komisyonumuzla çözülebilir.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Sayın Milletvekilim, tabii, tekzip etmek için söylemedim, lütfen yanlış anlamayın, bir ilave katkı vermek için söyledim. Tabii ki bu ücretlerin iyileştirilmesi, daha fazla mali ve sosyal imkânların sağlanmış olması buradaki gönüllülüğü, motivasyonu ve bu konudaki katılımı arttıracaktır yani buna hemfikir olduğumu ifade edeyim.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - İnfaz koruma memurlarına fazla çalışma ücreti veriyor muyuz?

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Fazla çalışma izni veriliyor infaz koruma memurlarına eğer fazla çalışma durumu olursa. O konuda da bazı aksaklıklar vardı; son dönemde bir yazılım yaptı arkadaşlar o konuyla alakalı, personele bakan arkadaşlarımız. İzin kullandırmak suretiyle fazla çalışma durumu söz konusu olmuşsa tolere ediliyor, çünkü bizde vardiyalı çalışma var malumunuz. Daha fazla izin kullandırılmak suretiyle, yıllık izne ilave edilmek suretiyle...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Peki, bir etki analizi yaptınız mı acaba? Yani ücret ödense maliyeti ne oluyor?

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Ücret ödenmesiyle ilgili, bildiğim kadarıyla, yasal olarak... Çok vâkıf olduğum bir konu değil, o konuda çok yorum yapmayayım. Sayın milletvekilimizin sorulardan biri istihdam konusu idi, ona özellikle ben kendim cevap vermek istedim, not aldım çünkü. Bana göre, kişisel olarak da öyle düşünüyorum, bir kişi cezaevinden çıktıktan sonra yeniden suç işlemesinin önündeki en büyük engelin istihdam meselesi olduğunu düşünüyorum çünkü burada bazı zorluklar var.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - İnşaat sektörüyle özel böyle belki protokoller, boya, badana...

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Sayın Başkanım, buradaki en büyük zorluğu şöyle ifade edeyim. Buradaki en büyük zorluk, kişinin bir iş bulmasında eski hükümlü damgası yemiş olmasından, hükümlü damgası yemiş olmasından kaynaklı bir önyargıdır.

ALİ İNCİ (Sakarya) - İnşaat sektöründe böyle bir şey yok, rahatlıkla alıyorlar.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Olabilir, olabilir.

ELİF ESEN (İstanbul) - Mesela, o damgalanmanın biz nasıl önüne geçebiliriz?

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ama bunu da mesleki ihtisaslaşma ya da işinde ustalaşma... Bence o damgalanma olsa bile çok artı bir şey olabilir yani o mesleki eğitim çok önemli.

ELİF ESEN (İstanbul) - Ya, sektörden ari konuşsak, bunu burada eğitime aldıktan sonra istihdama geçmesini sağlayacak o regüle sistemin ne olacağını bizim konuşmamız gerekiyor.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Bir sürü şey konuşulabilir ama somut bir öneri olduğu için söylüyorum: Önceden 50'den fazla işçi çalıştıran iş yerlerinde eski hükümlü çalıştırma mecburiyeti vardı, çalıştırmayanlara ceza veriliyordu.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Şu anda yok mu?

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Yok, kaldırıldı, yasadan çıkarıldı ama o zaman da çok iyi çalışmıyordu bu sistem. İşverenlerimiz çoğu zaman ceza ödemeyi tercih edip eski hükümlü çalıştırmayı tercih etmiyorlardı. Onun yerine benim somut önerim, birçok şey konuşulabilir, uzmanı değilim konunun ama burada cezalandırma yerine teşvik esaslı bir ayrıcalık tanımak gibi.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Vergiden muafiyet...

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Örneğin, vergi muafiyeti gibi, belli bir dönem SGK prim muafiyeti gibi eğer burada bir teşvik edici ayrıcalık işverenlerimize sağlarsa ben bu mekanizmanın daha iyi çalışacağını düşünüyorum. Ama bunun yanında tabii iş analisti değilim, işin uzmanı değilim, birçok öneri de sunulabilir. Genel Müdürlüğüm de belki bu konuda, özellikle istihdamla ilgili bazı hususları olabilir.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL - Genel Müdürlüğümün de değiştiği gibi tekrar suç işlemenin önlenmesi zaten infazın amacı, bütün bunların hepsi bunun için yapılıyor.

Tekrar suç işlemenin önlenmesi konusunda da yapılan bilimsel araştırmalara göre en etkili yol, tahliye sonrası istihdam yani bir sağlıklı bir işe yerleşmesi, ekmeğini, parasını, geçimini sağlayacak bir işe yerleşmesi. Bununla beraber, eş zamanlı, aynı anda suç çevresine dönmemesinin önlenmesi yani o eski suç çevresi dediğimiz, eski arkadaş grubuna dönüşünün önlenmesi gerekiyor. Her ikisi de maalesef, bizim yetki ve sorumluluk sahamızın dışındaki konular; siz de buna işaret ettiniz.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çalışma Bakanlığıyla da o zaman bu konuyu... Bakanımızı çağırmanız gerekiyor.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL - Böyle olmakla birlikte bu temel sorun, bizim gelecekteki potansiyel müşterilerimizi doğurduğu için bununla ilgilenilmemesi demek, cezaevlerinin sürekli dolması demek; bu bir kısır döngü. Alanımız dışında olmasına rağmen elimizden geldiği kadar ilgileniyoruz. En son, Genel Müdürlüğümüzde istihdam ve çalışmayla ilgili özel bir büro da kurduk. İnfaz Kanunu'nda 92'nci madde var, onu yeniden yazdık, infaz paketlerinde teklif ediyoruz onu. Orada da Genel Müdürlüğümün bahsettiği gibi Sosyal Yardımlaşma, Dayanışma Vakfının mevzuatında bir kriter var, şimdi hatırlayamadım yani fakirlik belgesi anlamına gelen bir belge var. Bu durumda olup da cezaevinden çıkanların istihdamı hâlinde, devletin sosyal güvenlik primlerini belli bir süre üstlenmesi şeklinde özetleyebileceğim, cumhuriyet başsavcılığı, İŞKUR il müdürlüğü ve özel sektör arasında da bir mekanizma kuran yeni bir kanun maddesi, 92'nci maddeyi yeniden yazdık, bunu teklif ediyoruz. Gerçekçi bir çözümün bu olduğunu ben düşünüyorum işin doğrusu, bayağı da ona kafa yordum.

Diğeri de eski düzenin sağlıklı olmasa da geri getirilmesi lazım. Yani o, 40'tan fazla işçi çalıştıranların...

ELİF ESEN (İstanbul) - 40 mı, 50 mi?

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL - 40 diye hatırlıyorum ben, İş Kanunu'ndaki bir maddedir o yani biz 95'te hukuk fakültesinde okurken vardı, sonradan bu, özel sektörden kaldırıldı. 40 ve üzeri işçi çalıştıranlar yüzde 5 eski hükümlü çalıştırmak zorunda idiler, bu zorunluluğun da geri getirilmesi lazım. Türkiye'de gerek özel sektörde gerek kamu sektöründe bir sabıka kaydı hastalığı var, benim gördüğüm. Buna meslek hayatım boyunca da çok şahit oluyorum. Adam kepçe operatörlüğü yapmak istiyor, kepçe operatörü yani kepçeyi sürecektir, toprağı şuradan şuraya dökülecek; böyle bir işe girmek istiyor, adli sicil kaydında bir para cezası ilanı var, bunun yüzünden işe alınmıyor. Şahit olduğum bir şey daha söyleyeyim size, çarpıcı örnek yani "Hayvancılık yapacağım köyümde." diye Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu Başkanlığına başvuruyor kredi için, proje yapmış; ben bunu bizzat yaşadım, hatta oranın Başkanıyla görüştüm. "Köyümde hayvancılık yapacağım." diyor eski hükümlü, "Senin sabıkan var." diye kredi vermediler. Şimdi, MİT'e uzman mı alıyoruz, savcı mı oluyor, nedir bu, hayvancılık... Sabıkası olan kepçe de süremez hayvancılık da yapamaz; bu, acayip yanlış bir yaklaşım yani. Türkiye'de, inanın, milyonlarca sabıkalı insan var. Bütün bunların ele alınması gerekiyor ki bu tahliye sonrası istihdam meselesini çözelim.

Biz ne yapıyoruz? Biz sırf geçen yıl -rakam şurada önümde- 15.900 hükümlüye ustalık ve kalfalık diploması vermişiz, Millî Eğitim Bakanlığından "Şu işin ustasıdır." "Bu işin kalfasıdır." diye diploma vermeyi başarmışız.

Çocuk kurumları özelinde de şunu yapıyoruz: Bunun öneminin o kadar farkındayız ki -bizimle iletişime geçen ya da bizim iletişime geçtiğimiz STK'ler olsun ya da kamu kurumları var- artık, istihdam garantili projeler kovalamaya başladık. Son örnek: İstanbul Kültür Müdürlüğü İstanbul'daki çocukları eğitime alacaklar, tahliyelerinden sonra işe alacaklar, böyle anlaştık. Yine, Pırlantacılar Odası -bunu da başarısak bunu çok önemsiyoruz- cezaevinde demin gezdiğiniz atölyeler gibi pırlanta atölyesini kuracak, devlet para harcamayacak. Bu eğitimi alan çocukları o sektör işe alacak tahliyeden sonra. Artık böyle istihdam garantili işlere yöneldik, bunun önemini biliyoruz, farkındayız ama bizi aşan Çalışma Bakanlığının iş ve sosyal güvenlik mevzuatının -işin doğrusu- elden ve gözden geçirilmesi gerekir. Şimdi bu cezaevinden çıktı -çok affedersiniz sayın büyüklerim- taş mı yiyecek? "Hayvancılık yapacağım, kredi ver." diyorum "Yok, senin sabıkan var." diyor. Ne yapsın bu?

ALİ İNCİ (Sakarya) - Bir şey söylemek istiyorum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Buyurun.

ALİ İNCİ (Sakarya) - Cumhurbaşkanımız Diyarbakır'a geldi ben Hendek Belediye Başkanıyken. Ali Gaffar Okkan'a Allah rahmet eylesin, şehidimiz Diyarbakır'da, Diyarbakır halkına da buradan bir teşekkür ediyorum, rahmetli olduğu zaman bütün dükkânları kapattılar. Ali Gaffar bir Emniyet, polis şefi. Çocuklarına Ali Gaffar ismini verdiler. Cumhurbaşkanımız da Diyarbakır'a gidince... Tabii, daha önce Ali Gaffar'ın mezarına getirmiştim çocukları -800'ün üzerinde Ali Gaffar var yani Diyarbakır halkı çok farklı- 250 çocuğa yemek verdim Beyefendiyle görüştüreceğiz, polis şefleri dedi ki: "Güvenlik soruşturmasından geçmemiz lazım." 30 sağlam çocuk çıktı yani bizim çok çalışmamız lazım.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL - Bazı ön yargılar, kafalarımızda sorunlar var, bu kısır döngüye sebep oluyor yani suç suçu doğuruyor.

Şimdi, bir soru vardı "Bu cezaevindeki çocukların kaç tanesinin annesi ya da babası cezaevinde?" diye. Bu kurum için öyle bir araştırma, rakam yok. Türkiye'de 4.500 çocuk var cezaevlerinde hükümlü tutuklu, bunların 677'inin annesi ya da babası cezaevinde. Türkiye'de ebeveyni cezaevinde olan çocuk sorunu var. Bu konuda Aile Bakanlığını çok zorluyoruz, çeşitli toplantılarda sürekli dile getiriyoruz. "2025 yılında yaptığım en büyük iş." diyorum ben, en son Aile Bakanlığı, Adalet Bakanlığı Bilgi İşlem Genel Müdürlüğüyle irtibata geçti, ebeveyni cezaevinde olan dışarıdaki çocukların verisini istedi; ilk defa oldu bu, sevindirici bir gelişme. Türkiye'de 280 bin çocuğun annesi ya da babası cezaevinde.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - 280 bin çocuğun annesi ve babası cezaevinde mi?

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL - 280 bin 18 yaşından küçük çocuğun annesi veya babası cezaevinde Türkiye'de; bakın, bu Türkiye'deki yetim sayısına eşittir.

Şimdi, Çocuk Koruma Kanunu diye bir kanun var. Çocuk Koruma Kanunu aslında mükemmel bir kanun, bazı noktalarının güncellenmesi gerekiyor, Batıdaki örnekleri esas alınarak yazılmış bir kanun. Türkiye'de Çocuk Koruma Kanunu çocukları ikiye ayırıyor; Bir, korunmaya muhtaç çocuklar; iki, suça sürüklenen çocuklar. Bakın, bütün suça sürüklenen çocuklar aynı zamanda korunmaya muhtaç çocuktur ama her korunmaya muhtaç çocuk henüz suça sürüklenmemiş olabilir.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Orada bir ayırım yok, onu fark ettik. Suça sürüklenme riski olan çocuğa uygulanan korunma tedbirleriyle risk tedbirleri aynı yani risk tedbirleri tam tanımlanmış değil.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL - Kanunun bir dokunuşa ihtiyacı var. Çocuk Koruma Kanunu'nun doğru düzgün uygulanmadığını ben size yirmi altı yıllık bir hukukçu olarak söylüyorum. Bakın, Çocuk Koruma Kanunu doğru düzgün uygulansa herkes tarafından, korunmaya ihtiyacı olan çocuklar sorunu çözülsürse suça sürüklenme azalır. Korunmaya ihtiyacı olan çocuk grubuyla tam uğraşılıp yeterince ilgilenilmediği için suça sürüklenme sayıları artıyor. Bunlar risk gruplarıdır, bir çocuğun annesi ya da babası yoksa onun normal bir çocuğa göre suç işleme riski otomatik olarak çok daha yüksektir. Kendimizden pay biçelim, hepimizin çocuğu var yani bir ay eve gitmesek çocuğun huyu değişir, değil mi? Yetim çocuklar, annesi babası olmayan ya da ölmüş çocuklar, annesi babası cezaevinde olan çocuklar gibi çalışma gruplarıyla... Bunlar doğal olarak korunmaya muhtaç çocuklar, bunların mutlaka bir sorunu var ve kanundaki tanım tam uyuyor bunlara. Bu alanla ilgili bütün herkes elini taşın altına koymak durumunda, başta Adalet Bakanlığı, hâkimler, savcılar ve çocuk mahkemeleri. Çocuk mahkemeleri, çocuk asliye ceza mahkemesi görevi yapıyor, aynı zamanda korunmaya ihtiyacı olan çocuklarla ilgili tedbir kararları veriyorlar. Asliye ceza hâkimliği yapmaktan, ceza soruşturması yapmaktan tedbir kararlarına odaklanamıyor çocuk hâkimleri, bunların birbirinden ayrılması gerekiyor. Tıpkı çocuk ağır ceza mahkemesi olduğu gibi çocuk asliye ceza da olmalı. Çocuk Koruma Kanunu'ndaki tedbirleri uygulayan ayrı ihtisas hâkimleri oluşturulmalı.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Kesinlikle, bunu ben de düşünüyorum.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL - Bakın, bunlar kök sebeplerdir.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - O da diversiyon uygulamalı değil mi? Tedbir...

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL - Tabii, yani bu öyle bir tedbir ki Sayın Başkanım, çocuk hâkimi sosyal inceleme raporu üzerine uygun modeli...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Peki, Adalet Bakanlığımızın bunu uygulamak üzere yeterli personeli var mı?

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL - Yeterli hâkimi var bana göre.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Var mı, iyi o da güzel.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL - Evet, bana göre var.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ya, bu çok kıymetli bir şey olur.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL - Ve bu, yeterli hâkim olmasa bile en önemli işlerden biridir.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bence bu çok kıymetli çünkü hem iş yükü azalacak hem de rehabilitasyon gerçekten gerçekleşebilecek o zaman.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL - Tabii çünkü bir çocuk hakkında tedbir verildiği anda o çocuk reşit olana kadar çocuk hâkimin izlemesine giriyor, mekanizma böyle, üç ayda bir hâkim onu takip edecek.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Efendim, çok affedersiniz, Genel Müdürün dediği yanlış anlaşılmasın diye söylüyorum. Genel Müdüremizin söylediği henüz suça hiç bulaşmamış, suç ilişkisi yok, korunmaya ihtiyacı olanlar...

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL - Evet, korunmaya ihtiyacı olanlarla ilgilenelim biz.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Tam da onu diyoruz "diversiyon" dedikleri bu zaten yani suça bulaşmamış ya da bulaşma riski yüksek...

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Tabii, riski yüksek olan çocuk...

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL - İşte "korunmaya muhtaç" dediklerimiz onlar, henüz daha suç işlememişler ama potansiyel aday.



BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Diversiyon daha hafif suç işlemiş, diversiyonda hafif suç işlemişler...

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Yani kanunla ihtilafa girmemiş henüz çocuk ama potansiyeli çok yüksek.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Evet, anladım.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL - Çocuk Koruma Kanunu'nda "çocuk savcısı" diye bir insan var, çocuk savcısı, çocuk bürosu var, kolluğun çocuk bürosu var; orada hepsinin görevleri yazıyor. Ben bir vatandaş olarak size ihbar ediyorum, bir çocuk savcısı kanunda yazılı görevlerinin ne kadarını yapıyor acaba? Bakalım bunlara.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ne demek istiyorsunuz burada tam olarak, açar mısınız?

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL - Yani bir kanun var, çocuk bürosundan sorumlu bir cumhuriyet savcısı tanımlanmış, onun görevlerini yazmış kanun.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Soruşturma görevi, delillerin değerlendirilmesi; onu mu?

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL - Bizde çocuk savcılarını çocuklar hakkında suç soruşturması yapıyorlar, öbür görevlerini yapmıyorlar.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Yani korunmaya ihtiyacı olan çocuk ile suça sürüklenen çocuğu ayırmak gerekir.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL - Tedbir anlamında, önleme anlamında...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Tedbir şeyinde bulunmuyor.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL - Önleme işi ve görevi...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Neden? İş yükü mü ağır, niçin bulunmuyor? Nedir sebep?

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Çünkü bizim asli odak noktamız suç soruşturması yani odak oraya kaymış.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL - Odak kaymış, odak.

ANKARA CUMHURİYET BAŞSAVCI VEKİLİ VURAL BALCI - Çoğu zaman muhatap bulunamıyor.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Soruşturmayı da çok iyi yapamıyorlar bazen.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL - Evet, Başsavcım açıklasın.

ANKARA CUMHURİYET BAŞSAVCI VEKİLİ VURAL BALCI - Çoğu zaman muhatap bulunamıyor. Şimdi, çocuğu koruyacak kurumu bulamıyorsunuz, yazıyorsunuz o farklı sebeplerle... Ben çocuk suçlarında hem soruşturma aşamasında hem kovuşturma aşamasında, şu anda infaz aşamasında ve denetimli serbestlik aşamasında çalıştım. Koruyucu tedbirlerin uygulanamamasının en büyük nedeni muhatap bulamıyorsunuz. Cumhuriyet savcılığı olarak sizin yaptığınız iş bir nevi soruşturma ama çocuğu mesela koruyucu bir kuruma yerleştireceksiniz, onu nereye yerleştireceksiniz? Ya anne-baba tarafından itiraz gelebiliyor ya da ilgili kurumdan itiraz gelebiliyor.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Anne-baba gerekli inisiyatifleri almıyorsa devletin burada yaptırım gücü olmalı.

ANKARA CUMHURİYET BAŞSAVCI VEKİLİ VURAL BALCI - Bakın, biz, burada şöyle sıkıntılarla da karşılaşyoruz. Kadınların 6 yaşına kadar olan çocukları var yanlarında; mesela, onlara koruyucu tedbirleri uygularken bile bir sürü sıkıntıyla karşılaşabiliyorsunuz. İşte, mevzuat gereği burada kalması gereken çocuklar var veya ailesine teslim edilmesi gereken çocuklar var, ailesi teslim almak istemiyor veya aldıktan sonra birtakım nedenlerle tekrar geri iade etmek istiyor, onlarla ilgili bile bir sürü sıkıntı çekiyoruz.

Tabii, bunun çeşitli sebepleri de olabiliyor yani sadece muhatap bulmakla ilgili değil, savcıların kendi soruşturmasını tamamlama yükümlülüğünü görmesi, gerisinin artık belki Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nda olduğunu düşünmesi gibi nedenler de olabiliyor. Sadece Adalet Bakanlığını değil, Aile Bakanlığını ve Millî Eğitim Bakanlığını ilgilendiren kısımları olduğu için üçlü bir bağlantının sağlanması gerekiyor diye düşünüyorum.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL - Bu çok multidisipliner bir alan; birçok bakanlığı, kamu kurum ve kuruluşunu ve STK'leri ilgilendiriyor. Bir organizatör yapı gerekiyor, bir üst yapı, bir çatı yapı gerekiyor yani bu çocuk bakanlığı da olabilir, Cumhurbaşkanlığı katında bir çocuk başkanlığı da olabilir.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Otonom yapı...

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL - Aynısı bağımlılık ve uyuşturucu için de geçerli; bir koordinatör yok yani.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bu arada bu alanda sizinle iş birliği içinde çalışan en iyi STK'ler nelerdir, birkaç örnek verir misiniz? Var mı ya da öyle bir STK?

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL - Efendim, cezaevi alanı Türkiye'nin bazı hassas durumları nedeniyle STK'lerden ziyade...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - STK'lerle çok organize çalışmıyor musunuz?

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL - ...biz kamu kurumlarıyla çalışıyoruz.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Anladım.

STK iş birliğiniz pek yok, doğru mu?

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL - Çok ince eleyip sık dokuyoruz. İşte, ABAD Derneği (Anadolu Bilgelerini Araştırma Derneği) var, Havva Külünk Hanımefendi'nin büyük katkıları oluyor son zamanlarda, Yargı Mensupları Eşleri Dayanışma Derneği var. Biz bunların içinde de her vakıf ya da her dernekle şey yapamıyoruz, kamuya yararlı dernek statüsünde olanlar, Cumhurbaşkanımızca vergi muafiyeti tanınmış olanlar...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Yeşilay gibi mesela.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL - Yeşilayla, Kızılayla zaten çalışıyoruz; onlar başpartnerimiz.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Sayın Başkan, "Ben de o alanlarda çalıştım." dediği için özellikle sormak isterim. Bir çocuk karakola geldi, ondan sonra adliyeye sevki arasındaki süre nedir? Çünkü biz gerek jandarma gerek emniyetteki arkadaşları dinlediğimizde, özellikle çocukların ifadelerinin karakolda alınması yönünde bir teklifleri oluyor. Sanki savcılık makamı görevini yerine getirmiyormuş gibi, yeterince ilgilenemiyormuş gibi bir durum oluyor sanki bir türlü anlayamadım yani ben buna çok tepki de koydum, söyleyeyim de baştan. Hani karakol niye böyle bir şeyi istesin, "Çocukların ifadesini ben alayım." gibi bir şey istesin? Dolayısıyla burada siz öyle bir şey görüyor musunuz? Savcı ifadelerini alıyor diye soruşturmanın etkin yapılmadığı gibi bir algı gerçek midir?

ANKARA CUMHURİYET BAŞSAVCI VEKİLİ VURAL BALCI - Şimdi, şöyle Sayın Vekilim, çocuklara yönelik, biliyorsunuz, her adliye çocuk suçlarıyla ilgilenen bir büro var, soruşturma bürosu olarak söylüyorum ve o büroda görevli savcılar vardır yani yasa gereği zaten çocukların ifadesini savcı alabiliyor yani bunu emniyete bırakamıyorsunuz.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Hayır, hayır, şöyle bir şey var, şunu sormak istedi Sayın Vekilimiz: Emniyet mensuplarımız, sahada delillerin kaybolması, savcının intikal edene kadar geçen süre vesaireyi şey yaparak ya da yani böyle sıcak ısıya mesela sorgulaması gereken şeyler için o zaman kaybının delil kaybına ya da soruşturmanın akamete uğramasına neden olduğunu beyan ettiler. Bununla ilgili sizin görüşünüzü soruyor, siz de hemfikir misiniz, yoksa çok sağlıklı yürüyor mu süreç diye, değil mi?

ANKARA CUMHURİYET BAŞSAVCI VEKİLİ VURAL BALCI - Yok, orada delil toplama konusunda bir aksaklık olacağını düşünmüyorum çünkü zaten ilgili Emniyet, ilgili savcıdan ifade haricinde diğer talimatları alıyor.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Mesela şöyle diyorlar: "Sıcak ısıya sorgulayamadığımız zaman bazı..."

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Sayın Başkan, o "sıcak ısıya"nın ne anlama geldiğini hepimiz biliyoruz.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Yok, şu: Avukatı falan yanında olmak zorunda ve kamera olmak zorunda da mesela, beyanını değiştiriyor... Bunu aslında onlar kendileri daha iyi ifade ediyorlar, ben, sonuçta, alanı çok iyi bilmediğim için ifade edemiyorum da.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Kendileri hiç iyi ifade edemiyorlar da yani.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Yani böyle bir şeyleri var. Mesela "Bizim o anda sorduğumuz sorunun cevabı delil olarak kullanılamıyor." diyor, "Uyuşturucu kimden aldın?" Mesela, o anda diyelim ki yakaladı, "Hani nerede?" ya da böyle kendileri olayla ilgili mesela cinayet bürosunun sorgulama teknikleri ve uzmanlıkları var ya da katalog suçlarla...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Yani "Savcılık yapamıyor, biz yapıyoruz." gibi bir şey demeye çalışıyorlar.

ANKARA CUMHURİYET BAŞSAVCI VEKİLİ VURAL BALCI - Yaşı büyüklerde de şöyle bir sıkıntı var aynısının benzeri, avukatsız olarak alınan bu şekildeki tutanaklar...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ama biz diyoruz ki avukatı da olsun yanında kamera da olsun ama suç yani polis...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Sayın Başkanım, bu arada hariçten ifadeler alınıyor, avukatı olmadan; bunları biz yaşıyoruz, biliyoruz. Şimdi bu bizim adalet sistemi içerisinde aslında iyi olan bir şeyken birdenbire geriye gidiş gibi bir şeye...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ya, geriye gidişten ziyade, mesela Ahmet Minguzzi'nin şeyini sormuştunuz ya...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Hep böyle kişiler üzerinden yürüyoruz, bu birkaç dosya üzerinden bütün adalet sistemimiz, çocuk adalet sistemimizi şekillendirmeye kalkıyoruz.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Aslında, öyle bir şey yapmıyoruz, her şeyi konuşuyoruz çünkü detay da önemlidir, bütün de önemlidir hatta bazen detay bütünden çok daha fazla fikir verir. Lütfen Komisyonumuzun metodolojisinde böyle yapıyormuş gibi konuşmayalım çünkü verilen büyük bir emek var, burada bilimsel ilerlemek için...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Yok ama savcılık makamının yapamayacağı bir şeyi...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Yok, yok.

Bir de burada herkes özgürce inandığını söyleyebilir. Mesela, bazı aksamalar olduğunu anlatmışlardı bana açıkçası Emniyet mensuplarımız, bunu da biz tartışıyoruz. Bununla ilgili aslında olgunlaşmış bir fikrimiz yok yani böyle olmalı mı, olmamalı mı? Enteresan bir şekilde dünyada bu şekilde uygulayan tek ülke de bizim yani normalde polis sorgulayabiliyor, bizde sorgulayamıyor, böyle de bir şeyimiz var.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Güzel bir uygulamamız var.

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - Olumlu bir düzenlememiz var ama uygulama böyle yürümüyor. Yasak ifade...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Sayın Vekilim, yasak ifadeyi biz savunabilir miyiz? Şunu diyoruz: Kamera olsun, avukat olsun, hatta yanında aileden vasisi olsun, o şekilde polis sorgulayabilsin, polis de bunun eğitimini almış olsun. Yoksa, biz gidip katiben "Çocuğa eziyet edilsin." diyebilir miyiz? Allah muhafaza!

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Savcı gitsin karakola o zaman.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Arkadaşlar, savcı da Emniyet mensubu da bu devletin.. Kişiliğe göre değişir tavır çocuğa yani çok müşfik bir Emniyet mensubu olabilir, çok cabbar bir şey olabilir, o aslında belirleyici değil hani savcılar hiç yanlış yapmaz, Emniyet mensupları... Öyle bir şey yok aslında.

Neyse, böyle bir tartışma var da bu konuda olgunlaşmış bir fikrimiz yok. Emniyet mensuplarından, Bakanımızdan tutun çok yüksek Emniyet düzeyindeki mensuplara kadar, ilçe emniyet müdürlerine kadar hepsi aynı şeyi söylediler, o yüzden bende bu soru işareti yani bunun cevabını arıyoruz.

ANKARA CUMHURİYET BAŞSAVCI VEKİLİ VURAL BALCI - O konuda ben de katılıyorum. Şöyle: Bazı konularda ifade almadığınız zaman delil toplama konusunda sıkıntı olabiliyor ama bu demek değildir ki usulsüz ifade alınsın. Yine, aynı şekilde, avukat yanında alınabilir Başkanım, katılıyorum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Evet yani avukat olsun, ailesi olsun, kamera olsun, biz demiyoruz ki gizli saklı olsun, Allah muhafaza öyle bir şeyi savunacak bir durumda bu Komisyonunda hiç kimse yoktur zaten. İnsan hakları, çocuk hakları bizim için kutsal meseleler.

Saat ondan beri çalışıyoruz. Var mı başka soru?

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Sayın Başkanım, bazı sorulara cevap verilmemişti, onlara kendimce hızlı hızlı cevap vereceğim. Bir de psikologlardan birkaç arkadaşımıza -sizin özellikle sorularınız psikologlara münhasır sorulardı- söz vereceğim. Bazı sorulara cevap verildi. Çocukların aileyle iletişimi için ACEP projesinden bahsetmiştik, orada çocuklarla ilgili şöyle bir özel durum var.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ne projesi, pardon?

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - ACEP, görüntülü görüşme imkânı veren o kabini görmüştünüz.

Şimdi, biz yetişkinlere yapmadığımız bir uygulamayı çocuklarda yapıyoruz, sebebini de anlatmıştık. 9 kapalı cezaevimiz var, Türkiye'de 5 çocuk eğitimevimiz var. Türkiye'deki bütün çocukları bölgesel olarak bu kurumlara topluyoruz, çocukların lehine olduğunu düşündüğümüz fiziksel şartlardan hepsi istifade edebilsin diye. Mümkün olduğunca yetişkin kurumlarında çocuk bulundurmamaya çalışıyoruz. Bunun bir handikabı, olumsuz tarafı, çocuklar ailesinden uzaklaşmış oluyorlar. Bunu çözmek için bu projeyi hayata geçirmiş olduk. Bütün çocuk cezaevlerinde aktif şu anda ve çocuklar her gün yirmi dakika üzerinden ailesiyle görüntülü görüşme sağlayabiliyor. Büyük ölçüde bu aileyle iletişimini bu şekilde çözmüş oluyoruz.

Öğretmen sayısının yetersizliğinden bahsedildi, dedim ki: "Millî Eğitim Bakanlığıyla çözüyoruz."

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Millî Eğitim Bakanlığı, evet, o çok güzel bir uygulama. Öğretmen geliyor, fizik öğretmeni, matematik öğretmeni...

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - "Psikolog ve infaz koruma memuru sayılarımız artırılmalı." denildi, onlara katılıyoruz Sayın Başkanım, artırılmalı psikolog sayımız da. Yine, yetişkin cezaevlerine göre infaz koruma memuru sayımız daha fazla; 1'e 2 oranımız var ama daha da fazla artırılsa, her üniteye 1 personel bulunacak şekilde bir sayıya ulaşırsak o lehimize olur diye düşünüyoruz.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Sayın Genel Müdürüm, şu ACEP'lerle ilgili... Ben gelirken açık görüşte gördüm birilerini, oraya gidip de "Talebiniz var mı?" diye sorduğumda "Altmış dakikayla sınırlı." dediler, şimdi siz "Günde yirmi dakika." diyorsunuz, artırılması gerekir.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - O şöyle: Haftada 120 dakika. Ziyaretçisi gelmezse yüz yirmi dakika, ziyaretçisi gelirse altmış dakika veriyoruz, ziyaretçisi gelene altmış dakika...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Bu konuda da velilerin söylediği birkaç veri var. Bunların çok daha artırılması daha iyi olur gibi.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Evet, ziyaretçisi gelirse altmış dakika o hafta.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ailesiyle ne kadar görüşse iyi bir şey değil mi aslında.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Evet, işte onlar da onu söylüyor.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ama ailenin pozitif bir etkisinin olduğunu şey yapmak lazım.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Diğer çocuklar işte böyle denilince dışarıda gördüklerim kadar...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ama ceza-ödül şeyi var orada, anladığım kadarıyla.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - "Sizinle de görüştürüyorlar, pazı gösteriyorsunuz, bilmem ne yapıyorsunuz bu sefer de bu olumsuz yansıyor kamuoyuna." dedim. Dedikleri şu: "Daha çok hırsızlık filan yapıp da hemen birkaç ayda dışarıya çıkacak olanlar yapıyor onu." diyorlar yani buradakiler de öyle bir şey söylüyor.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Biz ziyaretçisi gelirse çocuklara altmış dakika veriyoruz ama ziyaretçisi uzak yerden gelememişse yüz yirmi dakika ve bunu 6'ya, hatta 12'ye bölerek 12 farklı sefer de kullanabiliyor; bu ciddi anlamda bu sorunları çözmüş oldu.

Onun dışında iş yurtlarının meselesinde satış nasıl artırılabilir? Adalet Bakanlığına bağlı bir kurum olmaya devam ediyor ama Genel Müdürlüğümüz bünyesinde değil, iş yurtları ayrı bir kurum oldu. Belki onlar daha sağlıklı cevap verebilirler Sayın Milletvekilim. "Çocukların sermaye edinmesiyle ilgili iş yurtlarının elde ettiği gelirden bir fon ayrılmalı." demiştiniz. Ona da tamamıyla katıldığımı ifade edeyim. Yasal değişiklik gerektirir çünkü mali mevzuatta bu paranın nasıl sarf edileceği konusunda detaylı düzenlemeler var. Bu anlamda bir yasal düzenleme yapılırsa bu çocukların iş bulmasında -Genel Müdürüm ifade ettiler- "Özel sektörde bir ön yargı var." demiştik ama kendi işini yapabilmesi noktasında, özellikle hayvancılık hem hayvanla uğraşmanın terapi edici, terapötik özellikleri var hem de kendi işini kurma noktasında eski hükümlüler ve tahliye olan çocuklar özellikle desteklenmeli diye düşünüyorum.

"Psikologların çocuklarla ilgili özel eğitimi var mı?" denildi. ARDIÇ isimli özel bir program hazırladık; sadece çocuklara yönelik değil, cezaevinde bulunan çocuklara nasıl çalışılması gerektiği konusunda psikososyal servisin aldığı eğitim, biraz daha detaylı ama biz bunu hem psikologlarımıza hem infaz koruma memurlarımıza verdiğimiz ve bir Avrupa Birliği projesi çerçevesinde geliştirdiğimiz son derece nitelikli bir eğitim. Bu eğitime de niteliğinden hiç taviz vermeden devam ettiriyoruz.

Yabancı kökenli çocukların ismi verilmişti. Yetişkinlerde oran sorulmuştu. Toplam 412 bin civarında tutuklu ve hükümlü var şu anda cezaevlerimizde. Bunların 15.863'ü yabancı uyruklu; toplama oranı yüzde 3,4. Suç dağılımına bakıldığında, uyuşturucu 1'inci sırada, özellikle yabancılarda. Vatandaşlarımızın işlediği suçlarda uyuşturucu 1'inci sırada ama yabancılardan işlediği suçlarda uyuşturucu daha da açık ara 1'inci sırada bir suç. Çocuklarda toplam 435 yabancı var, çocuklarda da yaklaşık yüzde 10'una tekabül ediyor. Yine, çocukların, ailesiyle iletişimiyle alakalı olarak aile görüşme odasından bahsettiniz. "Yatak niye var?" diye soruldu, onu zaten siz yerinde görmüş oldunuz çünkü birinci derece yakınları, ebeveynleri, annesi babası geliyor, 24 saate kadar verilebildiği için çocuklarıyla bir gece geçirebiliyorlar. Onun için o geceyi geçirmeleri konusunda aile görüşme odaları var.

Ayrıca, çocuklarda kapalı ziyaret usulünü biz kaldırdık. Yetişkinlerde hem kapalı hem açık ziyaretler var. Ayda üç sefer kapalı; bir sefer açık ziyaret yapıyorlar ama çocuklarda artık kapalı ziyaret usulü yok, çocukların bütün ziyaretleri açık ziyaret şeklinde yapılıyor, kapalı ceza infaz kurumlarında da.

Evet, "Mükerrirler arasında hükümlü olarak gelenler." denildi. Şimdi, çocukların zaten yaşları 18'e yakın olduğu için 2'nci bir suç işlediklerinde tamamına yakını artık yetişkin olmuş oluyorlar. Dolayısıyla, çocuklar arasında cezaevinden çıkıp yeni bir suç işleyip tekrar hükümlü olarak gelme oranı neredeyse sıfırdır çünkü o süreç içerisinde, yasal süreç içerisinde zaten yetişkin oluyorlar. Yetişkin olduktan sonra gelenlerle ilgili de özel bir çalışma yapılması gerekir bu anlamda.

"Ortalama tutukluluk süresi yüz altı gün." demiştik ama dediniz ki konuştuğumuz çocukların birçoğu daha uzun süreli çünkü siz cezaevinden kısa sürede tahliye olan çocukları görmediniz, onlar çıkıp gittiler cezaevinden. Bu ortalama bir süre yüz altı gün süresi, bazısı on gün, on beş gün kalıyor, bir sirkülasyon var -Müdür Bey de bahsetti- bu sirkülasyonun oluşturduğu komplikasyonlar var eğitime ilgili süreçlerde. Bir de burada bir bilinmezlik var -şimdi, eğitimevi için söylemiyorum bunu, çocuk kapalı için söylüyorum- tutuklanan çocuğun ne zaman tahliye olacağını bir hâkim, bir Allah biliyor, biz bilemiyoruz kurumsal olarak, onun için bazı hizmetlerimizi de olumsuz etkiliyor. Hâkim bir anda tahliye kararı veriyor, onun için çok kısa süre tutukluluklar da var. Bu yüz altı günlük süreyi ortalama tutukluluk süresi olarak ifade ettik. Bazı çocukları bir yıl, iki yılı da bulmuş olabilir ama yine Ceza Muhakemesi Kanunu'nda da bunun bir üst sınırı var, çocuklar için de bu üst sınır gayet kısa olarak düzenlenmiş.

Açık ceza infaz kurumları mevzuatından bahsedildi. Zaten eğitimevlerinin açık sisteminin çok iyi çalışmadığını ifade etmiştik, açık ceza infaz kurumlarının mevzuatı da bu kapsamda değerlendirilebilir diye düşünüyorum.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Firar sayısı var mı?

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Firar sayıları Genel Müdürlüğümüzde vardır, belki siz cevap vermek istersiniz o sayılara.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL - 2025'te 456, eğitimevinden firar sayısı.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Kapalıda firar sayımız sıfır, kapalıdan herhangi bir firar yok ama eğitimevinden "firar" dediğimiz, teknik anlamda, hukuki anlamda firar ama bunların çoğu bizim anladığımız anlamda firar değil. Çocuk okula gidiyor, okuldan kaçıyor, üç ayda bir evine gidiyor, izinden dönmüyor; yani kanun bunu "firar suçu" olarak düzenlenmiş, bu firar suçu yaptırımına bağlanmış. Ama teknik anlamda firar olan bu suç, aslında bizim kafamızda canlandırdığımız, cezaevinden kaçma suçu değil.

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Peki, o arada yeni bir suça bulaşan çocuklar var mı? İzne gitti, dönmedi, o arada yeni bir suç...

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Bireysel olarak elbette vardır.

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Yani gerekçeler neler?

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Bireysel olarak elbette vardır ama şu anda tabii tek tek onlara bakmak lazım.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ama bu arada o firar edince de bütün sistem onu arıyor tabii bir taraftan değil mi? Yani Emniyet alarma geçiyor, orada başıboş kalmıyor.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Sayın Başkanım, özellikle sizin sorduğunuz sorular ve yine sorular içerisinde aldığımız notlar arasında, bizim psikososyal servisimizi ilgilendiren örneğin "En kırılğan çocuk grubu hangisi? Travmalı çocuklar, bağımlılık suç ilişkisi ve kurumların çocuk ruh sağlığına etkisi, yazılı kurallar ile fiilî kurallar arasındaki ayırım, günlük hayatta en çok karşılaşılan zorluk..." gibi çeşitli sorular soruldu. Psikolog arkadaşlarımız bu tip sorularla ilgili cevap verebilirler.

Buyurun hocam, sizi dinleyelim.

SOSYAL ÇALIŞMACI SENEM SARIOĞLU - Meslekte 28'inci yılım, çocuk cezaevinde 12'nci yılım. Önce şuradan başlamak istiyorum: Sosyal çalışmacı ve psikologlar, ceza ve tevkifevlerinde aynı görev tanımlarıyla çalışıyorlar. Dolayısıyla, bizler çocukları psikososyal anlamda aynı çalışmalarla rehabilite etmeye çalışıyoruz.

Aslında genel bir giriş yapmak isterim bunların ötesinde, en kırılğan çocuk, travması olan çocuk; bağımlılık, suç ilişkisi, bunların hepsi suça sürüklenme nedenleriyle o kadar bağlantılı ki dolayısıyla biz en son noktayı bu çocukları düşündüğümüz zaman, hele eğitimevi bu çocukların geldiği son nokta. Dolayısıyla, bu süreç içerisinde çocuk ne kadar örselendiyse ne kadar travmaya maruz kaldıysa bizim işimiz o kadar zorlaşıyor aslına bakarsanız. Bizim bir önceki aşamamız kapalı cezaevleri yani kapalı cezaevinde tutukluluk sürecinin uzunluğu, orada ailesiyle teması, akrabalarıyla ilişkileri, pek çok şey hem içeride hem dışarıdaki ilişkileri sonuçta bizim burada da çocukların kırılğanlıklarını farklılaştıran noktalar olarak karşımıza çıkıyor.

En kıymetlisi, suça sürüklenmenin önlenmesinde bizim alacağımız tedbirler çok önemli. Genel Müdürlüğümüz çok güzel açıkladı, bunlar korunmaya muhtaç çocuklar aynı zamanda dolayısıyla biz kanunda bu ayrımı yaptığımız zaman bu çocukları sanki sahiplenilen tek nokta cezaeviymiş gibi, bizlermiş gibi hissediyoruz emin olun, yalnız olduklarını biz de hissediyoruz. Şunu da görüyoruz: Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığında bir koruyucu sistem var ama bu çocuklar o sistemde de tutunamayan, o sistemin destek olamadığı ve o sistemden süzülen çocuklar; dolayısıyla bize geliyorlar. Buraya geldikleri zaman koruma kararları kaldırılıyor,

biz buna çok itiraz ettik "Hayır, bu çocukları korunma ihtiyacı devam ediyor, neden kaldırılıyor?" diye. Herhâlde bunun tek cevabı zaten bu çocuklar yurtlarda barınmayan, sürekli oradan da firar eden, orada da kurumların işini zorlaştıran ve personelin en çok zorlandığı çocuklar olduğu için galiba biraz nefes alıyorlar bize geldikleri zaman ama kesinlikle bu çocukların korunma ihtiyacı devam ediyor. Aile farklılaşmış değil, mahalle farklılaşmış değil, çevre farklılaşmış değil; hâlâ bu çocukların gerçekten bir başka mekanizma tarafından da korunmaya ihtiyaçları var. Çocuğun kendini güvende hissetmesi, ait hissetmesi rehabilitasyon hizmetinden de faydalanmasını kuvvetlendirecek faktörler. Eğer çocuğun burada olduğu süre içerisinde dışarıyla ilgili endişeleri devam ediyorsa, hâlâ aile bağları zayıfsa, hâlâ güvensiz bir mahalleye geri dönecekse buradaki motivasyonunu sağlamak bizim için hiç de kolay değil çünkü bizlerin elinde de bir sihirli değnek yok inanın ki. Tabii, bizlerle kurdukları o ilişki, o güven ilişkisi rehabilitasyonun kalitesini çok farklılaştıran bir şey ve bu da bir ekip çalışmasıdır; dolayısıyla, bir kurumda bu saydığımız tüm meslek elemanları iş birliği içerisinde çalışıyorlarsa işler daha farklılaşıyor. Şunu da biliyoruz ki insan psikolojisi çok karmaşık ve bu çocukların hepsi adı üstünde "çocuk" olduğu için hep... Hani, konuşuluyor ya "suça sürüklenmiş çocuk" başka bir isim verelim, ne isim verirsek verelim hiçbir şey değişmeyecek çünkü temelde bunlara çocuk olarak bakmak zorundayız. Kategoriyi ayırmak sadece kurumları farklılaştırır belki ama zihnimizde asla farklılaştırmamalıyız, uygulamada farklılaştırmamalıyız. Bunlar neticede çocuklar ve hepsi hassas ve kırılgan en ağır suçu işlemiş olsa da. Mağdur üzerinden düşünülünce hepimizin çocuğu var, o son yıllarda yaşadığımız şiddet olayları hepimizi çok etkiliyor, hepimize bir suç korkusu salıyor ama bu çocuklarla bire bir çalıştığınız zaman gerçekten böyle bakmıyorsunuz çünkü bu çocukların doğdukları andan itibaren hep dezavantajlı bir yaşamları olmuş. Şimdi, suça sürüklenme tabii ki çok karmaşık, o da çok karmaşık. Mesela tek suçlara, tek dosyalı suçlara baktığımız zaman daha psikolojik kökenli, daha küçük grupla yani aile kökenli, çocuğun kendi psikolojik travmalarıyla ilgili. Mükerrer suçlara baktığımız zaman, sosyolojik bir tablo görüyoruz yani yoksulluğu görüyoruz orada, aile parçalanmasını görüyoruz, eğitimden erken kopuşu görüyoruz çünkü çocuk çalışmak zorunda kalmış küçük yaşta, okulla çalışma hayatını birlikte yürütememiş çünkü bu çocuklar küçük yaşta çalıştığı zaman pek çok riskle de karşılaşılıyorlar. Dolayısıyla bu riskler onları çalışma hayatından da uzak tutmuş ve sokakta yaşamaya başlamış çocukları da görüyoruz. Yine, ailenin yani mahalle bazlı bir perspektif gerçekten çok belirgin. Hep aynı illerin neden aynı mahallelerinden geliyor bu çocuklar? Çok önemli. Bunlar, alt kültürün oluştuğu, belki göçle, belki daha iyi iş imkânları bulmak için ya da bazı risklerden kaçmak için yer değiştirmiş ailelerin, yoksulluk nedeniyle şehirlerin yoksul mahallelerine yerleşmiş ailelerin çocuklarını mükerrer suçlu olarak görüyoruz ve genelde bu çocukların da dosyaları mala karşı işlenen suçlarla dolu. Dolayısıyla, burada bir başka mekanizmanın da aileyi güçlendirilmesine ihtiyaç var çünkü biz burada çocukla ne kadar bireysel çalışırsak çalışalım, ne kadar çok çalışma yaparsak yapalım o çocuğu gönderdiğimiz yer aynı mahalle olacağı için, o mahalle bazlı kalkınmaya, mahalle bazlı bir iyileştirmeye de ihtiyaç var. Bir elin de aileyle de çalışması lazım çünkü bizler aileye her zaman ulaşamıyoruz çünkü birincisi, aileler bulunamıyor, o yüzden ulaşamıyoruz; ikincisi, artık aileler de yılmış oluyorlar yani bu çocukların bu süreçlerinden yılmış oluyorlar ve hani cezaevine girmek, bu çocukların burada olması onlara da bir rahat nefes aldırıyor. Aileler parçalanmış, anne-baba tekrar evlenmiş, üvey anne ile babayla bağlantılar kopmuş. Çocuk babaya küsmüş, anneye küsmüş, kırılmış yani o şekilde de aslında bir öfke belirtisi olarak da suça bulaşan çocuklar var. Dolayısıyla, biz burada çocukla çalışırken bir mekanizmanın da aileyle çalışması lazım. Hani, ailedeki en güçlü üyenin güçlü yönünü bulup onunla ilgilenen en azından bir üveyi -bu bazen bir dayı olabiliyor, bir babaanne olabiliyor, bir dede olabiliyor, bazen abi, abla olabiliyor- en azından oradaki en sağlıklı bireyi, çocuğa değer veren bireyi güçlendirip çocuğun buradan çıktıktan sonraki sürecini bir mekanizmanın organize etmesi gerekiyor açıkçası. Evet, bunun üzerine sorabileceğiniz varsa...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Teşekkür ederiz.

Zaten kapsamlı da bir açıklama yaptınız, sorularımıza cevap oldu gibi geliyor.

Sibel Hanım, eğer söz talebiniz olmazsa bitirelim.

Çok kısa olsun.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Sayın Genel Müdürüm şöyle bir algı oluyor, mesela, "Öldürme fiili sonucunda ceza verilmiyor." gibi bir algı da var etrafta. Bu böyle midir? Mesela, 16 yaşında çocuk, bundan dolayı hüküm almışsa ne zaman çıkabilir?

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Adam öldürme suçunun bizim mevzuatımızdaki karşılığı müebbet hapis, yetişkinler için söylüyorum. 15-18 yaş grubu için on sekiz yıl hapis mi müebbet suçlarda?

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Yirmi dört sene alıyor, ben bu konuya biraz baktım.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Galiba on sekiz yıldan yirmi dört yıla kadar hapis cezası alıyor.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ama 15 yaşı...

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - Ağırlaştırılmış müebbetin çocuklarda karşılığı yirmi dört yıl.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Yok, o şey değil, ağırlaştırılmış müebbetin infazı yirmi dört yıl.

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - Çocuklardaki karşılığı.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Yirmi dört yıl mı? Orada bir şey var galiba, on sekiz, yirmi dört yıl var.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ağırlaştırılmış müebbet alan çocuğun infazı yirmi dört sene.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - 2/3'ü.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Onun da kapalı cezaevinde geçen zamanı dokuz seneye mi tekabül ediyordu? Eğitimevi de dâhil buna.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Adam öldürme suçunda koşullu salıverme 2/3.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - 13 yaşındaki çocuğun da üç-dört seneye tekabül ediyor yani Alperen'in, biraz evvel tanıştığımız failin kapalı cezaevindeki zamanı üç-dört yıla tekabül ediyor. Bayağı araştırdım ben bu konuyu.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Sayın Başkanım, şöyle: Şimdi, bir çocuk on sekiz yıl -ortalamasını söylüyorum çünkü makas var orada, hâkim takdir edecek, alt sınırdan verdiğini kabul edelim- ceza alır. Adam öldürme suçlarının koşullu salıverilmesi 2/3, on sekiz yılın 2/3'ü on iki yıl yapar, on iki yılın da kapalı cezaevinde kalma süresi -yine adam öldürme suçlarında- eğer iyi hâliyse -iyi hâllilik müessesinden Genel Müdürüm detaylıca bahsetti- koşullu salıverilmesine yedi yıl kala açık cezaevine ayrılabilir yani toplam cezaevinde kalma süresi on iki yıl olacak, bunun beş yılını kapalıda geçirecek, yedi yılını da açık ceza infaz kurumlarında geçirecek yani jenerik olarak söylüyorum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ama eğitimevi zaten açık cezaevi oluyor çocuklar için.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Evet.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bana biraz şey geliyor bu...

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH GÜNGÖR - Ama çocuklar için durum farklı; eğer cezası çocukken kesinleşirse doğrudan buraya gelecek ama onun da oranı çok düşüktür. Yani çocukların birçoğu yargılama sürecinde yetişkin olup yetişkinlere ilişkin prosedür devam eder infaz sürecinde.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Yok, prosedür şöyle: 18 yaşına geldiyse eğitimevine gitmiyor, onun dışında infazı çocuk gibi.

Teşekkür ederiz. Bence çok çok faydalı bir saha ziyareti oldu; kafamızda bazı şeyler oturdu, bazı şeyler değişti, yeni soru işaretleri oluştu yani doğrusunu isterseniz benim açımdan böyle oldu. Heyetimiz de eminim bu şekilde hissetmişlerdir diye düşünüyorum.

SİNCAN CEZA İNFAZ KURUMLARI JANDARMA ALAY KOMUTANI HAKAN RAGİP YÜCEER - Başkanım, jandarmayla ilgili bir soru vardı, çok kısaca cevap vereyim isterseniz.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çok kısa cevap alalım, ondan sonra kapatalım çünkü Genel Kuruldan da bekleniyoruz.

SİNCAN CEZA İNFAZ KURUMLARI JANDARMA ALAY KOMUTANI HAKAN RAGİP YÜCEER - Jandarma Albay Hakan Ragıp Yüceer, Sincan Cezaevleri Jandarma Alay Komutanı.

Sayın Başkanım, şahsınızda saygıdeğer milletvekillerimin hepsini saygıyla selamlıyorum. Sayın Genel Müdürüm ve diğer katılımcılara da saygılarımı sunuyorum.

Efendim, biz burada 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu, 5275 sayılı Kanun ve 3 Bakanlık arasındaki protokol hükümleri gereğince bize verilen yetkiler ve o yetkileri kullanarak verilen görevleri icra ediyoruz. Bizim asli görevimiz, kapalı ceza infaz kurumlarının dış koruması, burada barınan tutuklu ve hükümlülerin sevk ve nakil hizmetlerinin yerine getirilmesi. Açık ceza infaz kurumlarında bizim iki küçük husus dışında başka bir görevimiz yok. Onlardan bir tanesi şu: Açık cezaevleri ve eğitimevlerindeki hükümlülerden kapalı cezaevlerine iade edilenleri -bizi çağırıyorlar- biz geriye götürüyoruz. Aynı şekilde, bu açık cezaevlerinde bulunan yabancı hükümlü ve tutuklular var, hükümlüler var. Bunların açık cezaevinden kapalı cezaevine ya da başka bir cezaevine naklini de jandarma nezaretinde yapıyoruz. Bu, çocuk da olsa yetişkin de olsa fark etmiyor; yabancı uyruklular için geçerli bu sadece. Açık cezaevlerinde ve eğitimevlerinde tek görevimiz bu.

Sayın Vekilimiz Onur Bey'in sorduğu sorulardan "kapı altı" denilen yer burada "mahkûm kabul birimi" olarak kabul ediliyor. Biz, dış korumadaki jandarma birimi olarak bize dışarıdaki genel kolluk kuvvetlerinin -jandarma ve polis- getirdiği kişileri mahkûm kabul birimine ilk önce alıyoruz, kaba bir üst araması yapıyoruz, cezaevine girmesi, sokulması yasak herhangi bir malzeme bulunup bulunmadığına bakarak evraklarını kontrol edip mahkûm kabul birimindeki cezaevi iç yönetiminin yetkililerine devrediyoruz, daha detaylı, ayrıntılı aramalar orada yapılıyor. Bizim -yani şu ana kadar üç senedir buradayım- buradaki kapalı cezaevlerimizin herhangi birinde ben çıplak aramaya şahit olmadım, böyle bir uygulamamız yok burada. Zaten mahkûm kabul birimlerinde 7/24 kamera kayıtlarıyla her türlü hareketimiz, davranışımız kayıt altındadır.

Onun dışında "ağız içi arama" dediniz. Ağız içi arama için bazı mahkûmlarımız burada ilk göreve başladığımda işte "Bu, beden içi aramadır, yasaktır." diye şikâyetçi olmuşlardı. Ben de bunu araştırdım; gerek Türkiye İnsan Hakları İnceleme Kurumuna yapılan başvurular sonucunda verilen kararlar gerekse -yanlış hatırlamıyorsam- Yargıtayın bir kararında ağız içi arama beden içi arama olarak geçmiyor fakat bu bizim çok tercih ettiğimiz bir arama usulü değil. Ağız içi aramayı böyle bir aletle ya da elimizi sokarak falan yapmıyoruz. Biz, ağız içi aramayı sadece ağzını açmasını, dilini kaldırmasını, o şekilde bakıyoruz. Bunu neden yapıyoruz? Bunu yapmadığımız zaman, bazı mahkûmlarımız var, bazı tutuklu hükümlülerimiz var, bu gırtlığa yakın bir bölgede ya da dilinin altında içeriden temin ettiği fayans parçası, vida ya da tıraş permatığının sapını keskin hâle getirip burada herhangi bir yere yerleştiriyor. Sonra çıkıyor dışarıya, gittiği doktor istediği ilacı yazmazsa, istediği hastaneye sevk etmezse ya da sigara istediği jandarma kendisine sigara vermezse bunu oradan çıkarıyor, burasına dayıyor. Onun öldürücü olması gerekmiyor yani herhangi bir şekilde kesi, kanama oluşturması bizi tehdit etmesi için ya da doktoru tehdit etmesi için yeterli oluyor. "Bana sigara verin, keserim." ya da "Bana şu ilacı yazın, keserim." ya da bazen hemşirenin kolunu tutuyor muayene esnasında, "Hemşireyi keserim, doktoru keserim." diyor. Genel anlamda, bizim bu ağız içi aramayı yapmaya bazen çok vaktimiz olmuyor çünkü biz Ankara Adliyesine salı günleri, perşembe günleri 200'e yakın mahkûm çıkartıyoruz ya da tutuklu, hükümlü çıkartıyoruz, genel aramayı yapıyoruz. Bu şekilde daha önceden tespit ettiğimiz, bizi veya işte temas ettiği kişileri tehdit eden, bunu yapmayı alışkanlık hâline getiren mahkûmlar varsa onların ağız içi aramasına bakıyoruz yani daha önce yaptı, bir daha yapar, bizi de kendisini de sıkıntıya sokar diye ayrıntılı olarak ağız içerisine bakıyoruz.

Onun dışında "sevk ve nakil" demiştiniz. Şöyle bir rakam...

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - Çocuklara ilişkin soruyorum Sayın Komutan, çocuklara ilişkin.

SİNCAN CEZA İNFAZ KURUMLARI JANDARMA ALAY KOMUTANI HAKAN RAGİP YÜCEER - Çocuklara ilişkin de aynı bu şekilde. Çocuklardan şu ana kadar öyle bir şey görmedik ama hani, çocukların ağız içi aramasına çok...

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - Yaklaşımı onlar için sordum. Çocuklara ilişkin özel bir biriminiz var mı vesaire?

SİNCAN CEZA İNFAZ KURUMLARI JANDARMA ALAY KOMUTANI HAKAN RAGİP YÜCEER - Çocuklara ilişkin özel bir birimimiz yok efendim, burası çok komplike bir kampüs. Burada sadece çocuklar değil, çocuk var, kadın var, L tipi adli hükümlülerin, tutukluların barındığı tutuklu, hükümlüler var, yüksek güvenlikli cezaevleri var, F tipi cezaevleri var. Dolayısıyla burada her suç türünden yaklaşık 14 bine yakın tutuklu, hükümlümüz var ve bunların hepsinin sevk, nakil hizmetlerini biz yürütüyoruz, aynı jandarma personeliyle yürütüyoruz. Tabii, çocuklara has düzenlemeler olduğu için de onlarla ilgili görevlerimizi icra ederken daha hassas ve daha dikkatli davranıyoruz çünkü malum, çocuklara Çocukları Koruma Kanunu kapsamında kelepçe takamıyoruz. Bu bazen bizi çok zorluyor çünkü çocuk diyorsunuz, adam 2 metre boyunda, şöyle bir silkeledi mi etrafında jandarma falan da bırakmıyor ya da bir yere daldığı zaman zarar vermek istediğinde çünkü kelepçe takamadığımız için zorlanıyoruz. Aslında burada kanunun o madde...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Şimdi, şöyle bir durumda siz yakaladığınız anda takmıyor musunuz?

SİNCAN CEZA İNFAZ KURUMLARI JANDARMA ALAY KOMUTANI HAKAN RAGİP YÜCEER - Efendim, biz cezaevi jandarmasıyız, yakalamak bizim işimiz değil, biz muhafaza altındayız.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Hayır, öyle bir durumda size orada müdahale ediyor yani size orada şey yapıyor...

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - Caydırıcılık için ne yapıyorsunuz?

SİNCAN CEZA İNFAZ KURUMLARI JANDARMA ALAY KOMUTANI HAKAN RAGİP YÜCEER - Yani şöyle: Caydırıcılık için ne yapıyoruz, ben de tam onu...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - O anda kelepçe takmıyor musunuz?

SİNCAN CEZA İNFAZ KURUMLARI JANDARMA ALAY KOMUTANI HAKAN RAGİP YÜCEER - Yok yok Sayın Vekilim, tam onu da vurgulayacaktım size. Şimdi, bu çocuklara kelepçe takılmasını engelleyen 5395 sayılı Çocukları Koruma Kanunu'ndaki madde diyor ki: "Çocuklara zincir, kelepçe ve benzeri alet takılamaz." Zaten zincir diye bir uygulama yok, kelepçe var. "Ancak; zorunlu hâllerde çocuğun kaçmasını, kendisinin veya başkalarının hayat veya beden bütünlükleri bakımından doğabilecek tehlikeleri önlemek için kolluk tarafından gerekli önlem alınabilir." diyor. Burada alınacak tek bir önlem var, çocuğun etrafındaki jandarma sayısını artırıyorsunuz yani 1-2 jandarma değil 4 jandarma hemen çocuğun etrafını sarıyor, kolunu, bacağını tutuyor, sakinleştirmeye çalışıyorsunuz; yapabildiğiniz bu. Çünkü biz bir kere kelepçe taktık -yani bunu burada söylemekte bir beis yok- çocuk ilk önce nezarethaneyi karıştırdı aşağıda, Söğütözü Adliyesinde...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Minguzzi'nin katillerine bile takılmamıştı, gayet rahattılar yani.

SİNCAN CEZA İNFAZ KURUMLARI JANDARMA ALAY KOMUTANI HAKAN RAGİP YÜCEER - Yani bunun şeylerini de görebilirsiniz, Sayın Başkanımızın söylediği Minguzzi'nin katillerinin internete düşmüş şeyleri var; adam elini sallaya sallaya, kahraman gibi 4 jandarmanın arasında yürüyor. Niye? Takamıyorsunuz, çocuk çünkü.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Orada yürüsün, benim demek istediğim şu: Size mukavemet ediyor, kaçmaya çalışıyor, orada takmıyor musunuz?

SİNCAN CEZA İNFAZ KURUMLARI JANDARMA ALAY KOMUTANI HAKAN RAGİP YÜCEER - Ha, "Ne yapıyorsunuz?" diyorsunuz. Vallahi efendim, işte dediğim gibi, 2 jandarma varsa koşuyor, geliyor, 4 jandarma oluyor, elini, bacağını, kolunu tutuyor, bir şekilde sakinleştirmeye çalışıyoruz, başka yapacağınız bir şey yok çünkü tutuklu ve hükümlüyle uğraşırken kendimiz tutuklu, hükümlü olmak istemiyoruz. Ankara Söğütözü Adliyesine gider buradaki çocuklar, mahkemeleri genelde oradadır. Orada 2 küçük nezarethanemiz var, ek bina olduğu için böyle çok dört başı mamur bir nezarethane değil, çocukları koyacak başka yerimiz de yok. Eğer karışık bir durum varsa bir kısmını arabada tutuyoruz, bir kısmını 2 göz nezarethaneye koyuyoruz ama illa ki her seferinde bu çocuklar bir kavgaya tutuşuyor yani böyle birbirlerine üstünlük sağlamak için, işte böyle lider vasfına geçmek için falan. Şimdi, bir çocuk ortalığı kattı karıştırdı, kendinden küçük çocukları da dövdü; biz girdik, müdahale ettik, ayırdık. Sonra, mahkemesi var çocuğun, yukarıya çıkardık, çocuk durmuyor yani en ufak bir boşlukta yine ya ortalığı katıp karıştıracak ya kaçacak, biz de kelepçe taktık. Orada, mahkeme girişinde Ankara Barosundan 2 avukatımız geldi, hemen tutanak tuttular "Siz çocuğa kelepçe takamazsınız." diye, hiç dinlemeden, "Neden bu böyle?" demeden, "Ne oldu?" demeden, sormadan "Siz çocuğa kelepçe takamazsınız. Neden taktınız?" Hemen bir tutanak, imzalar havada uçtu, suç duyurusu falan derken bizim çocuklar gitti, savcılıkta tahkikat geçirdi; ondan sonra kimse zaten çocuğa kelepçe falan takmaz.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Zaten takılamıyor ki hâlihazırda, kanunen takamaz yani.

SİNCAN CEZA İNFAZ KURUMLARI JANDARMA ALAY KOMUTANI HAKAN RAGİP YÜCEER - Ama şu var, ben şunu söylüyorum...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Takılıyor mu?

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Takar yani.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ama takamıyoruz.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Orada şimdi sizin can güvenliğinize gelen bir saldırı var, bunu engelleyecek jandarma. Buna böyle bir ceza verme var mı, bilmiyorum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Kanunen takma hakkı yok hâlihazırda.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Sayın Genel Müdürüm, yani o "fakat" dediği...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Takılmıyor kanunen ama yapan varsa bilmiyorum.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - "Yargılamaya götürürken takın." demek istemiyorum ben zaten, öyle demiyorum ama bir müdahale var jandarmaya karşı veya başka birine bir saldırı var.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Siz takılsın mı diyorsunuz, takılmasın mı diyorsunuz?

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Ama orada takılıyor ya.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Siz takılsın mı diyorsunuz Sibel Hanım?

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Hayır, "Takılsın." demiyorum, takılıyor zaten o durumda diyorum. Hani, diyor ya jandarma "Biz takalım." diye. Biliyorsunuz, beyanda bulundular, sonra vazgeçtiler Allah'a şükür.

SİNCAN CEZA İNFAZ KURUMLARI JANDARMA ALAY KOMUTANI HAKAN RAGİP YÜCEER - Şimdi, biz çocuklara kelepçe takalım da çocukları kelepçeyle... Şöyle söyleyeyim: Ben de o konudan muzdarıbm, onu söylemeye çalışıyorum. "Kelepçe takalım, sevkini, naklini buna göre yapalım." demiyoruz. Biz, en azından şu durum hayat bulduğunda yani kendisine ya da başka birine zarar verdiğinde geçici olarak, engel olmak adına, sakinleştirmek adına o esnada takabilmek istiyoruz çünkü bunu başka türlü engelleme şansınız yok. O esnada 3-5 çocuk birbirine girmiş, siz araya giriyorsunuz, o ona saldırıyor, o ona saldırıyor, o ona küfrediyor, dönüyor jandarmaya saldırıyor. O esnada o çocuğun elini, kolunu bağlamazsanız sıkıntı daha da büyüyor, iş gecikiyor, duruşmaya götürümiyorsanız, doktora çıkaramıyorsunuz.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bu konuyu aslında bayağı bir tartışmıştık, Genel Kurul da çalıştığı için bitirelim, yorulduk diyorum Sayın Vekilim.

SİNCAN CEZA İNFAZ KURUMLARI JANDARMA ALAY KOMUTANI HAKAN RAGİP YÜCEER - Benim söylediğim şu: O esnada şu durum söz konusu olduğunda geçici olarak muhafaza altına alabilmek için takalım istiyoruz, yoksa bu devamlılık arz etsin, biz mahkemeye kelepçeyle götürelim, hastaneye kelepçeyle götürelim, nakle kelepçeyle götürelim demiyoruz, şu durumlarda takabilme durumumuz olsun geçici olarak diyoruz; bu. Bu konudaki değişikliği bunun için istiyorum. Ben şahsen burada bunun çok sıkıntısını yaşıyorum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Peki, çok teşekkür ediyoruz.

SİNCAN CEZA İNFAZ KURUMLARI JANDARMA ALAY KOMUTANI HAKAN RAGİP YÜCEER - Bu arada bir rakam da vereyim hemen. Biz, 2025 yılı içerisinde Sincan Cezaevi Jandarması olarak toplam 7.922 çocuğu mahkemelere, hastanelere, eğitim kurumlarına ve diğer cezaevlerine nakletmişiz. Şurada ilginç bir rakam var, sadece hastanelere 4.029 çocuk sevk etmişiz. Bu, şu demek yani rakamsal benzetme yaparsak: Bu cezaevini 10 kere hastaneye taşımışız, 10 kere tekrar cezaevine taşımışız yani adam başı ya da çocuk başına bir çocuğu 10 kere hastaneye sevk etmişiz. Bu da sanıyorum ki bir çocuğun normal, kendi özel, sivil hayatında pek de sahip olduğu bir imkân değil diye düşünüyorum.

Arz ederim, saygılar sunarım.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çok teşekkür ediyoruz hem bu verimli toplantı için hem de saha ziyaretimizde bize mihmandarlık yapıp çok güzel bilgilendirdiğiniz için. Çok teşekkür ediyoruz, verimli de bir toplantı oldu.

Toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 17.22